

**T.C
HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**ANAOKULU VELİLERİNİN DİJİTAL EBEVEYNLİK FARKINDALIK
DURUMLARI: ADIYAMAN İLİ ÖRNEĞİ**

Elif ATEŞ

**ENFORMATİK ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**HATAY
ARALIK-2022**

T.C.
HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**ANAOKULU VELİLERİNİN DİJİTAL EBEVEYNLİK FARKINDALIK
DURUMLARI: ADIYAMAN İLİ ÖRNEĞİ**

Elif ATEŞ
ORCID: 000-0002-6370-9178

ENFORMATİK ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Hamide ŞAHİNKAYASI
ORCID: 0000-0001-8787-8163

HATAY
ARALIK -2022

T.C.
HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**ANAOKULU VELİLERİNİN DİJİTAL EBEVEYNLIK FARKINDALIK
DURUMLARI: ADIYAMAN İLİ ÖRNEĞİ**

**ELİF ATEŞ
ENFORMATİK ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

Dr. Öğr. Üyesi Hamide ŞAHİNKAYASI danışmanlığında hazırlanan bu tez **02/12/2022** tarihinde aşağıdaki jüri üyeleri tarafından **OYBİRLİĞİ** ile kabul edilmiştir.

Dr. Öğr. Üyesi Hamide ŞAHİNKAYASI
Başkan

Dr. Öğr. Üyesi Yunis ŞAHİNKAYASI
Üye

Dr. Öğr. Üyesi Feride KARACA
Üye

Kod No:

Doç. Dr. Cengiz KARACA
Enstitü Müdürü

Bu çalışma MKÜ Bilimsel Araştırma Projeleri Komisyonu tarafından desteklenmiştir.
Proje No: ...

Not: Bu tezde kullanılan özgün ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunundaki hükümlere tabidir.

02/12/2022

TEZ BİLDİRİMİ

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını ve tez üzerinde Yükseköğretim Kurulu tarafından hiçbir değişiklik yapılamayacağı için tezin bilgisayar ekranında görüntülendiğinde asıl nüsha ile aynı olması sorumluluğunun tarafıma ait olduğunu beyan ederim.

İmzası
ELİF ATEŞ

ÖZET

ANAOKULU VELİLERİNİN DİJİTAL EBEVEYNLIK FARKINDALIK DURUMLARI: ADIYAMAN İLİ ÖRNEĞİ

Bu araştırmanın amacı, Covid-19 pandemi sürecinde 3-6 yaş grubu çocukların bilişim teknolojileri kullanımındaki artış, yaşadıkları sorunlarla baş etmede ebeveynlerin nasıl bir yol izlediği, bilişim teknolojileri kullanımı konusunda ne kadar bilinçli olduğu ve çocuğunun günlük yaşamında bilişim teknolojilerine yer verirken nasıl bir strateji izlediğini incelemektir. Araştırma 2021-2022 eğitim ve öğretim yılı Bahar döneminde Adıyaman ili merkez ilçesine bağlı üç semtteki toplam dokuz resmi anaokulda yapılmıştır. Araştırma karma araştırma yöntemi ile tasarlanmış olup iki kısımdan oluşmaktadır. Birinci kısım ilişkisel tarama, ikinci kısım deneme modelinde olup kontrol gruplu yarı-deneyssel desenedir. Birinci kısımda Adıyaman ili merkez ilçesindeki 9 anaokulda öğrenim gören öğrencilerin velilerine matbu form şeklinde verilen ölçek ile velilerin bilişim teknolojileri kullanımının hangi düzeyde olduğu ve mevcut dijital ebeveynlik farkındalık düzeyleri belirlenmiştir. Veriler frekans, yüzde gibi betimsel istatistik ve Spearman's rho katsayısı, Kruskal Vallis H, ANOVA gibi çıkarımsal istatistik yöntemleriyle çözümlenmiştir.

İkinci kısımda ise en çok katılım sağlayan bir okulda sınıflar her bir yaş grubu için kontrol ve deney grubu olarak rastgele ikiye ayrılmış olup, kontrol grubunun deney grubundan, deney grubunun da kontrol grubundan haberdar olmaması sağlanmıştır. Sonra anasınıfı öğretmenlerinden veliler ile düzenli olarak hangi kanaldan iletişim sağlıyor ise o kanaldan kontrol ve deney gruplarına çalışmaya katılım çağrısı ve ön-testin çevrimiçi şekilde ulaştırılması istenmiştir. Ardından eğitim (Dijital Ebeveynlik kavramı, Google Family Link ve YouTube Kids olmak üzere 3 adet video) aşamasına geçilmiştir. Öğretmenlerden araştırmacı tarafından hazırlanan üç adet videonun erişim linkinin sadece deney grubuyla paylaşılması ve onların izlenmesi istenmiştir. Bu eğitimden bir hafta sonra veliler üzerinde eğitimin etkisini belirlemek amacıyla öğretmenlerden deney ve kontrol grubuna son-test paylaşımının sağlanması, yani dijital ebeveynlik farkındalık ölçeğinin tekrar doldurulması istenmiştir. Ölçek verileri bağımsız gruplar Mann Whitney U yöntemi ile incelenmiştir.

Araştırma sonuçlarına göre ebeveynlerin dijital ebeveynlik farkındalık düzeylerinin yüksek olduğu söylenebilir. Ebeveynlerin cinsiyeti, eğitim durumu, gelir durumu, çocuk sayısı, bilgisayar kullanım geçmişi ile alt boyutlar arasında bazı anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir. İkinci kısımda verilen eğitim farkındalık düzeyinde anlamlı bir artış sağlamağı ancak velilerin bu konularda bilinçlenmesine katkı sunduğu görülmüştür.

2022, 147 sayfa

Anahtar Kelimeler: dijital ebeveynlik, dijital ebeveynlik farkındalığı, Covid-19 döneminde dijitalleşme, anaokul öğrencileri, bilişim teknolojileri kullanımı

ABSTRACT

DIGITAL PARENTING AWARENESS STATUS of KINDERGARTEN PARENTS: The CASE of ADIYAMAN PROVINCE

The purpose of this study Covid-19 pandemic increased use of information technologies in the process of 3-6 age group children, parents live in the path of dealing with cyber-attacks followed, and were informed about their child's use of information technology is pursuing a strategy of ICT in daily life is to giving you a place to study. The research was conducted in a total of nine official kindergartens in three districts of the central district of Adiyaman province in the spring semester of the 2021-2022 academic year. The research is in mixed methods design and consists of two parts. The first part is causal-comparative research, the second part is in the experimental research and is in the quasi-experimental design with a control group. In the first part, the scale given to the parents of students studying at 9 kindergartens in the central district of Adiyaman province in the form of a printed form determined the level of information technology use of parents and the current level of awareness of digital parenting. The data were analysed through descriptive statistics such as frequency and inferential statistics like independent-sample t-test, and ANOVA.

In the second part, in the school with the highest participation, the classes were randomly divided into two for each age group as a control and experimental group, and it was ensured that the control group was not aware of the experimental group, and the experimental group was not aware of the control group. Then, kindergarten teachers were asked to communicate regularly with parents through whichever channel they provide, to call for participation in the study to the control and experimental groups from that channel and to deliver the pre-test online. Then, education (3 videos prepared by the researcher including the concept of Digital Parenting, Google Family Link and YouTube Kids) was started. The teachers were asked to share the access link of the three videos only with the experimental group. One week later, in order to determine the effect of the training on parents, teachers were asked to provide post-test sharing to the experimental and control groups, that is, to refill the digital parenting awareness scale. The data were analyzed with independent groups Mann Whitney U test.

According to the results, parents' digital parenting awareness levels are high. Some significant relationships were found between the sub-dimensions of digital parenting awareness and the gender of the parents, educational status, income status, number of children, computer usage history. The education given in the second part does not significantly increase the sub-dimension scores, but contributes to the awareness of the parents on these issues.

2022, 147 pages

Keywords: digital parenting, digital parenting awareness, covid-19 digitization, pre-schoolers, information and communication technologies usage

TEŞEKKÜR

Mesleki ve akademik hayatımda önemli kararlar almam gerektiğinde lisans eğitimim boyunca sürekli yanımda olan ve varlığı ile benim için önemli bir rol model oluşturan; gerek yüksek lisans tez konumunun belirlenmesinde gerek araştırma ve tez yazımı sürecinde sahip olduğu bilgi birikimi ve tecrübesi ile çalışmalarına ışık tutan, maddi ve manevi yardımını esirgemeyen çok değerli danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Hamide ŞAHİNKAYASI'na sonsuz saygı ve teşekkürlerimi sunarım.

Tez çalışmam süresince profesyonel yaklaşımları ve öngörülleri ile yüksek lisans çalışmalarımı zenginleştiren, yardımlarını esirgemeyen, tezimin iyileştirilmesinde değerli görüşleriyle katkıları olan tez jüri üyelerim Dr. Öğr. Üyesi Yunis ŞAHİNKAYASI ve Dr. Öğr. Üyesi Feride KARACA'ya, teşekkürlerimi sunarım. Eğitim videolarının hazırlanmasında uzman görüşleri sunan değerli hocalarıma teşekkür ederim. 6 Şubat 2023 tarihli depremde, kendim de bir depremzede olarak, tezime uzman görüşü sunmuş olan kıymetli Doç. Dr. Esra Nur TİRYAKİ hocama, ailesine ve depremde hayatını kaybeden diğer vatandaşlarımıza Allah'tan rahmet, sevenlerine sabırlar dilerim.

Eğitim hayatım boyunca beni maddi ve manevi olarak destekleyen, güvenen, daima yanımda olan, her kararıma saygı duyan, yardımlarını esirgemeyen canım annem Aynur SÜMBÜL, canım babam Ahmet SÜMBÜL ve sevgili eşim AYKUT ATEŞ'e sonsuz minnet ve şükranlarımı sunarım.

Bu tezi aileme ithaf ediyorum...

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	I
ABSTRACT.....	II
TEŞEKKÜR.....	III
İÇİNDEKİLER	IV
ÇİZELGELER DİZİNİ	VI
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	VIII
SİMGELER ve KISALTMALAR DİZİNİ	IX
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Dijital Ebeveyn Nasıl Olmalı?.....	2
1.2. Problem Durumu	3
1.3. Araştırma Soruları	6
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	7
1.5. Araştırmanın Varsayımları	7
1.6. Tanımlar.....	8
2. ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR.....	9
2.1. Araştırmacıların Önerileri.....	16
3. MATERYAL ve YÖNTEM.....	18
3.1. Materyal.....	18
3.2. Yöntem	29
3.2.1. Araştırma Modeli	29
3.2.2. Araştırmanın birinci kısmı: İlişkisel Tarama modeli	31
3.2.3. Araştırmanın İkinci Kısmı: Yarı-Deneme Modeli	37
4. ARAŞTIRMA BULGULARI ve TARTIŞMA	42
4.1. Velilerin Sosyo Demografik Özellikleri.....	42
4.1.1. Velilerin Bilişim Teknolojileri erimişi ve Kullanım sıklığı.....	46
4.2. Araştırma Sorusu 1: COVID-19 salgın döneminin sonuna doğru gelindiğinde velilerin mevcut dijital ebeveynlik farkındalık düzeyi nedir?.....	51
4.2.1. Olumsuz model olma	51
4.2.2. Dijital İhmal	54
4.2.3. Verimli Kullanımı	59
4.2.4. Risklerden korunma	62
4.3. Araştırma Sorusu 2: Belirli bir alt boyutta farkındalığı yüksek olan ebeveynin diğer alt boyutlarda da farkındalığı yüksek midir?	66
4.4. Araştırma Sorusu 3: Velilerin mevcut dijital ebeveynlik farkındalık düzeyleri ebeveynin cinsiyetine, eğitim durumuna, gelir durumuna, mesleğine ve evdeki kitap sayısına göre farklılaşmakta mıdır?	67
4.5. Araştırma Sorusu 4: Dijital ebeveynlik hakkında bilinçlendirici üç adet eğitim videosunu izleyen velilerin dijital ebeveynlik farkındalık düzeyi alt boyut toplam puanlarının dağılımı, videoları izlemeyen velilerin alt boyut toplam puanlarının dağılımından farklı mıdır?.....	89
4.6. Araştırma Sorusu 5: Deney grubundaki velilerin videoları izledikten sonra Dijital Ebeveynlikle ilgili düşüncelerindeki değişimler ve aldıkları kararlar nelerdir?	91
4.7. Araştırma Sorusu 6: Deney grubundaki velilerin Dijital Ebeveynlik videoları ile ilgili görüşleri nelerdir?.....	93
5. SONUÇ ve ÖNERİLER.....	98
KAYNAKLAR	102

ÖZGEÇMİŞ	106
EKLER.....	107

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge 3. 1. "Dijital Ebeveynlik" videosunun teknik detayları	20
Çizelge 3. 2. Örneklemin demografik özellikleri	33
Çizelge 3. 3. YUNUS EMRE ANAOKULU	34
Çizelge 3. 4. NENE HATUN ANAOKULU	35
Çizelge 3. 5. BAHAR ANAOKULU	35
Çizelge 3. 6. MALAZGİRT ANAOKULU	35
Çizelge 3. 7. KORUCULAR ANAOKULU	35
Çizelge 3. 8. SEVGİ ANAOKULU Toplam mevcut:	36
Çizelge 3. 9. ŞEHİT ENGİN TİLBAÇ ANAOKULU	36
Çizelge 3. 10. ŞEHİT RAMAZAN ÖZEN ANAOKULU	36
Çizelge 3. 11. FATMA USLU ANAOKULU	37
Çizelge 3. 12. Araştırmanın ikinci kısmı: NENE HATUN ANAOKULU	37
Çizelge 4. 1. Velilerin okullara göre dağılımı	42
Çizelge 4. 2. Bilişim teknolojilerine erişim ve kullanım sıklığı	46
Çizelge 4. 3. Olumsuz model olma boyutunun maddelerinin betimsel istatistiği	51
Çizelge 4. 4. Olumsuz model olma alt boyutu toplam puanının betimsel istatistikleri ..	53
Çizelge 4. 5. Olumsuz model olma alt boyutu puanının frekans dağılımı	53
Çizelge 4. 6. Dijital İhmal boyutunun maddelerinin betimsel istatistiği	55
Çizelge 4. 7. Dijital İhmal alt boyutunun betimsel istatistik analizi	57
Çizelge 4. 8. Dijital ihmal alt boyutu toplam puanının frekans dağılımı	57
Çizelge 4. 9. Verimli Kullanım boyutunun maddelerinin betimsel istatistiği	59
Çizelge 4. 10. Verimli Kullanım alt boyutu toplam puanının betimsel istatistik analizi	60
Çizelge 4. 11. Verimli Kullanım alt boyut toplam puanının frekans dağılımı	61
Çizelge 4. 12. Risklerden korunma boyutunun maddelerinin betimsel istatistiği	62
Çizelge 4. 13. Risklerden Korunma alt boyutunun betimsel istatistik analizi	64
Çizelge 4. 14. Risklerden korunma alt boyutu puanının frekans dağılımı	65
Çizelge 4. 15. Spearman's rho korelasyon analizi sonuçları	66
Çizelge 4. 16. Velilerin cinsiyeti ve Dijital ebeveynlik alt boyutları arasındaki ilişkiye göre Mann-Whitney U Testi Karşılaştırması	67
Çizelge 4. 17. Çocuğun cinsiyeti ve Dijital ebeveynlik alt boyutları arasındaki ilişkiye göre Mann-Whitney U Testi Karşılaştırması	68
Çizelge 4. 18. Yaş Gruplarına göre Alt Boyut Puanları	68
Çizelge 4. 19. Çocuğun okula devam ettiği yaş grubu ile Dijital ebeveynlik arasındaki ilişkiyi gösteren Tek Faktörlü ANOVA Sonuçları	69
Çizelge 4. 20. Mahalleye göre Dijital Ebeveynlik alt boyutları arasındaki ilişkiyi gösteren Kruskal Wallis H Testi sonuçları	70
Çizelge 4. 21. Velilerin çocuk sayısı ile Dijital Ebeveynlik alt boyutları arasındaki ilişkiyi gösteren Kruskal Wallis H Testi sonuçları	71
Çizelge 4. 22. Gelir durumu ile Dijital Ebeveynlik alt boyutları arasındaki ilişkiyi gösteren Kruskal Wallis H Testi sonuçları	72
Çizelge 4. 23. Evde Bulunan Kitap Sayısının Alt Boyutlara Göre Dağılımı	73
Çizelge 4. 24. Evdeki kitap sayısı ile Dijital Ebeveynlik alt boyutları arasındaki ilişkiyi gösteren Kruskal Wallis H Testi sonuçları	74
Çizelge 4. 25. Anne Eğitim Durumu ve Alt Boyutlar Arasındaki İlişki Grafiği	75
Çizelge 4. 26. Anne eğitim durumu ile Dijital Ebeveynlik alt boyutları arasındaki ilişkiyi gösteren Kruskal Wallis H Testi sonuçları	76

Çizelge 4. 27. Baba Eğitim Durumuna Göre Alt Boyutların Dağılımı.....	77
Çizelge 4. 28. Baba eğitim durumu ile Dijital Ebeveynlik alt boyutları arasındaki ilişkiyi gösteren Kruskal Wallis H Testi sonuçları	78
Çizelge 4. 29. Masaüstü veya taşınabilir bilgisayar erişimi ile Dijital Ebeveynlik boyutları arasında ilişkiyi gösteren Mann Whitney U Testi sonuçları	80
Çizelge 4. 30. Tablet bilgisayar erişimi ile Dijital Ebeveynlik boyutları arasında ilişkiyi gösteren Mann Whitney U Testi sonuçları	81
Çizelge 4. 31. Akıllı telefon erişimi ile Dijital Ebeveynlik boyutları arasında ilişkiyi gösteren Mann Whitney U Testi sonuçları	81
Çizelge 4. 32. Evde internet erişimi ile Dijital Ebeveynlik boyutları arasında ilişkiyi gösteren Mann Whitney U Testi sonuçları	82
Çizelge 4. 33. Masaüstü veya taşınabilir bilgisayar kullanım sıklığı ile Dijital Ebeveynlik arasındaki ilişkiyi gösteren Kruskal Wallis H Testi sonuçları.....	83
Çizelge 4. 34. Tablet bilgisayar kullanım sıklığı ile Dijital Ebeveynlik arasındaki ilişkiyi gösteren Kruskal Wallis H Testi sonuçları	84
Çizelge 4. 35. Akıllı telefon kullanım sıklığı ile Dijital Ebeveynlik arasındaki ilişkiyi gösteren Kruskal Wallis H Testi sonuçları	84
Çizelge 4. 36. Evde internet kullanımı sıklığı ile Dijital Ebeveynlik arasındaki ilişkiyi gösteren Kruskal Wallis H Testi sonuçları	85
Çizelge 4. 37. Günde ortalama kaç saat BT kullandıkları ile Dijital Ebeveynlik alt boyutları arasında ilişkiyi gösteren Kruskal Wallis H Testi sonuçları	86
Çizelge 4. 38. Kaç yıldır internet kullandıkları ile Dijital Ebeveynlik alt boyutları arasında ilişkiyi gösteren Kruskal Wallis H Testi sonuçları.....	87
Çizelge 4. 39. Kaç yıldır bilgisayar kullandıkları ile Dijital Ebeveynlik arasında ilişkiyi gösteren Kruskal Wallis H Testi sonuçları	88
Çizelge 4. 40. Normallik Testi - Shapiro-Wilk Sonuçları.....	90
Çizelge 4. 41. Ön-test alt boyut puanları için bağımsız gruplar Mann Whitney U Test sonuçları.....	90
Çizelge 4. 42. Son-test alt boyut puanları için bağımsız gruplar Mann Whitney U test sonuçları.....	91

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 3. 1. İkinci kısım Yarı-deneyssel desenin uygulama aşamaları.....	41
Şekil 4. 1. Ankete katılan ebeveynlerin yaş dağılımı.....	42
Şekil 4. 2. Ankete katılan ebeveynin çocuğa yakınlık durumunun dağılımı	43
Şekil 4. 3. Ankete katılan anne ve baba eğitim durumunun dağılımı	43
Şekil 4. 4. Ankete katılan ebeveynlerin çocuk sayısının dağılımı	44
Şekil 4. 5. Ankete katılan anaokula giden çocuğun cinsiyetinin dağılımı	44
Şekil 4. 6. Ankete katılan çocuğun devam ettiği sınıfın dağılımı	45
Şekil 4. 7. Ankete katılan ebeveynlerin evlerinde bulunan kitap sayısının dağılımı	45
Şekil 4. 8. Ankete katılan ebeveynlerin aylık ortalama gelirin dağılımı.....	46
Şekil 4. 9. Ankete katılan ebeveynlerin masaüstü veya taşınabilir bilgisayar (dizüstü/notebook vs.) erişimi ve kullanım sıklığı dağılımı.....	47
Şekil 4. 10. Ankete katılan ebeveynlerin tablet bilgisayara erişim ve kullanım sıklığı dağılımı.....	48
Şekil 4. 11. Ankete katılan ebeveynlerin akıllı telefona erişim ve kullanım sıklığı dağılımı.....	48
Şekil 4. 12. Ankete katılan ebeveynlerin evde internet erişimi ve kullanım sıklığı dağılımı.....	49
Şekil 4. 13. Madde 1: Kaç yıldır bilgisayar kullanıyorsunuz?	49
Şekil 4. 14. Madde 2: Kaç yıldır internet kullanıyorsunuz?	50
Şekil 4. 15. Madde 3: Günde ortalama kaç saat bilişim teknolojilerini (bilgisayar, akıllı telefon ve internet) kullanırsınız?	50
Şekil 4. 16. 1. maddenin frekans dağılımı.....	51
Şekil 4. 17. 5. maddenin frekans dağılımı.....	52
Şekil 4. 18. 9. Maddenin frekans dağılımı	52
Şekil 4. 19. 13. maddenin frekans dağılımı.....	52
Şekil 4. 20. Olumsuz model olma alt boyutu toplam puanının dağılımı	54
Şekil 4. 21. 2. maddenin frekans dağılımı.....	55
Şekil 4. 22. 6. maddenin frekans dağılımı.....	55
Şekil 4. 23. 10. maddenin frekans dağılımı.....	56
Şekil 4. 24. 14. maddenin frekans dağılımı.....	56
Şekil 4. 25. Dijital ihmal alt boyutu toplam puanının frekans dağılımı	58
Şekil 4. 26. 3. maddenin frekans dağılımı.....	59
Şekil 4. 27. 7. maddenin frekans dağılımı.....	59
Şekil 4. 28. 15. maddenin frekans dağılımı.....	60
Şekil 4. 29. 15. Maddenin frekans dağılımı	60
Şekil 4. 30. Verimli Kullanım alt boyutunun toplam puan dağılımı.....	61
Şekil 4. 31. 4. maddenin frekans dağılımı.....	62
Şekil 4. 32. 8. Maddenin frekans dağılımı	63
Şekil 4. 33. 12. maddenin frekans dağılımı.....	63
Şekil 4. 34. 6. maddenin frekans dağılımı.....	64
Şekil 4. 35. Risklerden Korunma alt boyutunun sonuç dağılımı	65
Şekil 4. 36. Alt Boyutlar Arası Bağlantıları Gösteren Dağılım Grafiği.....	67
Şekil 4. 37. Velilerin yaşı ile Dijital Ebeveynlik alt boyutları arasındaki ilişki.....	80

SİMGELER ve KISALTMALAR DİZİNİ

SİMGELER

df: Degree of freedom (Serbestlik derecesi)

N: Toplam gözlem sayısı

p: Probality (Olasılık)

$\bar{X}$: Ortalama

KISALTMALAR

BT: Bilişim Teknolojileri

DEFÖ: Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği

ort: ortalama

ss: standart sapma

UNICEF: Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (United Nations International Children's Emergency Fund)

1. GİRİŞ

Covid-19, 2019'un Aralık ayında Çin'in Hubei eyaletinin Wuhan kentinde ortaya çıkmıştır. Bu pandemi kısa bir süre içinde tüm dünyaya hatta birçok alanda etkisini göstererek yayılmıştır. Bu virüs, birçoğumuzu farklı alanlarda test etmektedir ve aynı zamanda da her yaş grubu üzerinde etkisini göstermektedir. Siyaset, sosyal güvenlik, ekonomi, teknoloji, eğitim ve gıda üretimi gibi hayatın birçok mühim alanında tahribatları beraberinde getirmiştir (Özer, Şahin, Sarı ve Er, 2010). COVID-19 pandemisi üniversitelerde geleneksel öğretimin yerini uzaktan eğitime bırakmasına yol açmıştır. Bu nedenle internet ortamı ve sosyal medya üniversitelerde birincil öğretim ve öğrenme kaynakları olarak giderek öne çıkmıştır (Papademetriou, Anastasiadou, Konteos ve Papalexandris, 2022). (Özer ve Suna , 2020)'e göre Covid-19 salgını eğitim sistemlerinin bugüne kadar karşı karşıya kaldığı en büyük sorunlardan birisi olmuştur. Özellikle bu sorunların en çok etkilediği alan olan eğitimden en çok etkilenenler çocuklar olmuştur. Çocukların internet kullanım oranı %82,7; düzenli internet kullanan çocukların oranının ise %31,3 olduğu belirlenmiştir. Aynı zamanda 6-15 yaş arası çocukların ders dışında haftada ortalama 6 saat 59 dakikalarını internette geçirdikleri görülmüştür (TUIK, 2021). Çocukların bu süreçte yaşamsal alanla bağlarının aksaması ve çeşitli faktörlerin etkili olması durumunda vakit geçirmek, eğlenmek, öğrenmek, ders çalışmak, oyun oynamak, müzik dinlemek gibi amaçlarla bilişim teknolojilerine yönelmeleri onların gün geçtikçe bağımlı olmalarına ve yaşamsal alanla bağlarının azalmasına ortam hazırlamıştır.

Günümüzde teknolojinin gelişmesiyle beraber internet hayatımızın birçok alanında kolaylık sağlaması açısından olumlu bir olgu olarak değerlendirilse de internetin sunduğu hizmetlerin bilinçsiz kullanımı internetin problemleri yanı sıra da gün yüzüne çıkarmaktadır, risk ve tehditleri de beraberinde getirmektedir (Akay, 2023). Bunlara bir de insanların interneti yaşamın merkezine koymaları eklendiğinde ve bunun sonucunda günlük hayatlarında, insan ilişkilerinde, görev ve sorumluluklarında aksamalar meydana gelmesi internetin problemleri yanı sıra ortaya koymaktadır. Bu risk ve tehditler her yaştan bireyi etkileyebilir ancak özellikle kendini koruyamayan küçük yaş gruplarını daha çok etkilemektedir.

Risk ve tehditlerin pandemi sürecinde artış göstermesi gözleri Covid-19'a çevirmiştir. Covid-19, hayatımıza girdiği günden bu yana birçok alanda etkisini

hissettirmektedir. Pandeminin dünyada oluşturduğu tahribatlardan biri de Eğitim alanındaki olumsuzluklardır. Bu olumsuzlukların teknolojinin oluşturabileceği zararlarla birleşmesi ile ortaya ciddi sorunlar çıkabilmektedir. Teknolojinin oluşturabileceği risk ve tehditler pandemi sürecinde daha fazla artış göstermektedir. Bu süreçte ebeveynlerin tutum ve davranışları önem göstermektedir ve çocuklarını teknolojinin zararlarından korumak için büyük roller üstlenmeleri gerekmektedir. Bu da teknolojinin mevcut risklerini en aza indirgeyerek, teknolojik alanda bilinçlenmek için çaba gösterip, çocuklarının teknolojinin olanaklarından en üst düzeyde yararlanmalarını sağlaması ile mümkün olacaktır.

1.1. Dijital Ebeveyn Nasıl Olmalı?

Uzman klinik psikolog Özdalga, “Dijital dünyada nasıl ebeveyn olunmalıdır?” sorusunun cevabını şu maddelerle açıklamaktadır (Zeybekoğlu Akbaş ve Dursun, 2020).

- Dijital aletleri uygun kullanan anne baba modeli olun.
- Sınırlarınızı çocuğun yaşına, kişiliğine, özel durumlarına göre ayarlayın.
- Gördüğünüz olumsuz etkileri görmesini sağlayın.
- Dijital aletleri olumlu davranışın arkasından ödül olarak kullanın.
- Çocuğunuza sınırlamalarınızın nedenlerini anlatın.
- Kendisinden beklenen sorumluluk ve davranışları belirtin.
- Gerçek yaşamını keyifli hale getirin.
- Beklenen davranış ve tutumlarını takdir edin, oto kontrolünü geliştirmek için daha çok sorumluluk verin.
- Sınırlarken, birlikte ortak gün ve zaman belirleyin.
- Sanat ve sportif aktivitelere yönlendirin.

Bu çalışmanın amacı, pandemi sürecinde anaokuluna giden 3-6 yaş grubu çocukların bilişim teknoloji ile olan ilişkilerindeki artışı belirlemek ve ebeveynlerin bu süreçte çocuklarının bilişim teknolojilerini kullanmalarına yönelik tutum, davranış, kontrol ve sınırlamalarını ortaya koymaktır. Bu amaçla ebeveynlerden anket yoluyla veri toplanmıştır. Veri toplama aracı olarak ise “Dijital Ebeveynlik Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırma Adıyaman ilinde bulunan, 3 farklı semtteki 3’ er tane devlet anaokulunda yapılmıştır. Araştırma 3-6 yaş grubu anaokula giden çocukların ebeveynlerini

kapsamaktadır. Ebeveynlere verilecek eğitim öncesi gönüllü katılım formu verilerek araştırmanın amacından bahsedilmiş ve onay veren ebeveynlerle araştırmaya devam edilmiştir. Her okulda bulunan yaş kademesine göre eşit sayıda gruplandırılma yapılmış sonrasında kontrol ve deney grupları oluşturulmuştur. Oluşturulan kontrol grubuna ön-test verilerek eğitim almadan bir hafta sonra son-test verilmiş ve iki test arasındaki ilişki ölçülmüştür. Aynı şekilde deney grubu için de bu söz konusudur ancak deney grubuna ön-testten sonra ebeveynlere verilecek eğitimin tutum, davranış ve düşüncelerine olan etkisi gözlemlenmiştir. Ardından son-test verilerek eğitimin etkililiği ölçülmüştür. Bu araştırma sonucuna göre ise velilere bilişim teknolojileri kullanımına dair öneriler sunulmuştur.

1.2. Problem Durumu

Bilimin ilerlemesiyle beraber teknolojiye meydana gelen değişme ve gelişmelerle bilgisayar, cep telefonu vb. dijital araçlar hayatımızın her alanını adeta kuşatmaktadır. Özellikle haberlere, olaylara, güncel konulara anında erişim imkânı tanınması; hızlı iletişim ve bilgiye erişim kolaylığı sağlaması; gündelik hayatımızı kolaylaştırarak yarar sağladığı düşünülen internet kullanımı gün geçtikçe artmaktadır. (Kurtoglu Erden ve Uslupehlivan, 2021)'nin araştırma sonuçlarına bakıldığında evlerde teknolojik alet bulundurma oranlarının gün geçtikçe arttığı görülmektedir. Web 1,0'ın bizlere sunduğu olanaklara kıyasla bireyler Web 2,0'ın gündeme gelmesiyle daha aktif kullanıcı konumuna gelmiştir. Dijital araçlar hem yararı hem de zararı olan teknolojilerdir. Ancak bu dijital araçları sadece sunduğu yararlar bakımından ele almak doğru olmayacaktır (Yaman ve diğerleri, 2019).

Dünyada teknoloji her geçen gün değişmektedir. Günlük hayatımızın her alanında her zaman, her yerde kullanılır hale gelmiştir adeta yaşamımızın vazgeçilmez bir parçası olmuştur. Bununla birlikte, dünya çapında hayatımıza dâhil olan COVID-19 bu vazgeçilmez parçanın değerinin her geçen gün daha çok arttırdı, bu durum teknolojiyi bir ihtiyaç haline getirdi (Tawafak ve diğerleri, 2021). Bununla beraber teknoloji çağının ortasında doğan ve sosyal ağ ortamlarında aktif kitle olarak gündemde yer edinen Z nesli olarak bilinen genç grup, yoğun bir teknoloji ve İnternet kullanımına maruz kalmaktadır. Bu genç yaştaki bireyler sosyal ağ ortamlarını mevcut arkadaşlıklarını devam ettirmek ve

yeni insanlar tanımak, iletişime geçmek ve daha birçok amaçla kullanılmaktadır (Bilgiç ve Seferoğlu, 2020). 0-6 yaş grubu çocuklar ise çoğunlukla sadece eğlence ve vakit geçirmek amacıyla yöneldiği bilişim teknolojilerinin zararlarına farkında olmadan denk gelmektedir. Kendini koruyamayan ve istisnalar haricinde okuma-yazma bilmeyen bu çocuklar kişisel bilgilerinin veya ebeveyninin kişisel bilgilerinin sanal ortamda paylaşılmasına sebebiyet vermektedir.

Günümüz çocukları dijital teknolojiyle kuşatılmış bir dünyada büyümektedir. Bu dijital dünya sürekli yeni sosyal medya platformları, uygulamalar ve cihazlar ile gelişmektedir. Çocuklar ve gençler genellikle bunları ilk kullananlardır. Modern yaşamın gereği olarak internetin hayatımızda gün geçtikçe daha fazla yer edinmesi ve gelişmesiyle bireyler yüz yüze iletişimi bir yük gibi düşünerek bunun yerine sosyal ağlarda iletişim kurmaya başlamıştır (Zeybekoğlu Akbaş ve Dursun, 2020). COVID-19 salgını ve empoze edilen kilitlenme, normalde çevrimdışı olarak elde edilen her şeyin, insanlar tarafından evde her gün çevrimiçi olarak halletmesine ve daha fazla zaman geçirmesine sebebiyet verdi. Birçok hizmete erişmek için artık İnternet'e güvenmesine neden oldu (Rodoini, 2020). Bu durum zamanla bireylerin interneti bağımlılık derecesinde kullanmalarına neden olmuştur. İnternet bağımlılığının nedenlerine bakıldığında (Karahisar, 2014) ailelerin çocuklarının internet bağımlısı olma riskini göz ardı etmeleri, internetin problemleri yanından çocuklarının etkileneceklerine ihtimal vermemeleri; ailelerin çocuklarının internet kullanımında sınırlama yapmamalarına neden olmaktadır. Bu durum ise çocukların bilinçsiz ve denetimsiz bir şekilde internet kullanmalarına zemin hazırlamaktadır.

Bu iletişim kanalındaki değişim beraberinde birçok sorunu getirmeye başlamıştır. Siber zorbalık bu sorunlardan biridir. Siber zorbalık kapsamında oluşabilecek bazı olumsuz durumlar arasında nefret dolu mesajlar veya içerik gönderme, şiddet içerikli oyun veya video, olumsuz grup konuşmalarına katılmak gibi konular yer almaktadır. Salgın sonrasında beklenen teknoloji değişimleri ise aslında zaten devam eden bir dijitalleşme sürecinin içerisinde biraz hızlanma, biraz önceliklerin değişmesi söz konusu olmuştur.

Tüm dünyada yapılan araştırmalara göre internet kullanıcısı olma yaşının gün geçtikçe küçüldüğünü ve dijital ortamda internet kullanıcısı olan bireylerin birçoğunun çocuk ve ergenlerin oluşturduğunu göstermektedir (Zeybekoğlu Akbaş ve Dursun, 2020).

COVID-19'un tüm dünyada çocukların ve ailelerin yaşamını altüst etmesiyle beraber; okulların kapatılması ve hareketin kısıtlanması gibi karantina işlemleri ise gerekli olmakla birlikte çocukların rutin yaşantılarını ve destek sistemlerini bozucu etkiler yaratmaktadır. Bunlar ayrıca çocuklara bakma durumunda olup işlerini bırakmak zorunda kalmış kişilere ek stres kaynağı olmaktadır (Anonim, 2011). COVID-19 salgını yukarıda bahsedildiği gibi hayatımızı birçok alanda etkilerken bu durumdan en çok etkilenen çocukları okulların kapanması farklı açılardan etkilemiştir. Dünyanın her yerinde okulların kapanmasıyla beraber, birçok öğrenci öğrenimini devam ettirme, can sıkıntısını giderme ve sosyalleşme amacıyla çevrimiçi cihazlara yönelmektedir (KPMG, 2021). Bu çevrimiçi cihazlara yönelim zaman geçtikçe çocuklarda bağımlılığa sebebiyet vermiştir. Bu bağımlılık sadece çocuklar için değil ebeveynler için de aynı seyrinde ilerlemeye başlamıştır. Ebeveynler bilişim teknolojilerine yönelmekle hem kendi hayatlarını hem de çocuklarını ihmal etmekte ve teknolojinin zararlı yönü gün yüzüne çıkmaktadır.

Bu bilgiler doğrultusunda çocukların ve gençlerin internet kullanım oranlarının oldukça yüksek olması, teknoloji ve internet kullanımının gün geçtikçe artış göstermesi, sosyal medyanın, teknolojinin ve internetin kötüye kullanımının yaş ortalamasının da oldukça düştüğü dikkate alındığında, (Karaca, 2019) anaokul öğrencilerinin siber zorba/mağdur olma statüleri ile internet bağımlılığı faktörünün birlikte ele alınmasının oldukça önemli olduğu söylemektedir. Başka bir deyişle (Biçer, 2014), gerçek dünyada kendini ortaya koyamayan çocukların sanal dünyada bu çabaya girmek istediklerini belirtmiştir. Aynı zamanda alanyazında da sınırlı sayıda yer verilen, henüz kendini korumakta güçlük çeken anaokul öğrencilerinin siber zorbalığa daha çok maruz kalabileceği ve bu konunun araştırılması gerekli görülmektedir.

Alanyazında Covid – 19'da anaokul çocuklarına yapılan siber saldırılar ve ailelerin buna karşın aldığı önlemler incelenmiş ancak makaleler ve tezler çok sınırlı sayı kalmıştır. Aynı zamanda ebeveynlerin bu gibi durumlara nasıl yaklaşım sağlaması gerektiği konusunda kafalarının karışık olduğu görülmüştür. Ebeveynler için yönlendirici bir araştırma olması ve bu konuda eğitim hazırlamak isteyen araştırmacılar için örnek uygulama olarak alan yazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu açıklamalar doğrultusunda araştırmanın amacı, Covid-19 pandemi döneminde velilerin anaokula giden çocuklarına vakit geçirmeleri amacıyla kalkan olarak kullandıkları telefon, tablet ve diğer elektronik aletler üzerinden çocuklara yapılan siber saldırılara açıklık getirmek

ve buna karşılık ailelerin aldığı önlemleri görmek ve bu konuda ailelerin ne gibi desteğe ihtiyaçları olduğunu belirlemektir. Aynı zamanda bu yönde ne gibi önleyici uygulamalar kullanılmış?, Ne gibi çalışmalar yapılmış? Ve kullanılması önerilen başka uygulamalar var mıdır? Gibi sorulara cevap aranmaktadır. Ebeveynlerin bilişim teknolojileri bilinçli kullanım konusunda ı ışık tutacak bilgiler sunması düşünülmektedir.

Bu tez çalışmasında 3-6 yaş grubu çocukların kontrol ve deney grubu olarak gruplandırılmış ebeveynlerine ön-test uygulanarak ebeveynlerin demografik soruları cevaplandırmaları istenmiştir. Dijital ebeveynlik düzeyleri belirlendikten sonra **Dijital Ebeveynlik** kavramının açıkladığı video, **YouTube Kids** ve **Family Link** uygulamalarının tanıtım videolarından oluşan bir eğitim verilecektir. Ardından kontrol ve deney grubu ebeveynlerine son-test uygulanarak ebeveynlere dijitalleşme sürecinde dijital ebeveynlik farkındalığı oluşturmaya etkisinin ölçülmesi ve verilen eğitimle ilgili görüşlerinin alınması amaçlanmaktadır.

Bu araştırmada Covid-19 pandemisi döneminde çocukların teknoloji kullanımındaki artış sonrası yapılan ön-test ile

- Ebeveynlerin bu artışı engelleme stratejilerini belirlemek,
- Ebeveynlerin dijital ebeveynlik durumlarını belirlemek,
- Ebeveynlerin teknoloji kullanımını belirlemek

Araştırma kapsamında verilen eğitim ile

- Verilecek eğitim ile ebeveynlerde dijital farkındalığı oluşturmak,
- Ebeveynlerin teknoloji kullanımı konusunda bilinçlenmesini sağlamak,
- Ebeveynlerin teknoloji kullanımı konusunda çocuklarını bilinçli bir şekilde yönlendirmesini sağlamak,
- Ebeveynlere çocukların teknoloji kullanımını yararlı hale getirebileceklerini göstermek amaçlanmaktadır.

Araştırma sonunda yapılan son test ile

- Eğitim alan deney grubunda dijital ebeveynlik farkındalık düzeyinin eğitim almayanlara göre nasıl değiştiği test edilmiştir.

1.3. Araştırma Soruları

Adıyaman il merkezindeki dokuz anaokuluna devam eden çocukların velileri ile

ilgili şu araştırma soruları sorulmuştur:

1. COVID-19 salgın döneminin sonuna doğru gelindiğinde velilerin mevcut dijital ebeveynlik farkındalık düzeyi nedir?
2. Belirli bir alt boyutta farkındalığı yüksek olan ebeveynin diğerk alt boyutlarda da farkındalığı yüksek midir? Ya da belli bir alt boyutta farkındalığı düşük olan ebeveynin diğerk alt boyutlarda da farkındalığı düşük müdür?
3. Velilerin mevcut dijital ebeveynlik farkındalık düzeyleri ebeveynin cinsiyetine, eğitim durumuna, gelir durumuna, mesleğine ve evdeki kitap sayısına göre farklılaşmakta mıdır?

Adıyaman il merkezindeki dokuz anaokulundan birinde çocukların velileri ile ilgili yapılan yarı-deneyssel çalışma ile ilgili şu araştırma soruları sorulmuştur:

4. Dijital ebeveynlik hakkında bilinçlendirici üç adet eğitim videosunu izleyen velilerin dijital ebeveynlik farkındalık düzeyi alt boyut toplam puanlarının dağılımı, videoları izlemeyen velilerin alt boyut toplam puanlarının dağılımından farklı mıdır?
5. Deney grubundaki velilerin videoları izledikten sonra Dijital Ebeveynlikle ilgili düşüncelerindeki değişimler ve aldıkları kararlar nelerdir?
6. Deney grubundaki velilerin Dijital Ebeveynlik videoları ile ilgili görüşleri nelerdir?

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Araştırma Adıyaman ili merkez ilçesindeki Milli Eğitim Bakanlığına bağı dokuz adet resmi anaokulunda öğrenim gören öğrencilerin velileriyle sınırlıdır.
2. Bu araştırmada veriler 2021/2022 öğretim yılı Mayıs-Haziran ayı içerisinde dokuz resmi anaokulda öğrenim gören 3-6 yaş grubu çocukların velilerinin çevrimiçi anket sorularına cevap vermesiyle toplanmıştır.
3. Araştırmanın konusu Covid-19 pandemisi döneminde bilişim teknolojileri kullanımı ve ebeveynlerin dijital ebeveynlik farkındalık düzeyleri ile sınırlı tutulmuştur.

1.5. Araştırmanın Varsayımları

1. Araştırmaya katılan tüm ebeveynlerin anket sorularına içtenlikle cevap verdiğı

varsayılmıştır.

2. Deney grubundaki velilerin verilen eğitim videolarını bizzat izledikten sonra son testi cevapladıkları varsayılmıştır.

1.6. Tanımlar

Dijital ebeveynlik: Teknolojik aletlere hâkim olan, dijital çağın gereklerine ayak uydurabilen, dijitalleşmenin beraberinde getirebileceği risklerin farkında olan ve çocuğunu bu risklerden koruyabilen, sanal dünyada nasıl davranması gerektiği konusunda çocuğuna rol model olabilen, teknolojik gelişmelere açık olan anne ve babadır (Yay , 2019).

Dijital ebeveynlik farkındalığı: Çocukların dijital araçları kullanım becerilerine yardım edebilme, risklerden korunmalarını sağlama, çocuğunun bilişim teknolojileri kullanımında neler yaptığını ayırt edebilme ve çevrim içi olumsuzlukların, risklerin, tehlikelerin farkında olma becerisidir. Teknolojinin avantaj ve dezavantajlarının farkında olmaktır (Durmuş ve Manap, 2021). Araştırma sonucuna göre farkındalık düzeyi Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeğinden alınan puana göre belirlenmiştir.

Siber zorbalık: Siber zorbalık en yalın haliyle “cep telefonlarını ve İnterneti kullanarak zorbalık yapmak” olarak tanımlanır (Smith ve diğerleri, 2008). Başka bir deyişle siber zorbalık bilgi ve iletişim teknolojilerinin, başkalarına zarar verme amacı ile tekrarlı bir şekilde, kasıtlı ve düşmanca davranışların sergilenmesi şeklinde kullanılması olarak tanımlanabilir.

Bilişim teknolojisi: Bilişim teknolojisi bilgiyi işleme, elektronik veriyi oluşturma, güvenli hale getirmek için herhangi bir bilgisayar, depolama aracı, fiziksel cihaz gibi alt yapı ve süreçlerin kullanılmasıdır (<https://www.uzaktanegitim.com/blog/bilisim-teknolojileri-nedir>).

Sosyal medya: İnsanların İnternet üzerinden, sosyal paylaşım siteleri, bloglar, sohbet siteleri, forumlar gibi çok geniş bir ağı kullandıkları etkileşim ve iletişim platformudur (Karaca, 2019).

2. ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR

Quayyum (2020)'a göre teknolojinin ilerlemesi, bireylerin yaşam kalitesini arttırmakta ve birçok alanda iş yükünü azaltmaktadır ancak bu ilerleme, sosyal medya sitelerinin çeşitlenmesi ve gelişmesi; farklı uygulamaların, araçların, oyunların geliştirilmesi, içeriğin amacının dışına doğru farklılaştırılması çocukların bu ortamlara ayak uydurmalarını her geçen gün zorlaştırmaktadır. Bu zorluk ebeveynler için de geçerlidir. Ebeveynler bir karmaşa ile yüzleşmeye çalışırken teknolojik anlamda çocuklarından geride kalmaktadır. Teknolojiye ayak uyduramayan ebeveynler çocuklarına da yol göstermekte bir takım sorunlar yaşamakta ve çocuklarını teknolojinin olumsuz yanlarından koruyamamaktadır. Bunların yanında teknolojinin kötüye kullanımı ebeveynlerin etkilenmesine de sebebiyet vermiştir. Bu kötüye kullanım siber saldırılar olarak adlandırılmaktadır. Siber saldırılara her yaştan birey maruz kalabilmektedir.

Aktepe (2013) çalışmasında “Siber Saldırı, Siber Tehdit, Siber zorbalık, istismar ve sahte kimlik” gibi kavramları ele almış ve internete yoğunlaşılan Covid- 19 döneminde özellikle daha sık duyulmaya başlandığını belirtmiştir. Teknolojinin ilerlemesi ve yaygınlaşmasına bağlı olarak son 20 yılda siber zorbalık her yaş grubunun teknoloji kullanım esnasında kendini göstermeye başlamıştır. Bu kavram ilk kez 2004 yılında Kanadalı eğitimci Bill Belsey tarafından kullanılmıştır. Hayatımıza dâhil olma hikâyesi ise internetin hayatımızın her alanına girmesiyle olmuştur. Doç. Dr. Bilgin METİN yeni bir araştırma raporuna göre geçen senenin aynı dönemine kıyasla METİN’ in bu dönem siber saldırılarda %542’lik artış olduğunu gözlemlendiğini; uzaktan çalışmanın arttığı, okullarda derslerin ağırlıklı olarak internet üzerinden verildiği şu günlerde siber saldırılara karşı altyapı iyileştirilmesinin aciliyet kazandığını vurguladı. Soh, Masud, Al-Amri, Alqurashi, ve AlZain (2020) ise şu an da, geleneksel yasaların ve teknik korumanın artık bilgisayar suçlarına karşı yeterli olmadığını savunmaktadır. Buna nazaran Avcı ve Oruç (2020) bu konulardaki internet sorunları için birden fazla güvenlik önlemi alınsa bile temel güvenliğin insanın bilinçli bireyler olması gerektiği ifade etmiştir. (Singh, ve diğerleri, 2020) ‘nin çalışmasına göre pandemi sürecinde toplumda gittikçe artış gösteren endişe siber zorbalık sayısını ve siber zorbalığın başarıyla sonuçlanma oranını gittikçe arttırmıştır. (Kurudal, 2020)’a göre ise siber saldırının hangi platformdan, ne zaman, kim tarafından, nasıl yapılacağı ve sonuçlarının ne şekilde etkileyeceği kestirilememektedir.

Bir yandan da Öztürk, Odabaşıoğlu, Eraslan, Genç, ve Kalyoncu (2007) siber zorba olan kişilerin sanal ortamda gerçek kimliklerinde gizlilik yaptıkları için onlara ulaşmanın oldukça zorlaştığı gerçeği karşımıza çıkardığını ifade etmiştir.

Karahisar, İnternette Çocukları Bekleyen Riskler ve Medya Okuryazarlığı (2014) İnternet ortamı ve teknolojik araçları çocukların oldukça fazla zaman geçirdiği hatta bağımlılık belirtileri ile sonuçlanan davranışlar sergiledikleri bir alan olarak tanımlamıştır. Günümüzde çocukların geleneksel oyunlar oynayacağı alanlar azalmış internet ortamı çocuklara daha cazip gelmeye başlanmıştır. Aynı zamanda çalışan anne baba sayısında görülen artış sebebiyle çocukların internete daha düşkün olması da bir bağımlılık sebebi olmuştur. Okay (2019) Araştırma sonuçlarına bakıldığında genellikle çocukları oyalamak, susturmak için verilen dijital araçların veya oyunların çocuğun içinde bulunduğu yalnızlıktan kaçmak için sanal dünyaya bağlanmasına, ilgisizlik nedeniyle gerçek dünyadan kendini soyutlamasına/yabancılaşmasına neden olduğu görülmüştür. Bu yabancılaşma sonrası çocuklar farkında olmadan siber zorbalığa uğramakta veya bir başkasını siber zorbalığa uğratmaktadır. İnan Kaya, Mutlu Bayraktar, ve Yılmaz (2018) Gelişim dönemleri dikkate alındığında fırsatlara ve risklere en yatkın yaş aralığının geç çocukluk ve ergenlik dönemi olduğu ifade etmiştir.

Yaman ve diğerleri (2019) Türkiye’de yapılan araştırmalara göre internet kullanımının erken yaşta başladığı görülmekte ve belli oranlarla bu durum belirtilmektedir. Avcı ve Oruç (2020)’a göre Teknoloji ile ilgilenen her bireyin özellikle gençler başta olmak üzere, her birinin en az bir adet sosyal medya hesabı bulunduğu sonucuna varmıştır. Aynı zamanda yıllara göre internet kullanan çocukların yaşı gittikçe düşmektedir ve kullanım süresi artmaktadır. Sezerer Albayrak (2020)’a göre gün geçtikçe artış gösteren bir durum olarak ebeveynlerin çocuklarını bebeklikten itibaren aktif bir şekilde sosyal medyada paylaşımları, çocuklarının mahremiyetini ne denli etkilediğinin veya etkileyeceğinin ne kadar farkında oldukları önem arz etmektedir. Bu önem elbette ki her yaş grubu için geçerlidir. Ancak Kırık (2019)’a göre okul çağındaki çocukların çevrim içi ortamlarda rahatlıkla denetlenemedikleri ve bağımsız olmaları bu yaş grupları için olduğundan daha fazla güvenlik riski doğurmaktadır. Bunun yanı sıra internet kullanmayı bilmeyen, gizlilik ayarları yapmayı bilmeyen, ekrana gelen bir bildirimi geri çeviremeyen, istenmeyen mesajları engelleyemeyen, nasıl güvenli internet kullanacağını bilmeyen çocuklar yetişmektedir. Bu çocukların en büyük destekçisinin ve

koruyucusunun ebeveynler olması beklenmektedir. Fakat ebeveynlerin çocuklarına yasak koyucu, engelleyici ve kısıtlayıcı, takip edici tavırlar sergiledikleri buna karşın bilgi aktarıcı bir tutumda olmadıkları belki de olamadıkları gözlenmiştir. Yaman, ve diğerleri (2019) ise çocukların bu tip davranışlardan rahatsızlık duyduğunu araştırma sonuçlarında belirtmiştir.

Kabakçı Yurdakul, Dönmez, Yaman, ve Odabaşı (2013) Zamanla ortaya çıkan teknolojik gelişmelerden dolayı ebeveynliğin çok farklı boyutlar kazandığını söylemiştir. Dijital ebeveynlik kavramı bu boyutlardan bir tanesidir. İnternet ortamı sadece ebeveynlere yönelik teknolojiler değildir. Aynı zamanda çocuklar için de uygun ortamlardır. İnternet'in çocuk ve ergenler için olumlu ve olumsuz yanları bulunmaktadır. Milyonlarca alan adının ve bu alan adlarının barındırdığı milyarları bulan sayfaların bulunduğu bu iletişim ve haberleşme ağı içerisinde birçok olumlu gelişmeyle birlikte olumsuzluklarda hayatımıza dâhil olmaktadır. Bu sebeple dijital çağda çocuklarını korumak amacıyla ebeveynlere pek çok görev düşmektedir. Ebeveynler günlük hayatta çocuklarına birçok korunma yöntemi öğretirken, onların gezindikleri alanları denetlerken sanal dünyada da çocuklarının bu tarz belki de daha fazla tehlikeyle karşılaşacaklarını kestirememektedirler. Kabakçı Yurdakul, Dönmez, Yaman, ve Odabaşı (2013) Ebeveynlerin bu olumsuz içeriklerin farkında olmasının temel yolu ise fark etmek olduğunu söylemiştir. Ebeveyn yaşanan olumsuzlukları öncelikle fark ederse sonrasında bu olumsuzlardan çocuklarını korumak için bir araştırma içerisine girecek, farklı korunma yöntemleri denemeye başlayacaktır. Bu noktada Dijital Ebeveynlik kavramı ortaya çıkmaktadır.

Dijital ebeveynlik kavramının birçok tanımı bulunmaktadır. Dijital ebeveyn olarak tanımlanan dijital çağ ebeveynleri, dijital çağın gerektirdiği doğrultuda hareket ederek teknolojik gelişmeleri takip eden, dijital araçlara hâkim olan, çocuklarına dijital ortamların olanaklarını sunmaya çalışan ve tüm bunları yaparken çocuklarını bu ortamlardaki risk ve tehlikelere karşı koruyabilen bireylerdir. Kabakçı Yurdakul, Dönmez, Yaman, ve Odabaşı (2013)'nın araştırmasına göre yeni bir tanım ortaya çıkmaktadır. Dijital ebeveynlik, dijital çağın gereksinimlerine ayak uydurabilen, teknolojik ortamda kendisini koruyabilen, dijital araçları etkin kullanabilen ve çocuklarına bilgilerini aşılayabilen bireydir. Özge Zeybekoğlu Akbaş (2020)'ın araştırmalarına göre dijital ebeveynler çocuklarının teknolojik araç kullanımına sadece

kısıtlamalar getiren, kurallarla teknoloji çocuğunun teknoloji kullanımını engelleyen bir role bürünmemekte aynı zamanda çocuklarını herhangi bir risk durumuna karşı koruyan, onlara yenilikleri öğreten ve rol model olmaya çalışan bir ebeveyn modeli de sergilemektedir. Yaylacı (2019)'a göre okul öncesi çocukları, anne ve babalarıyla özdeşleşir ve onları rol model alır. Dijital çağda ebeveynlere hassas roller düşmektedir. Riskleri engellemeli, çocuklarını koruma amacıyla dijital çağın gereksinimlerine ayak uydurmalı ve çocuklarını bu roller doğrultusunda yetiştirmelidir.

Dijital araçların tarihsel anlamda eskiye dayanmaması, güncelliğiyle her gün adından söz ettirmesi ebeveynler ile çocukları arasında yetkinliklerinde farklılıklar ortaya çıkarmaktadır. Bu durum Haddon (2006)'a göre internetin günlük hayatın vazgeçilmez bir parçası haline gelmesiyle beraber ebeveynlerin çocuklarına yönelik kaygılarının artmasına neden olmaktadır. Bu kaygı, ebeveynleri, dijital dünyada sorumluluklarının neler olduğu, çocuklarını nasıl koruyacakları ve dijital dünyada ebeveynlik rollerinin nasıl konumlandırılacağına yönelik gittikçe artan daha çok bilgi arayışına itmektedir. Bu gerekçeler göz önüne alındığında, dijital ebeveynlik rolü, ebeveynlerin çocukların yaşantılarına ilişkin paylaşımlarını da kapsamaktadır. Çocukların dijital ortamlarla ilgili, korku, istek, umut ve beklentilerini ebeveyniyle paylaşmaları ebeveynlerin sorumluluk alanını genişletmektedir. Dijitalleşme dönemi ebeveynlere çocuklarını dijital ortamda anlama, bile, kavrama sorumluluğu yüklemektedir. Bu başlıklar, Selwyn (2004)'e göre ebeveynlerin dijital ortamda sorumluluk alanına ilişkin bir çerçeve belirleme gereğini vurgulamaktadır.

Şen, Demir, Teke, ve Yılmaz (2020) der ki günümüzde çocuklar, dijitalleşmenin her alana hâkim olduğu bir zaman diliminde dünyaya gelmektedir. Çocuklarda beyin gelişiminin oluşum evresi 0-5 yaş arası dönemdir. Bu nedenle bu dönemde teknolojiye maruz kalan çocuklarda davranış değişikliği görülecek, beyin gelişimi aksayacak ve kişilik oluşumu etkilenecektir. Kurtoğlu Erden ve Uslupehlivan (2021)'a göre bu etkilenme olumsuz yönde olacaktır. Bu nedenle aşırılıktan kaçınılarak çocukların yaş ve gelişim seviyelerine uygun programlar seçilmesi; dijital ortamlarda arkadaşlıklarının gözden geçirilmesi; farklı etkinlikler üretilmesi ve diğer sosyal etkinliklere yönlendirilmesi; aile üyeleriyle birlikte zaman geçirmesinin ve olabildiğince ev içindeki ortak alanlarda, ebeveynlerin gözetiminde dijital araçların kullanımının sağlanması, evde belirlenen alan dışındaki farklı ortamlara dijital araçların taşınmaması, çocukların

davranışlarının sürekli gözlenmesi dijital ebeveynlerin dikkat etmesi gereken temel konular arasında yer almaktadır. Aksoy ve Tatlı (2019)'nın yaptığı riskli internet davranışları ve güvenli internet kullanımı hakkındaki öğrenci ve ebeveyn görüşlerini öğrenme testinin sonucuna göre; Ebeveynlerin çocuklarının gezindiği siteleri sonradan denetlediği ve çocuklarının kişisel bilgilerini dijital ortamda paylaşımlarına izin veremedikleri görülmüştür. Ki-Kare testi sonucunda, öğrencilerin internette gördükleri veya yaşadıklarından rahatsızlık duymaları ile kendine, ebeveynine, öğretmenine güven, cinsiyet, sosyal medya üyeliği ve internet kullanım sıklığı arasında istatistiksel olarak anlamlı fark ortaya çıkmıştır. Yani ebeveynler ne kadar önlemler alırsa alsın çocuklar bir takım risklere maruz kalmaktadır. Özge Zeybekoğlu Akbaş (2020) araştırmasında ebeveynlerin dijital ortamlarda paylaşılan bilgilerin kötü niyetli kişiler tarafından kullanılabilmesi, kişisel bilgilerini paylaşmamaları gerektiği gibi konularda çocuklarını bilgilendirerek uyarmalı, baş edemedikleri ya da rahatsızlık hissettikleri durumlarda çekinmeden destek istemelerini sağlamalı ve belki de en önemlisi, dijital dünyada da çocuklarına rol model olmaları gerektiğinin unutulmaması vurgulanmaktadır. Bu noktada Aksoy ve Tatlı (2019)'nın yorumuna göre ebeveynlere büyük ölçüde sorumluluk ve görevler düşmektedir.

Timurturkan (2019) çalışmasında internet ortamlarında annelik artık bir kar kaynağı olarak görülmektedir demiştir. Çok sayıda anne yetememe psikolojisi içerisinde ve hiçbir zaman mükemmel olamama gibi durumlarla savaşılmaktadır. Geleneksel deneyimler haricinde Anonim (2010) tarzında mecralar ile anneler kuşaktan kuşağa deneyimlerden sosyal olarak yararlanmakta, kendi ortamlarında destek alarak ve destek olarak paylaşımlar yapmakta oldukları görülmektedir. Bunun sonucunda ise annelik, hamilelik, anne sağlığı, ebeveynlik siteleri oluşturulmaya başlanmıştır. İlk deneyimlerin yaşanacağı dönemlerde bu sitelere yoğun ilgi gösterildiği ve merak edildiği hatta dertlerinin paylaşıldığı görülmektedir. Sosyal medya kullanımının anneler için sorunlarını paylaşma, deneyimlerinden yararlanma, yeni çözümler bulma, can sıkıntısını hafifletme ve duygu paylaşma amaçlarıyla sıralanmaktadır Anonim (2010). Anneysen.com adlı site üzerinden incelemeler yapılmıştır. Çeşitli anne tecrübelerinin yansıtıldığı platformdur. Annelerin sorunlarını yazılı olarak dile getirdiği ve uzmanlar tarafından yanıt aldığı bir forum sitesidir ve bu sitede uzmanlık, dayanışma, paylaşım söz konusudur. Timurturkan (2019) araştırma sonuçlarına bakıldığında özellikle son yıllarda her geçen gün popülerliği artan

sosyal medya platformları ve internette çok sayıda diğer çevrim içi sohbet ve destek sunan siteler formlarının dönüşmesinde etkili olan araçlar olmaktadır.

Özge Zeybekoğlu Akbaş (2020)'a göre teknoloji yaşanan toplumsal değişimleri ortaya çıkaran en temel faktörlerden biridir ve aile içerisinde teknolojinin yeri, önemi, kullanımı geçmişe oranla çok daha üst düzeydedir. Geleneksel aile yapısı gelişen teknolojik dönemde yerini çocuk merkezli aile yapısına bıraktığı için dijital ebeveyn ve dijital çocukluk kavramları ele alınmaktadır. Alanyazın incelendiğinde ebeveynlerin etik açıdan dikkat ettiği ya da etmesi gerektiği konulara yer verilmemiş, ebeveynlerin kullanması önerilen uygulamalardan bahsedilmemiştir. Bu yüzden ebeveynler bu konuda birçok yanlış düşünceye sahiptir. Tokel, Başer ve İşler (2013)'in çalışma sonucunda ebeveynlerin bilgisayar ve internet kullanımı konusunda farkındalık ve bilgi düzeyinin düşük olduğunu göstermiştir. Özge Zeybekoğlu Akbaş (2020)'a göre internet bağlantısı çocuklara birçok konuda avantaj sağlarken bunun yanında da istismar, zorbalık gibi kötü davranışları da beraberinde getirmektedir Ebeveynler ise bu zararları yanlış inançlarıyla bağdaştırarak sadece internetten uzak durulması gerektiği şeklinde tanımlamaktadır. Fakat dijital ebeveynlik sadece çocuğunu dijital ortamdan korumak, uzaklaştırmak ya da kısıtlamak değildir. Şen, Demir, Teke ve Yılmaz (2020)'in araştırmalarına göre dijital dünyanın çocukların hayatlarına getirdiği olumsuzlukların yanı sıra öğrenme fırsatları sağlaması bakımından olumlu etkileri de bulunduğu alanyazında yapılan çalışmalarda ifade edilmektedir. Özellikle, McCarroll ve Curran (2013), sosyal medya kullanımının “öğrencilere çeşitli düzeylerde faydalı olduğunu, bilgi alışverişini kolaylaştırdığını, endişeyi hafiflettiğini, sosyalleşmeyi ve topluluk oluşturmayı sağladığını” belirtti. Ayrıca, Anastasiadu ve Dimitriadou (2011) ve Lazaros ve Christos (2019)'un çalışmalarından elde edilen bulgulara göre sosyal medyanın aktif iletişim ve işbirliği yoluyla öğrenme deneyimini geliştirme konusunda büyük bir potansiyele sahip olduğunu göstermiştir. Sigala (2007)'nin çalışmasına göre ise sosyal medya, öğrencilere kişiselleştirilmiş öğrenme ortamları geliştirme ve kişiselleştirme ve kişiselleştirme yoluyla öğrenme deneyimlerini geliştirme fırsatı da sunar. Aynı zamanda yazılım, donanım konusunda çocuğunu bilgilendirmek, bu ortamdaki gelişmeleri takip etmesini sağlamak, interneti kullanabilmeyi öğretmektir. Yani öğretme, destekleme, rehberlik etme ve yeniden değerlendirme işidir. Özellikle bireyin internet kullanımını kontrol edememesi, aşırı kullanımdan dolayı iş, aile ve sosyal hayatında sorunlar yaşaması

şeklinde tanımlanan internet bağımlılığı, çocuklarda fiziksel, sosyal ve psikolojik rahatsızlıklara neden olmaktadır. Çocukların interneti doğru bir biçimde kullanmaları ve çevrimiçi risklerden korunmaları noktasında ebeveynlere önemli roller düşmektedir. Manap (2020)'ın yaptığı araştırma sonucuna göre, dijital ebeveyn farkındalık düzeyi ile çocukların internet bağımlılığı arasındaki ilişki incelendiğinde; internet bağımlılığı, olumsuz model olma, dijital ihmal arasında pozitif yönde ilişki olduğu; risklerden korunma ile negatif yönde ilişki olduğu; verimli kullanım ile anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüştür. Bunun sonucunda Kabakçı Yurdakul, Dönmez, Yaman ve Odabaşı (2013) çalışmasında ebeveynlere öneriler sunulması ve aldıkları önlemlerin öğrenilmesi gerektiği; ebeveynlerin çocukları dijital ortamdayken bu durumla baş etme becerilerini kısıtlamamaları gerektiği belirtmiştir.

Süleyman Demirel Üniversitesi Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Semiha Yüksek Usta, okul öncesi döneminde çocukların salgın dönemini en hasarsız şekilde atlatabilmeleri için yetişkin desteğine ihtiyaç duyduklarını söylemiştir. Singh S. (2020)'in çalışmasında yer alan bilgiye göre bu dönemde yetişkin desteği olmadan okul öncesi çocukların yeterince doğru anlamlandırmalar yapamayacaklarının altını çizen Dr. Öğr. Üyesi Usta, çocukların başta hırçınlık, endişe, huzursuzluk olmak üzere birçok duygusal problem yaşayabileceğinin altını çizmiştir. Siber suçlardaki sürekli artış nedeniyle, öğrenciler giderek daha savunmasız hale geliyor. Çiçek (2019)'in araştırma sonucuna göre genelleme yapacak olursak internet kullanım düzeyi yüksek olan öğrencilerin düşük ve orta kullanımda olanlara göre daha fazla siber mağduriyet yaşadıkları, siber zorbalık yaptıkları ve problemleri internet kullanımına sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Bu aynı şekilde internet kullanım düzeyi orta olan öğrencilerin düşük olan öğrencilere göre kullanımı için de geçerlidir.

Bakanlığı (2011)'de yer alan bilgiler doğrultusunda bilgisayar, akıllı telefon ve internet kullanımının yaygınlaşmasıyla birlikte çocukların internet karşısında geçirdikleri zamanın arttığını belirten Bakan Selçuk, ebeveynlerin öncelikle dijital dünyayı tanıması, olası risklerin farkında olması, internet ve sosyal medyanın bilinçli kullanımı konusunda farkındalığının artırılması için çalışma yürüttüklerini belirtmiştir.

Meltem Kurtoğlu Erden (2021)'nin çalışma sonucunda belirtildiği üzere; ebeveynlerin teknoloji çağında kendilerine sordukları birçok soru gündeme gelmektedir. Çocuğum teknolojik araçlarla tanıştırmalı mıyım? Kullandıracaksam nelere dikkat

etmeliyim? İnternet bağlantısı çocuk için ne gibi tehlikeler doğurur? Hangi yaş grubunda bu araçlarla tanıştırmalıyım? Gibi arttırılabilir sorularla yüzleşmektedirler.

2.1. Araştırmacıların Önerileri

Dijital teknoloji kullanımında ebeveynlerin dikkat etmesi gereken durumlara ilişkin ve sorularına yanıt veren bazı öneriler sunulmuştur:

1. (Kursoğlu Erden ve Uslupehlivan, 2021)

- Ebeveynlerin, çocuklarını dijital dünyaya hazırlamaları için öncelikle kendi farkındalıklarını arttırmaları gerekmektedir. Bu nedenle internet ve dijital araçların kullanımına ilişkin kendilerini sürekli geliştirmeli, hatta ihtiyaç duydukları noktada eğitim almalıdırlar.
- Ebeveynler, internet kullanımında bağımlılığın ne olduğunu bilmeli; kendilerini ve çocuklarını internet bağımlılığından korumak için gerekli önlemleri almalıdırlar.
- Ebeveynler, çağın kendilerine yüklediği sorumluluğun, yalnızca çocuğa teknolojik imkânları sunma değil, çocuklarının teknolojiyi nasıl kullandıklarının takibini yapma olduğunu bilmelidirler. Bu doğrultuda kendilerinin, küçük yaştaki çocukları için önemli bir rol model olduklarını da unutmamalıdırlar. Mümkün olduğu sürece, çocuklarının dijital medya araçlarını kullandıkları esnada yanlarında olmalıdırlar.
- Çocuklar için ebeveynlerin sergiledikleri tutumlar oldukça önemli olduğundan, ebeveynler baskıcı veya tamamen kontrolsüz davranmamalı, çocuklarının kendileriyle her şeyi paylaşabileceklerini onlara hissettirmelidirler.
- Çevrim içi ortamlardaki olumsuz durumları fark etmelidirler.
- Çevrim içi ortamlardaki risk yaratacak durumların farkında olmalıdırlar.
- İnternet bağımlılığını ve diğer bağımlılıkları fark etmelidirler.
- Tehlikeli durumları fark etmelidirler.
- Çocuğun bilgisayarda ya da internette zaman geçirirken ne yaptığını ayırt etmelidirler.

2. (Zeybekoğlu Akbaş ve Dursun, 2020)

- Dijital ortamlarda gerçekleştirilen alışverişlerde kişisel bilgilerin korunmasına

dikkat etmeli ve dijital bütçe oluşturmalıdır.

- Dijital ortamlarda hakları ve sorumlulukları olduğu bilinciyle hareket ederek haklarını hukuki yollardan arayabilmelidir.
- Dijital ortamlarda gizlilik ve güvenliklerini sağlayabilmelidir.
- Dijital ortamlardan kaynaklanabilecek fiziksel ve ruhsal sağlık sorunlarına karşı çocuklarını ve kendilerini korumalıdır.
- Çocukları ile dijital ortamlardan iletişim kurabilmeli ve bu ortamlarda çocukları ile olmalıdır.
- Çocuklarının kullandığı dijital araçları ve ortamları temel düzeyde kullanabilmeli ve bu araçların ve ortamların farkında olmalıdır.

3. (Yaman ve diğerleri, 2019)

Kurumlara yönelik öneriler

- Ebeveynlerin, çocuklarına yönelik dijital araç kullanımıyla ilgilenen sivil toplum kuruluşları (STK), dernekler ya da kurumlar geliştirilen DEÖYÖ ile ebeveynlerden veri toplayabilir. Toplanan verilerin sonuçları doğrultusunda ebeveynlere ve çocuklara yönelik etkinlikler düzenleyebilirler.
- Bu çalışmada çocukları ortaokula giden ebeveynlerle çalışılmıştır. STK'lar, dernekler ya da kurumlar farklı yaş gruplarında çocukları bulunan ebeveynlerle çalışmalar gerçekleştirebilir.

Uygulamaya yönelik öneriler

- DEÖYÖ kullanılarak farklı gruplardaki ebeveynlerden veriler toplanabilir. Toplanan veriler doğrultusunda eğitim ortamları geliştirilebilir.
- Geliştirilen eğitim ortamlarına ebeveynlerin katılması sağlanabilir ve eğitim süresince değişimleri gözlemlenebilir.

Araştırmacılara yönelik öneriler

- Araştırmanın sonuçlarında gibi dijital vatandaşlık boyutlarının kültürümüzde orijinal haliyle işlemediği, önerilen boyutların iç içe bir yapı sergilediği görülmektedir. Bu bağlamda araştırmacılar dijital vatandaşlık boyutlarının kültüre özgü olarak nasıl düzenleneceği ile ilgili çalışmalar yapabilirler.
- Mason (1986) tarafından ortaya konulan etik sorunlar, dijital çağ olarak adlandırılan günümüze özgü biçimde yeniden ele alınabilir.

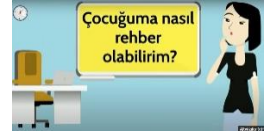
3. MATERYAL ve YÖNTEM

Tezin bu bölümünde, araştırmada kullanılan materyal, araştırma modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, deneysel uygulama süreci, verilerin toplanması ve verilerin analizi açıklanmıştır.

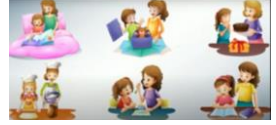
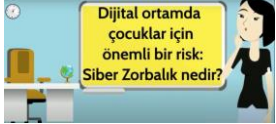
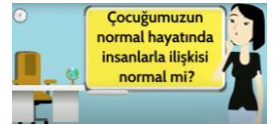
3.1. Materyal

Velilere dijital ebeveynlik eğitimi vermek için araştırmacı tarafından üç adet video kaydı hazırlandı. Birinci videoda velileri dijital ebeveynlik konusunda bilinçlendirmek amacıyla “**Dijital Ebeveynlik**” kavramı açıklandı. Video 9 dakika 36 saniyeden oluşmaktadır. İçerik hazırlanırken Google ile Dr. Özgür BOLAT işbirliği içerisinde hazırlanan “Dijital Ebeveynliğin Temelleri” başlıklı 23 videodan oluşan eğitim serisinden esinlenildi. (https://www.youtube.com/playlist?list=PLHAWTF11YRXY9H_i_CW94zmLuNLI9ki2R). Çocuklarınızın bilişim teknolojileri kullanımı nasıl? Bu kullanımı bilinçli bir şekilde takip edebiliyor musunuz? Çocuğunuzun teknoloji kullanımına yaklaşımınız nasıl olmalı? Gibi sorulara yanıtlar verildi. Her bir soruya cevap arandıktan sonra destekleyici, akılda kalıcılığı arttıran ve cümleleri açıklayıcı örnekler verildi. Anlatılan konuları somutlaştırmak amacıyla içerikle alakalı görsellerden yararlanıldı. Dikkat çekiciliğini arttırmak amacıyla ise görsel sunumlar ve videolar hazırlamak için kullanılan Powtoon (<https://www.powtoon.com/>) uygulaması kullanıldı. Bu sayede videonun akışının animasyon şeklinde ilerlemesi ve günlük hayattan örnekler içermesi aynı zamanda seslendirmenin de doğal ve samimi bir hava katmak amacıyla şahsıma ait olması ebeveynin dikkatini çekmeye yardımcı oldu. Videoda kullanılan görseller Pixabay, Pexels, Freepik gibi telifsiz görsel içeren 3 siteden karma bir şekilde alınmış olup ADOBE Photoshop CS6 uygulamasında düzenlendi. Videonun teknik detayları Çizelge 3.1’de, video senaryosu ise Ek 7’te verilmiştir.

Çizelge 3. 1. "Dijital Ebeveynlik" videosunun teknik detayları

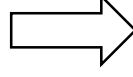
0.01 - 0.04 sn	İntro	
0.05 – 0.07 sn	Açılış-Selamlaşma	
0.08 - 0.31 sn	Video içeriğini kapsayan sorular	
0.32 - 1.34 sn	Bilişim Teknolojisi iyi bir şey mi kötü bir şey mi?	
1.35 – 1.56 sn	Üretim Odaklı Teknoloji Kullanımı Nedir?	
1.57 – 2.09 sn	Tüketim Odaklı Teknoloji Kullanımı Nedir?	
2.10 – 3.00 sn	Çocuğunuza Yaklaşımınız Nasıl Olmalıdır?	
3.01 – 3.31 sn	Çocuğuma Nasıl Rehber Olabilirim?	
3.32 – 3.45 sn	Örnekler Verilmesi	

Çizelge 3.1. (Devamı) "Dijital Ebeveynlik" videosunun teknik detayları

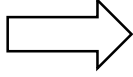
3.32 – 3.45 sn	Örnekler Verilmesi	
3.46 – 4.49 sn	Dijital Ortamda Çocuklar İçin Önemli Bir Risk: Siber Zorbalık Nedir?	
4.50 – 5.42 sn	Çocuğumuzun Normal Hayatında İnsanlarla İlişkisi Normal Mi?	
5.43 – 6.56 sn	Çocuğumun Gelişim İhtiyaçlarının Farkında Mıyım?	
6.57 – 9.34 sn	Ebeveynlere Yol Gösteren Sorular ve Öneriler	
9.35 – 9.36 sn	Kapanış	

İkinci video ise “**Google Family Link**” uygulamasının tanıtımıdır. Bu uygulamanın ara yüzünü ve kullanım amacı ve nasıl kullanıldığı anlatılarak velilere yol göstermek amaçlanmaktadır. Bu video tamamen uygulamanın nasıl kullanıldığına odaklanmaktadır ve 11 dakika 26 saniyeden oluşmaktadır. Google Family Link nedir? Hangi uygulama mağazasından, cihazınıza nasıl indirilir? Uygulamaya nasıl üye olunur ve giriş yapılır? Uygulama içi ayarlar nasıl ve ne amaçla kullanılır? Google Family Link uygulaması ile çocuğunuzun teknolojik aletinde nasıl bağdaştırma yapılır? Gibi soruları yanıtlamaktadır. Konunun somutlaştırılması açısından her detayı ayrı ayrı anlatılıp ne anlama geldiği kendi seslendirmem ile açıklandı. Aynı zamanda videoda adım adım ilerleme ve tıklanması gereken butonlara dikkat çekildiği için ebeveynin dikkatinin dağılması ve aklında bir soru işareti kalmaması sağlandı. İçerik videoları Apple bir cihazın ekran kaydı özelliği ile üretildi, Camtasia uygulaması ile SmartArtlar eklendi, Movavi Video Editor Plus ile video editlendi. Video içeriği farklı sahnelerle aşağıda

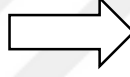
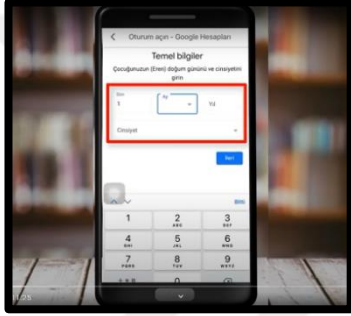
resmedildi. Video senaryosu Ek 7’te verilmiştir.

Adım adım nasıl kullanıldığı anlatıldı.

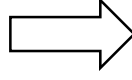
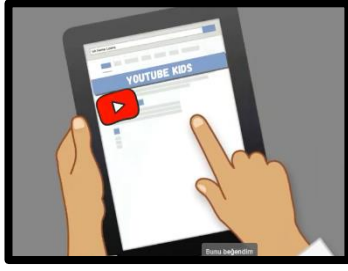

Hangi uygulama mağazalarından indirilebileceğine vurgu yapıldı.

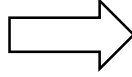

Doldurulması gereken her alan renkli SmartArt ile gösterildi.

Üçüncü video olan **“YouTube Kids”**, çocuklar için güvenli bir video izleme ortamı sağlayan Youtube Kids uygulamasının ara yüzü, kullanım amacı, nasıl kullanıldığı ve çocukların korunması için alınması gereken önlemlerin anlatıldığı bir videodur. Video 5 dakika 8 saniyeden oluşmaktadır. Google Family Link videosu ile aynı formatta olup uygulamanın hangi uygulama mağazasından nasıl indirileceği, uygulamaya nasıl giriş yapılacağı ya da yeni kayıt oluşturulacağı, içeriğin nasıl kullanılacağı, ayarlarda nasıl değişiklik yapılacağı, içerik engelleme nasıl olduğu, ebeveyn ile çocuğun YouTube Kids uygulamasının nasıl birbiri ile bağlantı sağlanacağı, uygulama içi içerik engelleme nasıl yapıldığı, zamanlayıcı ayarı dâhil olmak üzere diğer ayarların hangi amaçla kullanılacağı gibi konulara değinildi. Velinin içeriğe odaklanması ve bu uygulamaya özendirilmesi açısından içerik en basite indirgenerek ve günlük hayattaki işlevine, yararlarına değinilerek sağlandı. İçerik videoları Apple bir cihazdan ekran kaydı özelliği ile üretildi, Camtasia uygulaması ile SmartArtlar eklendi, Movavi Video Editor Plus ile video editlendi. Ekstra kullanılan görseller Freepik.com adresinden alındı, ADOBE Photoshop CS6 uygulamasında düzenlendi.

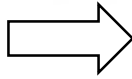
Nasıl kullanıldığı adım adım anlatıldı.

Hangi uygulama mağazalarından indirilebileceğine vurgu yapıldı.

Seslendirmeye beraber SmartArt ile verilen yazılı anlatım sayesinde ebeveynin kaçırdığı veya anlaşılmayan konuya videoyu başa sarıp izleme olanağı tanındı.

Yön okları ile bir sonraki adım için yol gösterildi.

Verilecek eğitimin kalitesini iyileştirmek amacıyla videolar 12 uzmandan uzman görüş formu ile eğitimi değerlendirmesi istendi. Altı uzmandan dönüş olmuş, onların görüşleri dikkate alınarak eğitim videoları üzerinde değişiklikler yapılmıştır. “Dijital Ebeveynlik” kavramının açıklandığı video değiştirildi, farklı bir formatta yeni bir video hazırlandı. Uzman görüşleri ve bunlara göre videolarda yapılan düzeltmeler aşağıda verilmiştir.

Uzman 1: Prof. Dr. Süleyman Sadi SEFEROĞLU – Hacettepe Üniversitesi

Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı ABD

Dijital Ebeveynlik Kavramı Videosu:

- ✓ Konuşma balonlarının yeri, ekrana gelme şekli değiştirilmeli. Ekranın üst

kısımında görünmeli ve ekranda kalma süresi okunabilirliği açısından arttırılmalı.

- ✓ Teknolojinin “rolü” yerine “işlevi” kelimesi kullanılmalı.
- ✓ 1.47. saniyedeki “...teknoloji kullanımını tamamen kısıtlamak ...” yerine “yasaklamak” denilmeli.
- ✓ Ebeveynin çocuğuna karşı aşırı koruyucu bir tutum sergilemek yerine, çocuğunun riskli veya güç durumları deneyimleyip, deneyimledikten sonra nasıl baş etmesi gerektiğini öğrenmesini sağlaması gerekir.
- ✓ 4.48. saniyede siber zorba ve siber mağdur kavramları ayrıntılı açıklanmalı.
- ✓ Siber zorbalık kavramı eksik kaldığı için detaylandırılmalı.
- ✓ 5.38. saniyede “açık iletişim (karşılıklı güven ilişkisini sağlamak)” kavramına değinilebilir.
- ✓ Cinsellik ve istismar kavramlarının ekran başında da yaşanabileceği anlatılmalıdır.
- ✓ Konu geçişlerinde konuyla alakalı temel bir başlık videonun başlangıcında ve üst kısmında yer alabilir.

Google Family Link Uygulamasının Tanıtım Videosu:

- ✓ Dikkat çekme açısından çok sade, ebeveynler sıkıcı bulabilirler.
- ✓ Videoda fazla detaylara girilmiş daha yüzeysel olabilir.
- ✓ Videonun başında AppStore ve Google Play'dan indirmek ifadesi ikisinden de indirmenin zorunlu olduğu algısını ortadan kaldırmak gereklidir.
- ✓ İndirme adreslerini arama kutucuğuna yazarken ebeveyn için anlaşılır olabilmesi açısından ekranın ortasında büyük puntıyla tekrar edilmeli.
- ✓ Konuşma balonları ekranda daha uzun kalmalı.

YouTube Kids Uygulamasının Tanıtım Videosu:

- ✓ Videonun başında AppStore ve Google Play'dan indirmek ifadesi ikisinden de indirmenin zorunlu olduğu algısını ortadan kaldırmak gereklidir.
- ✓ Ebeveynin neden matematiksel işlem yapması gerektiği açıklanmalı.

Uzman 2: Dr. Öğr. Üyesi Yunis ŞAHİNKAYASI - Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı

Dijital Ebeveynlik Kavramı Videosu:

- ✓ Intro süresi 5 saniye olmalı ve sonunda siyah ekran görünmemeli.
- ✓ Düşünce bulutlarındaki sözcükler büyük harfle başlamalı ve tümce düzeninde

olmalı.

- ✓ “İnternet” bilişim teknolojileri başlığı altında sayılmamalı çünkü bilişim teknolojileri zaten internet teknolojisi kullanmakta.
- ✓ Televizyon ibaresi yerine akıllı televizyon kullanılmalı.
- ✓ “Üretim Odaklı Kullanım”

Şeklinde sırasıyla ifade edilmeli.

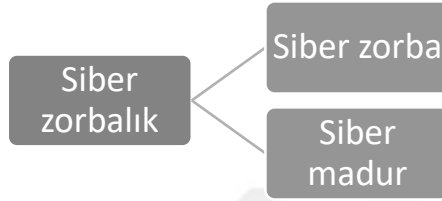
Ardından “Tüketim Odaklı Kullanım” aynı şekilde

ifade edilmelidir. Bu sayede ifadelerin birbirine karışması önlenmelidir.

- ✓ Bilinçli teknoloji kullanımı-Üretim ve tüketim odaklı teknoloji kullanımı arasındaki ilişki yüzdeleriyle birlikte verilmeli.
- ✓ BT ile ilgili koyduğumuz kurallar yerine, yasaklar denilmeli.
- ✓ “Yani, kısaca cümlelerimizi toparlayacak olursak” demek yerine “özetle/özetleyecek olursak “ denilmeli.
- ✓ “Yasaklamak ya da kısıtlamak yerine” değil “yasaklamak yerine” denilmeli, çünkü kısıtlama kaçınılmaz olarak olmak zorunda.
- ✓ Video bölümlerinin başına bölüm başlığı konulmalı.
- ✓ “Göz atmak” yerine “takip etmek” denilmeli.
- ✓ Seslendirme ile altyazıda yazarlar uyum içerisinde olmalı.
- ✓ “Çocuğun sıkıntısı” yerine “çocuğun sıkılması” denilmeli.
- ✓ “Yaşamsal alan” anlaşılmadığı için onun yerine “gerçek yaşamda / gerçek hayatta” denilmeli.
- ✓ “Sarsılma” kelimesi yerine “etkilenme” denilmeli.
- ✓ (4.50) civarı konuya daha hâkim olunmalı ve velinin anlayacağı şekilde paragraf daha öz hale indirgenmeli.
- ✓ Çocuk ısrarla uzun süre sanal ortamda vakit geçirmek isterse “Öyle düşünüyorsun ama bu doğru değil, zaman geçtikçe sen de anlayacaksın. Bir kez daha düşün.” gibi telkinlerde bulunulmalı.

- ✓ “Çocuğa sanal ortamlarda kendini kötü hissettiği durumlarla ilgili “Benimle paylaşabilirsin” mesajı vermeliyiz” cümlesi daha etkili olacaktır.
- ✓ “Tekrardan” kelimesi yerine “tekrar gözden geçirmeliyiz” demek daha doğru olacaktır.
- ✓ Diğer çocuklara siber zorbalık yaptığı açık ifadelerle belirtilmeli.
- ✓ Siber zorbalık vb. kavramları ifade ederken SmartArt ya da şema, kelime bulutu gibi görseller kullanılabilir.

Uzman 3: Dr. Öğr. Üyesi HALİL ERSOY - Başkent Üniversitesi

Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği Programı

Dijital Ebeveynlik Kavramı Videosu:

- ✓ Video girişindeki konuşma balonları çok kalabalık, süreleri çok kısa ve içeriği okunamadan geçiyor düzeltilebilir.
- ✓ Video içerisindeki alt yazılar çok uzun, bunun yerine sadece anahtar kelimeler yer alabilir.
- ✓ “Nedir siber zorbalık?” alt yazısı iki farklı yerde geçiyor düzeltilmeli.
- ✓ Video süresi uzun (sebebi ise içerisinde kesintisiz bir anlatımın olması) kısaltılabilir.
- ✓ Görsel unsurlar yeterli değil.

Google Family Link Uygulamasının Tanıtım Videosu:

- ✓ Videoda çok yoğun bilgi veriliyor. Durdurup tekrar oynatmak gerekiyor.
- ✓ Birkaç teknik hata var: 1.27’de iki farklı ses duyuluyor. 2.22 ile 4.40 arasında ekranda görüntü yok ya da donmuş. Yine 5.50’de de çift ses var. Bazı sesler de henüz tam bitmeden kesilmiş, kontrol edilmeli.
- ✓ Video uygulamayı iyi tanıtıyor ancak detaylar fazla. Detayları çıkarıp, o bilgileri yazılı olarak verilebilir. Bu sayede süre de azalacaktır. Family Link kurulumu ile sonraki ayarlar iki farklı video yapılabilir.

YouTube Kids Uygulamasının Tanıtım Videosu:

- ✓ Çocuk kendi cihazında YouTube Kids’ i açarken neden “Ben çocuğum” kısmına

tıklamıyor? Tıklarsa ne olur? Kısmı anlaşılmamış düzeltilmeli.

- ✓ Çocuğun tabletinde “YouTube” kaldırılıp “YouTube Kids” kurulduktan sonra çocuk tekrardan “YouTube” kurarsa ne olur? Engellemek maksadıyla bu noktada Google Family Link hatırlatılabilir.

Uzman 4: Dr. Öğr. Üyesi Feride KARACA–Marmara Üniversitesi

Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı

Dijital Ebeveynlik Kavramı Videosu:

- ✓ Videonun giriş kısmındaki baloncukla verilen yazılar çok hızlı kayboluyor, okumayı zorlaştırıyor, baloncuklar biraz daha uzun süre kalmalı.
- ✓ Video yeniden düzenlenecekse içeriği sunan kişi biraz daha yavaş konuşabilir.

Google Family Link Uygulamasının Tanıtım Videosu:

- ✓ 1.24. Saniyede seste bir karışıklık olmuş, düzeltilmeli.
- ✓ Sesle görüntü senkron hale getirilmeli. Bazı bölümlerde görüntü gitti (4.28’e kadar), video baştan sona kontrol edilmeli.

YouTube Kids Uygulamasının Tanıtım Videosu:

- ✓ Videonun bazı bölümlerinde ses ve görüntü senkron değil, video ile düzenlemeye gidilecekse bu durum düzeltilebilir.

Uzman 5: Doç. Dr. Ahmet BALCI - Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi

Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı

Dijital Ebeveynlik Kavramı Videosu:

- ✓ Videonun 5. bölümünde “ufak ufak” demek yerine “küçük” kelimesi tercih edilebilir.
- ✓ Videonun 6. bölümünde vs. yerine vb. denilmeli.
- ✓ Videonun 6. bölümünde 3. Satırda diyoruz kelimesinden sonra nokta konulmalı ve ardından büyük harfle başlanmalı.
- ✓ 2.öneride “çocuğu telefonla dindirmek” anlamlı değil değiştirilmeli.
- ✓ 3.önerinin 2. cümlesinde uyduralım kelimesinden sonra nokta konulmalı ve ardından büyük harfle başlanmalı.
- ✓ 4. önerinin ilk cümlesinde oluşturun kelimesinden sonra nokta konulmalı.
- ✓ 4. önerinin 2. Cümlesinde “...sağlayın bu sayede...” cümlesi “...sağlayın. Böylece...” şeklinde değiştirilmeli.

Google Family Link Uygulamasının Tanıtım Videosu:

- ✓ Videonun 1.22, 1.45 dakika/saniyesinde sesler karışıyor düzeltilmeli.

YouTube Kids Uygulamasının Tanıtım Videosu:

- ✓ 3.51. Saniyede seslendirilen “tekrardan” kelimesinin yerine “tekrar” denilmeli.
- ✓ 5.10. Saniyede söylenen "eğer" kelimesi "çocuğunuzun cihazında" kelimelerinden sonra gelmeli.
- ✓ 5.26. Saniyede ilk cümle sonunda söylenen “yoktur” kelimesi yerine “yok” kullanılmalı.
- ✓ Mail adresi demek yerine e-posta adresi kullanılmalı.

Uzman 6: Dr. Öğr. Üyesi Abdullah MANAP - Batman Üniversitesi

Psikoloji Bölümü

Dijital Ebeveynlik Kavramı Videosu:

- ✓ Bir ebeveyn gözüyle değerlendirmeye çalıştığım; ilk video sadece bilgi aktarımı olduğu için birkaç kez kopukluklar oldu bu nedenle video süresi kısaltılmalı.
- ✓ Videolar "Edutainment Yaklaşımı" na biraz daha adapte edilmeli.
- ✓ Videonun başında dikkat çekici bir kaç soru sorulmuş. Her soru için ayrı ayrı videoların olması etkiyi arttıracaktır.
- ✓ Videolar 3-4 parçaya bölünebilir.

Uzman 7: Doç. Dr. Esra Nur TİRYAKİ - Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi

Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı

- ✓ Dijital Ebeveynlik Kavramının tanıtıldığı videoda çok hızlı konuşulmuş ve tekrarlı ifadeler var yani aynı düşüncüyü tekrar tekrar etmiş onlardan arındırılmalı.

Videolar Üzerinde Yapılan Düzenlemeler

Uzmanlardan gelen görüşler dikkate alınarak videolar şu şekilde düzenlenmiştir:

Dijital Ebeveynlik Kavramı Videosu:

1. Video formatı canlı anlatımdan animasyona dönüştürüldü, seslendirmelerle desteklenerek daha ilgi çekici, akıcı, açık ve anlaşılır hale getirildi.
2. Video içeriği anaokula giden çocukların ebeveynlerine dijital farkındalık yaratacak ve dijitalleşme sürecinde çocuklarına rehberlik edecek şekilde basite indirgeyerek daha öz hale getirildi.
3. Seslendirirken tekrarlanan kelimelerden arındırılarak, yazımı yanlış olan

kelimeler düzeltildi ve seslendirme hızı azaltıldı.

4. Açık ve net olmak kaydıyla her seviyede öğrenim görmüş ebeveyne yarar sağlayacak düzeye dönüştürüldü. Bu sayede teknolojik terimlere daha açık tanımlar getirildi ve ebeveynlerin daha rahat anlamalarını sağlandı.
5. Yeni hazırlanan video süresi ebeveyni izlerken sıkımayacak şekilde daha kısa tutuldu. Bu sayede ebeveynin videoyu içtenlikle izlemesi ve daha etkili hale gelmesi amaçlandı.
6. Daha fazla görsel eklenerek anlatılan cümlelerin akılda kalıcılığı ve ebeveynin videoyu dinlerken zihninde canlandırma düzeyini arttırmak hedeflendi. Bu doğrultuda da video içeriğindeki görsellerdeki durumlarla karşılaştığı zaman kendisine sunulan önerileri günlük hayatında uygulayabileceklerdir.
7. Smart art, metin kutusu, slayt ekranı eklendi ekranda kalma süresi ebeveynin rahatlıkla okuyabileceği şekilde olacak kısa tutuldu.
8. Video geçişlerinde konuyla alakalı temel başlıklar geçiş aralarına eklendi. Bu sayede ebeveynin kendi çocuğuyla olan yaşantısını bağdaştırdığı konuya daha fazla odaklanması amaçlanmış oldu. Aklına takılan veya danışmak istediği konuda videoyu tekrardan açıp dilediği konuya getirerek izlemeleri sağlandı.
9. Cinsellik ve istismar kavramlarının sadece fiziksel yaşantıda olmadığını (eklenti, bildirim, pop-up, istenmeyen reklam şeklinde olabilir) sanal ortamda da olabileceği ve ne şekilde olabileceği ebeveynlere anlatılarak, bu durumla baş etme yolları için öneriler sunuldu.
10. Videonun başında yer alan intro süresi kısa tutuldu.

Google Family Link Uygulamasının Tanıtım Videosu:

1. Bu video uygulama ara yüzünün fazla sade olması nedeniyle sıkıcı bir hale bürünmüştür. Renklendirmeler yapılarak, görseller eklenerek videonun etkisi arttırıldı. Bu sayede izlenmeme ihtimali en aza indirildi. Dikkat çekiciliği arttırıldı.
2. Videonun başında yer alan uygulama mağazalarına açıklık getirilecek ve her iki mağazadan indirme zorunluluğu yanlış anlaşılması düzeltilecek. Bu sayede ebeveynler telefonlarıyla uyumlu olan mağazadan uygulamayı indirebilmesi sağlanmıştır.
3. Bozulan ses ve görüntü senkronizasyonu düzeltildi. Ses tekrarları ortadan

kaldırıldı. Yeni seslendirmeler dil bilgisi kurallarına göre eklendi.

4. Video süresi içeriği bozmamak kaydıyla fazla detay bölümlerden arındırılarak daha kısa tutuldu.
5. Arama kutucuğuna ne yazıldığı ebeveyn için daha dikkat çekici hale getirildi. Konuşma balonların okunabilirliği için ekranda kalma süreleri arttırıldı.
6. Mail adresi demek yerine e-posta adresi şeklinde seslendirildi.
7. Şifre oluşturma aşamasında örnek şifre ekranın ortasında büyük puntuyla verilerek yeni şifre oluşturacak ebeveynlere örnek olması sağlandı.

YouTube Kids Uygulamasının Tanıtım Videosu:

1. Videonun başında yer alan uygulama mağazalarına açıklık getirilerek, her iki mağazadan indirme zorunluluğu yanlış anlaşılması düzeltildi. Bu sayede ebeveynler telefonlarıyla uyumlu olan mağazadan uygulamayı indirebilmesi sağlanmış oldu.
2. Uygulama ara yüzü içerisinde istenen matematiksel işlemin neden yapıldığı ebeveynlere açıklandı. Bu sayede ebeveyn hangi işlemi ne için yaptığı konusunda bilinçlendirilmiş oldu.

3.2. Yöntem

3.2.1. Araştırma Modeli

Bu çalışma karma araştırma yöntemi ile tasarlanmıştır. Çalışma ardışık iki kısımdan oluşur. Birinci kısım ilişkisel tarama modelinde, ikinci kısım ise yarı-deneme modelindedir.

Çalışmanın birinci kısmı ilişkisel tarama modelindedir. İlişkisel tarama modeli, iki ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişimin varlığını belirlemeyi amaçlayan tarama yaklaşımına denir. İlişkisel tarama modelinde, değişkenlerin birlikte değişip değişmediği; değişme varsa bunun nasıl olduğu saptanmaya çalışılır (Karasar, 2011). Bu tarama modelinin seçilme nedeni demografik bilgilerle ebeveynlerin dijital ebeveynlik farkındalık düzeyi arasındaki ilişkiyi belirlemek, ilişki varsa düzeyini ortaya çıkarmaktır. Bu kısımdaki temel amaç Adıyaman ili merkez ilçesinde bulunan 9 anaokulunun var olan dijital ebeveynlik durumlarını belirlemek ve bu durumların hangi faktörlerle ilişkili olduğunu ortaya çıkarmaktır. Velilere sadece kişisel bilgi formu ve DEFÖ matbu form

şeklinde uygulandı. Adıyaman merkez ilçesinden 9 anaokuldan toplam 508 veli ankete katılım sağladı. Farklı demografik bilgilere göre farkındalık düzeyinin değişip değişmediği incelendi.

Çalışmanın ikinci kısmı deneme modelinde olup, ön-test son-test kontrol gruplu yarı deneysel desenedir. Bu desen iki veya daha fazla grupla çalışılırken yani bağımlı ve bağımsız değişkenler arasında olası bir sebep sonuç ilişkisi kurmak için kullanılır (Creswell, 2017). Bu kısımda çalışmanın birinci kısmına en verimli katılım sağlayan okul çalışma grubu olarak seçildi. Okuldaki sınıflar deney ve kontrol grubu olmak üzere ikiye ayrıldı. Kontrol ve deney grubuna ön-test verildi. Ardından sadece deney grubuna hazırlanmış olan 3 adet eğitim videosu linkleri kontrol grubunun bu durumdan haberdar olmayacağı şekilde paylaşıldı. Videoların izlenme oranı YouTube üzerinden takip edildi ve ebeveynlerden izlediklerine dair teyitler öğretmenler aracılığıyla alındı. Daha sonra eğitimin verimli olması, ebeveynlerin bu eğitim doğrultusunda öğrendiklerini günlük hayatına uyarlayabilmesi ve içselleştirebilmesi için bir hafta beklendi. Farklı faktörlerin bu eğitimin etkisini düşürmemesi amacıyla araya konulan süre çok uzun tutulmadı. Bu kısmında amaç hazırlanan eğitim videolarının ebeveynlerin dijital farkındalığına etkisini incelemektir. Bu desenin tercih edime nedeni ise deney grubuna verilen eğitimin dijital ebeveynlik farkındalık düzeylerine etkisini ölçmektir. Bu nedenle sınıflar kontrol ve deney grubu olarak ayrıldı. Kişisel bilgiler formu ve DEFÖ ile verilerin toplanması ile video paylaşımı çevrim içi ortamda yapıldı. Çalışma öncesi ebeveynlere gönüllülük esaslı bir çalışma olması adına “Gönüllü Katılım Formu” verildi. Çalışmaya katılmaya onay veren ebeveynlerle öğretmenlerin sürekli iletişim kurduğu WhatsApp uygulamasındaki sınıf grupları üzerinden iletişime geçildi.

Araştırmaya başlamadan önce araştırma için gerekli etik kurul izni Hatay Mustafa Kemal Üniversitesinin Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma Ve Yayın Etiği Kurulu Başkanlığından alınmıştır (Ek 9). Daha sonra, Adıyaman İl Milli Eğitim Müdürlüğü’nden çalışmanın veri toplama ve uygulama resmi izni alınmıştır. Ayrıca araştırmaya katılan ebeveynlere çalışmanın amacı açıklanarak, sözel onamları ve yazılı izinleri alınmıştır (Ek 10).

3.2.2. Araştırmanın birinci kısmı: İlişkisel Tarama modeli

Evren ve Örneklem

Araştırmanın birinci kısmının evrenini Adıyaman ili Merkezinde bulunan dokuz resmi anaokulda öğrenim gören çocukların velileri oluşturmaktadır. Örneklemi ise uygun örnekleme yolu ile belirlenmiştir. Çalışmada gönüllük esastır. Araştırmada 900 veliye ulaşılmış 508 velinin katılım sağladığı görülmüştür. Katılım oranı %56 düzeyinde gerçekleşmiştir.

Çizelge 3.2’de Dijital ebeveynlik farkındalığı ile ilişkili olabileceği düşünülen bazı demografik özellikler verilmektedir. Ortaya çıkan kategoriler: ebeveynin cinsiyeti, ebeveynin yaşı, çocuk sayısı, çocuğun cinsiyeti, çocuğun devam ettiği sınıf, ebeveynin çocuğa yakınlık durumu, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, evde bulunan kitap sayısı, aylık ortalama gelir şeklindedir. Araştırmaya 508 ebeveyn katılmıştır. Bu ebeveynlerin çoğunluğunu 353 kişi ile kadınlar oluşturmaktadır, Kadın ve erkeklerin yaş ortalaması ise 34,58 olarak sonuçlanmıştır. Çocuk sayısı 2 ve altı olan grup 56,2 yüzdelikle çoğunluktadır. Çocukların cinsiyetine gelecek olursak kız ve erkeklerin sayısı birbirine yakın olmasına rağmen erkeklerin sayısı kızlarınkinden fazladır ve bu çocukların genel olarak çoğunlukta bulunduğu yaş ortalaması 47,0 oranla 5 yaş grubudur. Araştırmaya katılan ebeveynlerin büyük çoğunluğunu anneler oluşturmaktadır. Anne ve baba eğitim durumunun çoğunlukta lise mezunu olduğu görülmektedir. Evde bulunan kitap sayısının en düşük değerde olduğu görülmektedir. Aylık ortalama gelir ise genelde 5.001-10.000 TL aralığında yığılma göstermiştir.

Çizelge 3. 2. Örneklemin demografik özellikleri

Değişkenler	N	%
Ebeveynin cinsiyeti		
Kadın	353	69,5
Erkek	155	30,5
Ebeveynin yaşı (ort ± ss)	508	
Çocuk sayısı		
2 ve altı	287	56,5
2’den fazla 4’ten az	138	27,2
4 yaş ve üstü	83	16,3
Çocuğun cinsiyeti		

Çizelge 3.2. (Devamı) Örneklemin demografik özellikleri

Kız	251	49,4
Erkek	257	50,6
Çocuğun devam ettiği sınıf		
4 yaş grubu	64	12,6
5 yaş grubu	239	47,0
Diğer	205	40,4
Ebeveynin çocuğa yakınlık durumu		
Çocuğun annesi	352	69,3
Çocuğun babası	152	29,9
Diğer	4	,8
Anne eğitim durumu		
Okuma yazmam yok	10	2,0
İlkokul mezunu	78	15,4
Ortaokul mezunu	74	14,6
Lise mezunu	171	33,7
Ön lisans mezunu	75	14,8
Lisans mezunu	88	17,3
Lisansüstü mezunu	11	2,2
Diğer	1	,2
Baba eğitim durumu		
Okuma yazmam yok	4	,8
İlkokul mezunu	44	8,7
Ortaokul mezunu	72	14,2
Lise mezunu	166	32,7
Ön lisans mezunu	82	16,1
Lisans mezunu	122	24,0
Lisansüstü mezunu	17	3,3
Diğer	1	,2
Evde bulunan kitap sayısı		
0-50 arası	357	70,3
51-100 arası	72	14,2
101-150 arası	28	5,5
151-200 arası	19	3,7
201 ve üstü	32	6,3
Aylık ortalama gelir		
5.000 TL ve altında olanlar	196	38,6
5.001-10.000 TL aralığında olanlar	201	39,6
10.001 TL ve üstü olanlar	109	21,5

Aşağıdaki tablolarda araştırmaya dâhil olan ilgili okullara ait bilgilere yer verilmiştir: Yunus Emre Anaokulundan 40, Nene Hatun Anaokulundan 85, Bahar Anaokulundan 58, Malazgirt Anaokulundan 23, Korucular Anaokulundan 46, Sevgi Anaokulundan 146, Şehit Engin Tilbaç Anaokulundan 34, Şehit Ramazan Özen Anaokulundan 23, Fatma Uslu Anaokulundan 55 ebeveyn katılım sağlamıştır. En çok katılım sağlayan okul Sevgi Anaokuludur.

İMAM AĞA MAHALLESİ

Çizelge 3. 3. YUNUS EMRE ANAOKULU Toplam mevcut: 75; Aktif mevcut:65

Gruplar	Sabah Grubu		Öğle Grubu			
Şubeler	1. Şube	Toplam	1. Şube	2. Şube	3. Şube	Toplam
Öğrenci Sayısı	12	12	15	15	15	45
Ankete yanıt veren veli sayısı	9	9	10	11	10	31

Çizelge 3. 4. NENE HATUN ANAOKULU Toplam mevcut: 250; Aktif mevcut:180

Gruplar	Sabah Grubu					Öğle Grubu					
Şubeler	1. Şube	2. Şube	3. Şube	4. Şube	Toplam	1. Şube	2. Şube	3. Şube	4. Şube	5. Şube	Toplam
Öğrenci Sayısı	12	10	12	8	42	20	20	20	20	20	100
Ankete yanıt veren veli sayısı	9	5	8	6	28	10	9	15	8	15	57

Çizelge 3. 5.BAHAR ANAOKULU Toplam mevcut: 100; Aktif mevcut:86

Gruplar	Sabah Grubu				Öğle Grubu			
Şubeler	1. Şube	2.Şube	3.Şube	Toplam	1.Şube	2.Şube	3.Şube	Toplam
Öğrenci Sayısı	10	10	10	30	20	16	20	56
Ankete yanıt veren veli sayısı	9	7	5	21	10	12	15	37

MALAZGİRT MAHALLESİ

Çizelge 3. 6. MALAZGİRT ANAOKULU Toplam mevcut: 130; Aktif mevcut:70

Gruplar	Sabah Grubu				Öğle Grubu			
Şubeler	1. Şube	2.Şube	3.Şube	Toplam	1.Şube	2.Şube	3.Şube	Toplam
Öğrenci Sayısı	10	12	7	27	20	16	20	56
Ankete yanıt veren veli sayısı	2	3	1	6	9	4	4	17

Çizelge 3. 7. KORUCULAR ANAOKULU Toplam mevcut: 203; Aktif mevcut:135

Gruplar	Sabah Grubu				Öğle Grubu			
Şubeler	1. Şube	2. Şube	3. Şube	Toplam	1. Şube	2.Şube	3.Şube	Toplam
Öğrenci Sayısı	16	13	14	43	15	15	15	45
Ankete yanıt veren veli sayısı	8	9	3	20	10	8	8	26

Çizelge 3. 8. SEVGİ ANAOKULU Toplam mevcut: 250; Aktif mevcut:250

Gruplar	Sabah Grubu							Öğle Grubu							
Şubeler	1. Şube	2. Şube	3. Şube	4. Şube	5. Şube	6. Şube	Toplam	1. Şube	2. Şube	3. Şube	4. Şube	5. Şube	6. Şube	7. Şube	Toplam
Öğrenci Sayısı	23	12	21	10	20	23	109	20	20	20	20	20	20	20	140
Ankete yanıt veren veli sayısı	10	6	5	5	10	10	46	15	12	15	14	17	12	15	100

YENİ MAHALLE

Çizelge 3. 9. ŞEHİT ENGİN TİLBAÇ ANAOKULU Toplam mevcut: 200; Aktif mevcut:120

Gruplar	Sabah Grubu				Öğle Grubu						
	1.Şube	2.Şube	3.Şube	Toplam	1.Şube	2.Şube	3.Şube	4.Şube	5.Şube	6.Şube	Toplam
Öğrenci Sayısı	15	15	15	45	20	20	20	20	20	20	120

Çizelge 3. 10. ŞEHİT ENGİN TİLBAÇ ANAOKULU Toplam mevcut: 200; Aktif mevcut:120

Ankete yanıt veren veli sayısı	3	2	1	6	9	2	4	6	5	2	28
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Çizelge 3. 11. ŞEHİT RAMAZAN ÖZEN ANAOKULU Toplam mevcut: 114; Aktif mevcut:81

Gruplar	Sabah Grubu			Öğle Grubu			
Şubeler	1. Şube	2. Şube	Toplam	1. Şube	2. Şube	3. Şube	Toplam
Öğrenci Sayısı	12	13	25	21	14	14	49
Ankete yanıt veren veli sayısı dolduran kişi sayısı	3	3	6	6	6	5	17

Çizelge 3. 12. FATMA USLU ANAOKULU Toplam mevcut: 112; Aktif mevcut:100

Gruplar	Sabah Grubu				Öğle Grubu			
Şubeler	1.Şube	2.Şube	3.Şube	Toplam	1.Şube	2.Şube	3.Şube	Toplam
Öğrenci Sayısı	15	15	20	50	25	15	20	60
Ankete yanıt veren veli sayısı	10	13	11	34	1	2	18	21

Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu:

Öğrenci ebeveynlerinin cinsiyet, yaş, gelir durumu, çocuğa yakınlık durumu, anne-babanın eğitim durumu, mesleği, anne-babanın kullandığı bilişim teknoloji aracı, sosyal medya sitelerini kullanma sıklığı, bilişim teknolojileri kullanım yılı, bilişim teknolojileri kullanım amacı ve interneti daha çok hangi amaçla kullandıklarının sorulduğu sorular mevcuttur. Bu form Ek 1’de görülebilir.

Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği:

Araştırmada kullanılan ölçme aracı (Durmuş ve Manap, 2021) tarafından geliştirilen Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeğidir. Bu ölçek 16 maddeli Likert tipi bir

ölçeğdir. Ölçeğe toplam puanlar değil, alt boyutlara göre puanlar hesaplanmaktadır. Ölçeğdeki maddeler, 1-5 arasında “hiçbir zaman, nadiren, bazen, sıklıkla ve her zaman” olacak şekilde puanlanmakta olup 4 alt boyut bulunmaktadır ve her bir alt boyut dört maddeden oluşmaktadır: Olumsuz Model Olma (OMO): 1., 5., 9. ve 13. madde; Dijital İhmal (Dİ): 2., 6., 10 ve 14. madde; Verimli Kullanım (VK): 3., 7., 11. ve 15. madde; Risklerden Koruma (RK): 4., 8., 12. ve 16. maddedir.

Olumsuz Model Olma: Alınabilecek en düşük puan 4, en yüksek puan 20’dir. Puanların yükselmesi Ebeveynin, Olumsuz Model Olma düzeyinin yüksek olduğu anlamına gelmektedir.

Dijital İhmal: Alınabilecek en düşük puan 4, en yüksek puan 20’dir. Bu alt boyutta alınan puanların yüksek olması, Ebeveynin, Dijital İhmal düzeyinin yüksek olduğu anlamına gelmektedir.

Verimli Kullanım: Bu alt boyutta alınabilecek en düşük puan 4, en yüksek puan 20’dir. Puanların yüksek olması Ebeveynlerin dijital araçları Verimli Kullanım düzeyinin yüksek olduğu anlamına gelmektedir.

Risklerden Koruma: Alınabilecek en düşük puan 4, en yüksek puan 20’dir. Bu alt boyutta alınan puanların yüksek olması Ebeveynlerin çocuklarını Risklerden Koruma düzeyinin yüksek olduğu anlamına gelmektedir.

Veri Toplama Süreci

Çalışmanın birinci kısmında Haziran 2022’de Adıyaman merkez ilçesindeki dokuz anaokulda velilerin bazı kişisel bilgileri ve dijital ebeveynlik farkındalık düzeyleri ile ilgili veriler toplandı. Velilere gönüllü katılım formu sınıf öğretmenleri aracılığıyla matbu form şeklinde ulaştırıldı, gönüllü katılmayı kabul eden velilere ölçek matbu olarak gönderildi ve düzenli bir şekilde süreç takip edildi.

Çalışmada öncelikle 03.06.2022 tarihinde belirlenen 3 farklı semtte 9 okul belirlendi. Okulların 3 farklı semttten seçilme sebebi Merkez ilçenin temsil gücünü arttırmaktır. Bu okullara gidilerek okul müdürleri ve sınıf öğretmenleriyle görüşüldü. Bu görüşmelerin amacı araştırmanın amacını, hedeflerini ve yöntemini anlatmak; gönüllü katılımın artırılması ve desteğin sağlanmasıdır. Bu sayede araştırmaya gönüllü katılım sağlayan okullar belirlendi ve katılmak istemeyen okullar elendi. Bu okulların adları İlçe MEB’e bildirilerek araştırma izninin çıkması beklendi. Okul müdürlerinden alınan görüşler doğrultusunda verilerin online/çevrimiçi toplanması halinde ebeveynlerin

katılım oranını düşüreceğinden matbu formdan daha sağlıklı sonuçlar alınacağına karar verildi. Uygulama izni alınınca “Gönüllü Katılım Formu” ve “Dijital Ebeveynlik Ölçeği” basılarak hazır hale getirildi. Araştırma izninin okullara iletilmesinin hemen ardından 07.06.2022 tarihinde 3 farklı semtte yer alan 9 adet önceden görüşüldü okullara gidilerek her şubeye Gönüllü Katılım Formu dağıtıldı. 10.06.2022 tarihinde Gönüllü katılım formuna onay veren ebeveynlere Kişisel bilgi formunu da içeren “Dijital Ebeveynlik Ölçeği” ön-test olarak gönderildi. 20.06.2022 tarihinde 900 ebeveyne ulaşılmış olup 508 ebeveynin ölçeği yanıtladığı görüldü. Ebeveynlerin kişisel bilgileri, gelir düzeyi, evde bulunan kitap sayısı, konut mülkiyet durumu, bilişim teknolojileri kullanım durumları, dijital teknolojileri kullanım sıklıkları öğrenildi. Dijital Ebeveynlik Ölçeğindeki sorulara yanıtlar alındı. Analiz için veri girişi manuel bir şekilde yapıldı.

Verilerin Analizi

Veriler arasındaki ilişkiler Spearman’s rho katsayısı, t-test, ANOVA çıkarımsal istatistik yöntemleri ile; ortalama, frekans, yüzde gibi betimsel analiz yöntemleri ile analiz edildi.

3.2.3. Araştırmanın İkinci Kısım: Yarı-Deneme Modeli

Evren ve Örneklem

Araştırmanın ikinci kısmının evrenini Adıyaman ili Merkezinde İmam Ağa Mahallesiinde bulunan Nene Hatun Anaokuludur. Okuldaki şubeler 2 deney ve 2 kontrol grubu olarak rastgele belirlendi. Bu sınıfların toplam mevcudu 60 kişi, ön-teste ve son-teste yanıt veren ebeveynler toplamda 50 kişidir. Deney ve kontrol grubunun okuldaki şubelere dağılımını vermektedir (Çizelge 3.12).

Çizelge 3. 13. Araştırmanın ikinci kısmı: NENE HATUN ANAOKULU

Gruplar	Sabah Grubu (Kontrol grubu)			Öğle Grubu (Deney Grubu)		
Şubeler	1. Şube	2.Şube	Toplam	3. Şube	4.Şube	Toplam
Öğrenci Sayısı	15	15	30	20	15	30
Ön-teste yanıt veren veli sayısı	13	12	25	15	10	25
Son-teste yanıt veren veli sayısı	13	12	25	15	10	25

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın ikinci kısmında kullanılan kişisel bilgi formunda araştırmanın birinci kısmına göre bazı değişiklikler yapıldı. Bunlardan biri çevrim içi ortamda yapılmasıdır. Bunun bir sebebi araştırmanın birinci kısmına katılım sağlayan okulun müdür ve öğretmenlerinden alınan fikirlere göre çevrim içi ortamda daha fazla ebeveyne ulaşılabilceği görüşünün alınması, bir diğer sebebi de veri toplama ve verileri işleme sürecinin daha kolay olmasıdır. Bir diğer değişim ise ölçeğin bilgilendirme bölümünün daha öz ve ebeveynlere gönül rahatlığıyla cevap verecekleri bir formata getirilmesi idi. Ebeveynlere, Kişisel Bilgi formunda verdikleri bilgilerin üçüncü kişilerle paylaşılmayacağı, sadece araştırma için kullanılacağı daha açık bir ifade ile vurgulandı. Formu doldururken ön-test ve son-test eşleşmesi yapılabilmesi için -gerekçesi de açıklanarak- her iki testte de ad soyad alınmasına karar verildi.

Kişisel bilgi formunda yapılan değişiklikler şunlardır:

- ✓ Kısa yanıtlı sorular seçmeli sorulara dönüştürüldü.
- ✓ Sorular daha açık ve anlaşılır olması için açık ve net bir şekilde ifade edildi.
- ✓ Anne ve baba eğitim düzeyine Doktora/Uzmanlık seçeneği de eklendi.
- ✓ Anne ve baba mesleği kısa yanıtlıdan seçmeli bir şekilde meslekler kategorize edilerek verildi.
- ✓ 2. madde yaşıınız, 13. madde oturduğunuz ev, 14. madde evinizin kışın ısınma şekli, 15. madde aile tipiniz (KILIÇAY, 2020) Genel Bilgi Formuna bakılarak eklendi. Aynı zamanda 6.madde olan velisi olarak yakınlık derecesine 'abisi' seçeneği eklenmiştir.
- ✓ 16. madde olan Çocuğunuzun devam ettiğı spor veya sanat faaliyetleri var mı? Varsa nelerdir? sorusu (Avşar, 2014) yüksek lisans tezinde kullandığı anketten alındı.
- ✓ Bilişim teknolojileri kullanım durumunuz başlığı altına 6. soru Hangi sosyal medya platformlarını kullanıyorsunuz? eklendi.

Son-testte kişisel bilgi formu tekrardan uygulanmadı; her iki gruptan da sadece ad soyad istendi. Son-test kontrol grubu için hazırlanan formda ise sadece bilgilendirme, ad soyad ve DEFÖ yer almaktadır. DEFÖ birinci kısımda kullanılan ölçek aynen kullanıldı ve veriler çevrim içi toplandı.

Deney grubu için son-test hazırlanırken şunlar yapıldı:

- ✓ Eğitim videolarının izlenme durumunu teyit etme amacıyla izleyenlerin sadece ankete devam edebileceği, eğitim videolarını izlemeyenlerin linkler aracılığıyla videolara

yönlendirileceği şekilde anket formu düzenlendi.

- ✓ Son testin sonuna ebeveynlerin görüş, düşünce ve önerilerini almak için açık uçlu sorular eklendi.

Deneysel Uygulama ve Veri Toplama Süreci

Çalışmanın ikinci kısmı olan yarı-deneysel uygulama daha önce veri toplanan dokuz anaokulundan birinde, Nene Hatun Anaokulunda Ekim 2022’de yapılmıştır. Deneysel uygulama dört aşamada yapıldı.

Araştırmanın ikinci kısmında birinci kısma düzenli katılım sağlayan bir okul belirlenerek okul müdürü, yardımcısı ve öğretmenlerle görüşüldü. Bu görüşmede araştırmaya bu okul üzerinden devam edileceği anlatıldı bu konuda gönüllülük esasına dayalı olarak yardım istendi. Bu okulun araştırmaya çevrim içi ortamda devam etmek istediği görüşü doğrultusunda çevrim içi formlar hazırlandı. Araştırma verileri de bu şekilde alındı. Öncelikle sınıflar birbirinden bağımsız ve haberdar olmayacak şekilde deney ve kontrol grubu olarak ayrıldı. 2 sınıf deney grubu 2 sınıf kontrol grubu olarak belirlendi. Öğretmenlerin WhatsApp gruplarına dâhil olarak paylaşımlar yapılmaya başlandı. Gönüllü katılım form linkleri 06.10.2022 tarihinde ebeveynlerle paylaşıldı ve araştırmanın içeriğinden haberdar edildi. Araştırmaya katılım için onay alındı. Gönüllü katılım sağlamak isteyen ebeveynlere 08.10.2022 tarihinde deney ve kontrol grubu karışmayacak şekilde ön test linkleri ulaştırıldı ve nasıl doldurmaları gerektiği konusunda bilgilendirmeler yapıldı. Öğretmenlere hatırlatma mesajları hazırlanarak WhatsApp platformu üzerinden atıldı. Bir hafta süre verilerek yeterli sayı görüldüğünde araştırmanın ön-test aşaması sonlandırıldı. Ardından 16.10.2022 tarihinde deney grubu ebeveynleri ile 3 adet eğitim video linki paylaştırıldı. Videoları izlemeleri izin bir haftalık bir süre tanındı. Süreyi uzun tutmanın videonun etkisine başka değişkenlerin karışacağı düşünüldü. Videoları izleyen ebeveynlerin izlediğine dair geribildirim yapmaları istendi. İzlenme sayıları YouTube üzerinden takip edilerek yeterli sayıya ulaştığında araştırmanın eğitim aşaması sonlandırılıp son test aşamasına geçildi. Deney ve kontrol grubu ebeveynlerine bu gruplara özel hazırlanmış son-testlerin linkleri 21.10.2022 tarihinde atıldı. Formu nasıl doldurmaları gerektiği konusunda bilgilendirmeler yapıldı ve ön-testi dolduran ebeveynin son-testi yine kendisinin doldurması gerektiği uyarısında bulunuldu. Bir hafta süre zarfında ön testi dolduran ebeveynlerin son testi doldurduğu görüldü ve

araştırmanın ikinci aşaması da sonlandırıldı. Sosyal sorumluluk açısından, son-testler uygulandıktan sonra kontrol grubu velilerine de video erişim linkleri duyurularak videolardan istifade etmeleri sağlandı. Ebeveynlere WhatsApp grupları üzerinden gönderilen bilgilendirme mesajı aşağıda verilmiştir;

“Değerli ebeveynler, size gönderilmiş olan linkle tıkladığınız zaman karşınıza çıkan sayfadaki bilgilendirme metnini okuyunuz. Okuduktan sonra Adınızı ve Soyadınızı giriniz ardından sayfanın sol alt kısmında bulunan ‘SONRAKİ’ butonuna tıklayınız. Sorulara size uygun bir şekilde yanıtlar verdikten sonra yanıtlarınız sistemsel olarak kaydedilecektir. Sizin yapmanız gereken ‘SONRAKİ’ butonuna tekrardan tıklamaktır. Anketiniz bittikten sonra sayfada size bilgilendirme ekrana gelecektir. Teşekkürler”

“Merhaba sayın öğretmenlerim, bugün sizlerle yüz yüze görüşüp yüksek lisans tez araştırmam konusunda tekrardan bilgilendirme yapmış bulundum. Şimdi sizinle Milli Eğitim araştırma iznimi ve Gönüllü Katılım Formunun bulunduğu linki paylaşıyorum. Öğrencilerinizin velileriyle paylaşmanızı rica ediyorum. Teşekkür ederim.”

“Merhabalar, ‘Meraklı Mucitler’ , ‘Küçük Dâhiler’ sabah grubu öğretmenlerim sizinle velilerin doldurması gereken ölçeğin linkini sizlerle paylaşıyorum. Linkleri velilerle paylaşmanız önemle rica ediyorum. Teşekkür ederim”

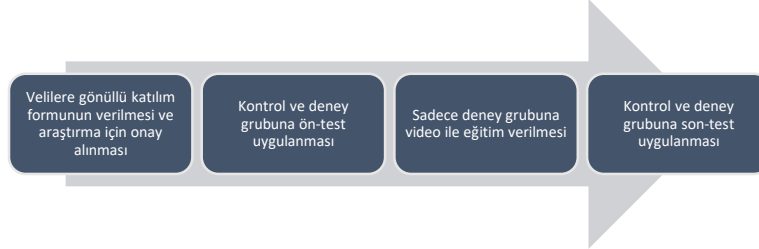
“Merhabalar, ‘Çocukça Düşler’, ‘Kar Taneleri’ öğle grubu öğretmenlerim sizinle velilerin doldurması gereken ölçeğin linkini sizlerle paylaşıyorum Linkleri velilerle paylaşmanız önemle rica ediyorum. Teşekkür ederim”

Ebeveynlere aynı yolla gönderilen hatırlatma mesajı aşağıda verilmiştir;

“Değerli ebeveynler ön-testi dolduran ancak son-testi doldurmayan kişilerin listesi aşağıda verilmiştir. XX.XX.XXXX tarihine kadar doldurmanızı önemle rica ederim. –A –B –C ...”

Yukarıda belirtilen mesajlar gönüllü katılım formu ve ön-test için geçerlidir. Son-test ve eğitim videoları içinde aynı formatta mesajlar paylaşıldı. Çalışmada, araştırmaya katılan ebeveynlerin demografik bilgileri ön-test sırasında alındı. Dijital ebeveynlik

kavramını anlatan ve dijital ebeveynlik için kullanılabilecek iki mobil uygulamanın nasıl kullanıldığını gösteren videolar eğitim olarak deney grubuna izletildi. Dijital ebeveynlik eğitiminin etkisini ölçmek amacıyla (Durmuş & Manap, 2021) tarafından hazırlanan “Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği” ön-test ve son-test olarak kullanılmıştır.

Şekil 3. 1. İkinci kısım Yarı-deneysel desenin uygulama aşamaları

Veri Toplama Sürecinde Yaşanan Zorluklar

Araştırma sürecinin ikinci kısmında anket formu matbu formdan çevrim içi ortama dönüştürüldü. Bu süreçte de bir takım sorunlar yaşandı. Bu sorunların başında başlıca etken velilerin araştırmaya gereken ilgiyi göstermemeleridir. Bir diğer etken ise araştırmaya katılan velilerden bazılarının gerek eğitim seviyesi gerekse gün içindeki yoğunluktan dolayı araştırmaya öğretmenlerin birkaç kez tekrarlamasıyla katılmasıydı. Velilere WhatsApp üzerinden araştırma süreci boyunca sürekli hatırlatma mesajları yapıldı. Hatırlatma mesajları haricinde videolara nasıl ulaşılacağı konusunda bilgisi olmayan velilere bilgilendirici mesajlar atıldı. Anketi nasıl dolduracaklarına dair de adım adım anlatıldı. Eğitim videolarını izletmek için de telefon numaralarına ulaşarak bizzat konuşmalar yapıldı. Bazı veliler araştırmaya çok sağlıklı bir şekilde katılırken bazı velilerin dikkatinden kaçan noktalar oldu. Eğitim videolarını izleyip anket sorularında izlemediğine dair işaretleme yapması ya da anket sorularını eğitim videolarını dikkate almayarak doldurması üzerine bu velilerin evlerine gidilerek eğitim videoları tekrardan izletilmiş ve bu veliler için ayrıca bir WhatsApp grubu oluşturularak çalışmaya özenli bir şekilde katılım sağlanması ve son-testi doldurmaları sağlandı. Araştırma sürecinde yaşanan bu zorluklara rağmen araştırma sebat sabır gösterilerek sonlandırılmıştır.

Verilerin Analizi

Ölçek sonuçları bağımsız gruplar Mann Whitney U istatistik yöntemi ile incelenmiştir. Açık uçlu sorulara gelen yanıtlar ise nitel verilere uygulanan betimsel analiz yolu ile çözümlenmiştir.

4. ARAŞTIRMA BULGULARI ve TARTIŞMA

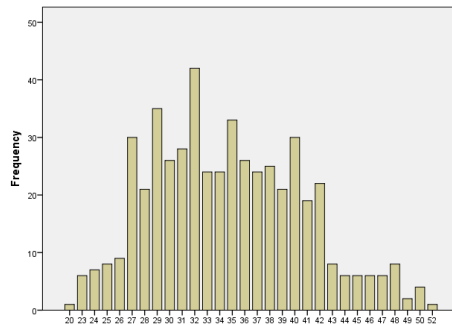
Bu bölümde araştırmacı tarafından toplanan verilerin analizi sonucu elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Önce velilerin sosyo demografik bilgileri ve bilişim teknolojilerine erişim ve kullanım durumları sunulmuştur. Ardından bulgular araştırma sorularına göre düzenlenmiş ve alanyazına dayalı olarak tartışılmıştır.

4.1. Velilerin Sosyo Demografik Özellikleri

Araştırmanın birinci aşaması Adıyaman ili Merkez ilçesinin üç farklı semtindeki dokuz okulda yapılmıştır. Araştırmaya katılım gösteren toplam 508 velinin okullara dağılımına bakıldığında en fazla katılım %28,5 ile Sevgi Anaokulunda ve %16,7 ile Nene Hatun Anaokulunda, en az katılım ise %4,5 ile Şehit Engin Tilbaç Anaokulu ve Şehit Ramazan Özen Anaokulunda olmuştur (Çizelge 4.1). Bu katılımın farklı olmasının nedeni mahalleye göre her okul mevcudunun değişkenlik göstermesidir.

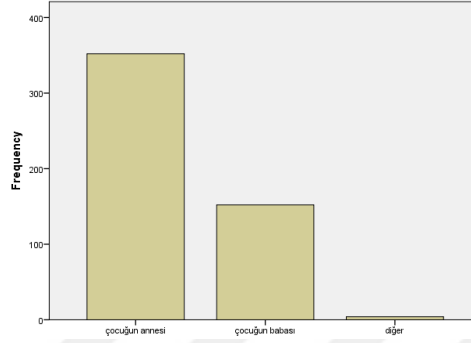
Çizelge 4. 1. Velilerin okullara göre dağılımı

Okul adı	Frekans	Yüzde
Sevgi Anaokulu	145	28.5
Nene Hatun Anaokulu	85	16.7
Yunus Emre Anaokulu	58	11.4
Fatma Uslu Anaokulu	54	10.6
Korucular Anaokulu	46	9.1
Bahar Anaokulu	40	7.9
Şehit Engin Tilbaç Anaokulu	34	6.7
Şehit Ramazan Özen Anaokulu	23	4.5
Malazgirt Anaokulu	23	4.5
Toplam	508	100.0

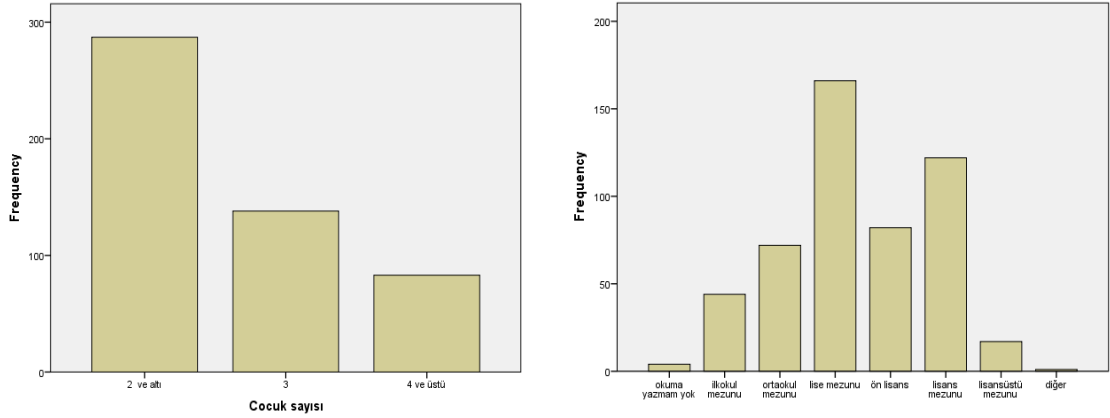
Şekil 4. 1. Ankete katılan ebeveynlerin yaş dağılımı

Şekil 4.1'e bakıldığında ebeveynlerin yaş ortalaması 34,6 olup, en düşük yaşı 20 en yüksek yaşı 52, olduğu ve araştırmaya en çok oranla genç yaşı katılım sağladığı görülmektedir.

Şekil 4. 2. Ankete katılan ebeveynin çocuğa yakınlık durumunun dağılımı

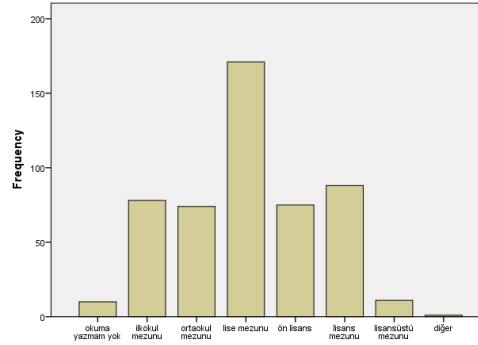
Ebeveynin çocuğa yakınlık durumunu çocuğun annesi %69,3 (n=352), çocuğun babası %29,9 (n=152), diğer (abla/abi) %0,8 (n=4) görülmektedir. (Şekil 4.2) Annelerin çocuklarının okulla ilgili işlerinin yürütülmesinde daha aktif rol alan ebeveyn grubu olduğu ya da babaların çalışma oranının daha fazla olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Şekil 4. 3. Ankete katılan anne ve baba eğitim durumunun dağılımı

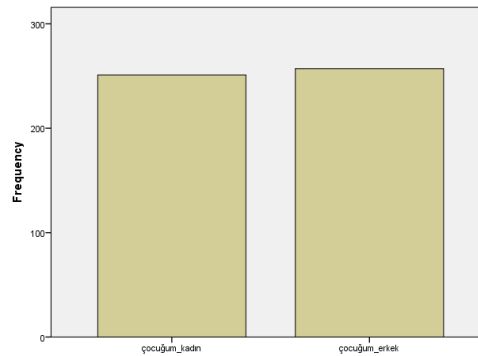
Şekil 4.3'de görüldüğü üzere anne ve babaların eğitim düzeyi incelenmiştir. Anne eğitim durumu için; okuma yazmam yok %2,0 (n=10), ilkokul mezunu %15,4 (n=78), ortaokul mezunu %14,6 (n=74), lise mezunu %33,7 (n=171), ön lisans mezunu %14,8 (n=75), lisans mezunu %17,3 (n=88), lisansüstü mezunu %2,2 (n=11), diğer %0,2 (n=1) bulgusuna ulaşılmıştır. Baba eğitim durumu için ise okuma yazmam yok %0,8 (n=4),

ilkokul mezunu %8,7 (n=44), ortaokul mezunu %14,2 (n=72), lise mezunu %32,7 (n=166), ön lisans mezunu %16,1 (n=82), lisans mezunu %24,0 (n=122), lisansüstü mezunu %3,3 (n=17), diğer %0,2 (n=1) olduğu görülmüştür. Buna göre, lise mezunu olan anne ve babaların oranı en yüksektir. Bu oran lisans mezunu olarak devam etmektedir. Ancak lisans mezunu babaların oranı annelere göre daha fazladır. Annelerde okuma yazma olmayanların oranına bakıldığında da bu oran babalara göre daha fazladır.

Şekil 4. 4. Ankete katılan ebeveynlerin çocuk sayısının dağılımı

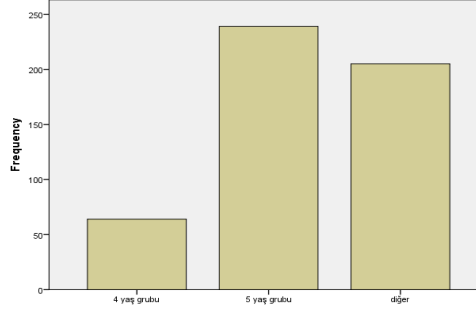
Adıyaman merkez ilçesindeki 3 farklı semtte bulunan ebeveynlerin çocuk sayısına bakıldığında 2 ve altı olanların oranı %56,5 (n=287), 2’den fazla 4’ten az olanların oranı %27,2 (n=138), 4 ve üstü olanların oranı %16,3 (n=83) olmuştur. (Şekil 4.4) Ebeveynlerin çoğunun 1 ya da 2 çocuk sahibi olduğu görülmektedir. Dört ve üstü çocuk sahibi olanların oranının en az olduğu yani ebeveynlerin çok çocuk sahibi olmadığı sonucuna varılmıştır.

Şekil 4. 5. Ankete katılan anaokula giden çocuğun cinsiyetinin dağılımı

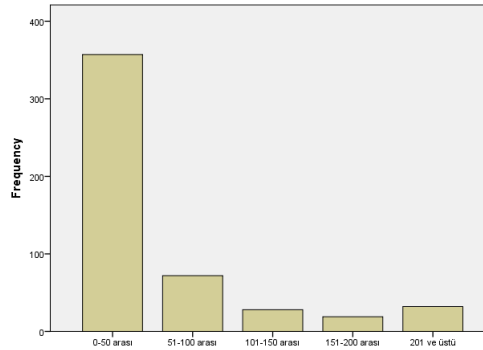
Araştırmaya katılan ebeveynlerin anaokula giden çocuğunun cinsiyetine bakıldığında %49,4 (n=251) kızlardan, %50,6 (n=257) erkeklerden oluşturmaktadır.

(Şekil 4.5) Bu sonuç katılımcılarının çocuklarının cinsiyet oranının birbirine yakın olduğunu göstermektedir.

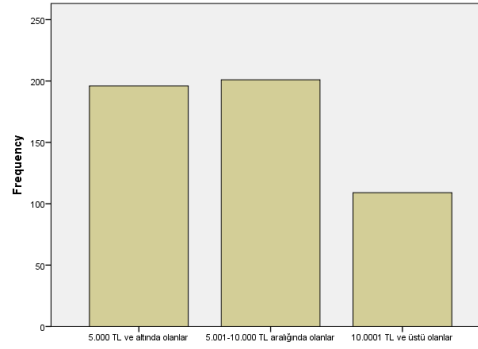
Şekil 4. 6. Ankete katılan çocuğun devam ettiği sınıfın dağılımı

Şekil 4.6'ya bakıldığında çocuğun devam ettiği sınıf kategorisindeki karma yaş grupları içerisinde 4 yaş grubu %12,6 (n=64), 5 yaş grubu %47,0 (n=239), diğer %40,0 (n=205) olduğu görülmektedir. “Diğer” yaş grubu ise ilkokula gitmek yerine ebeveyn tercihi göre anaokula devam etmesi öngörülen yaş grubudur yani 6 ve üzeri yaş grubunu kapsamaktadır. Katılımcıların en çok 5 yaş grubu velisi en az ise 4 yaş grubu olduğu anlaşılmaktadır.

Şekil 4. 7. Ankete katılan ebeveynlerin evlerinde bulunan kitap sayısının dağılımı

Evde bulunan kitap sayısına bakıldığında 0-50 arası %70,3 (n=357), 51-100 arası %14,2 (n=72), 101-150 arası %5,5 (n=28), 151-200 arası %3,7 (n=19), 201 ve üstü ise %6,3 (n=32) olduğu görülmektedir (Şekil 4.7). Bu da evlerin çoğunluğunda bulunan kitap sayısının 50' den az olduğu ve %85 inin 100 den az kitap sayısına sahip olduğu, okuma oranının da çok düşük olduğunu göstermektedir.

Şekil 4. 8. Ankete katılan ebeveynlerin aylık ortalama gelirin dağılımı

(Şekil 4.8) incelendiğinde aylık ortalama gelir 5.000 TL ve altında olanlar %38,6 (n=196), 5.001-10.000 TL aralığında olanlar %39,6 (n=201), 10.001 TL ve üstü olanlar %21,5 (n=109) olduğu görülmektedir. Bu da ebeveynlerin gelir düzeyinin alt ve orta düzeyde daha çok orta düzeyde yığılma olduğunu göstermektedir.

4.1.1. Velilerin Bilişim Teknolojileri erişimi ve Kullanım sıklığı

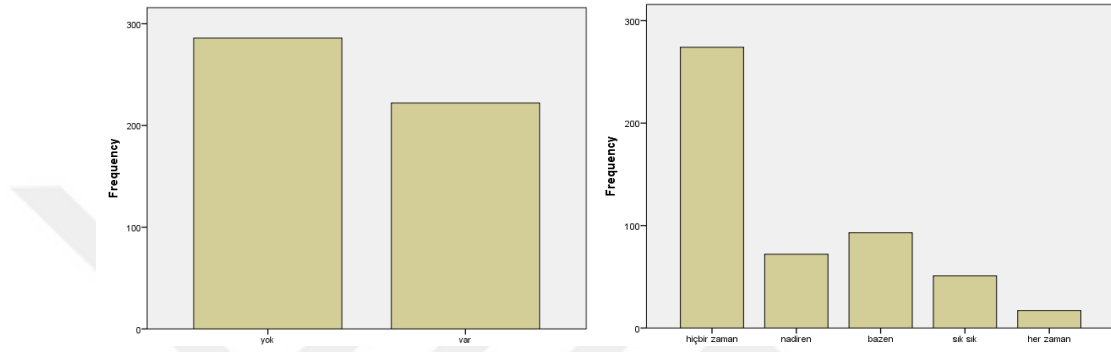
Çizelge 4.2’de örneklemin bilişim teknolojilerine erişim ve kullanım sıklığı görülmektedir. Bilişim teknolojileri olarak masaüstü veya taşınabilir bilgisayar (dizüstü / notebook vs.), tablet bilgisayar, akıllı telefon, evde internet erişimi ele alınmıştır.

Çizelge 4. 2. Bilişim teknolojilerine erişim ve kullanım sıklığı

	Erişim				Kullanım Sıklığı									
	Var		Yok		Hiçbir zaman		Nadiren		Bazen		Sık sık		Her zaman	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Masaüstü veya taşınabilir bilgisayar (dizüstü/notebook vs.)	222	43,7	286	56,3	273	53,7	72	14,2	93	18,3	51	10,0	17	3,3
Tablet bilgisayar	219	43,1	289	56,9	285	56,1	39	7,7	102	20,2	54	10,7	25	4,9

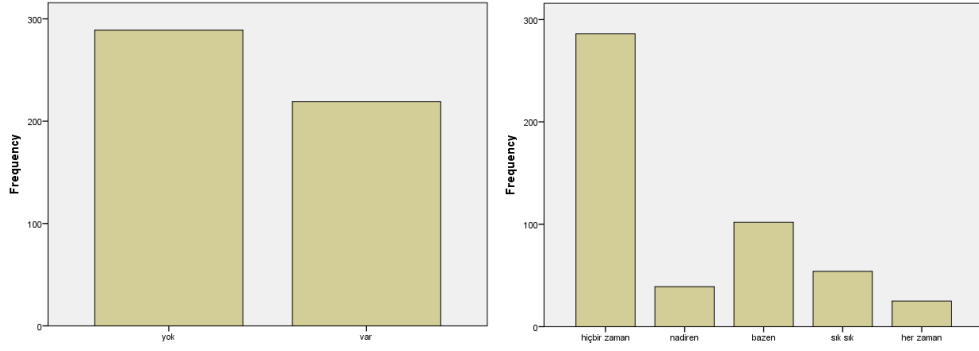
Çizelge 4. 3. (Devamı) Bilişim teknolojilerine erişim ve kullanım sıklığı

Akıllı telefon	489	96,3	19	3,7	24	4,7	31	6,1	126	24,9	181	35,8	143	28,3
Evde internet erişimi	404	79,5	103	20,3	83	16,3	22	4,3	82	16,1	149	29,3	169	33,4

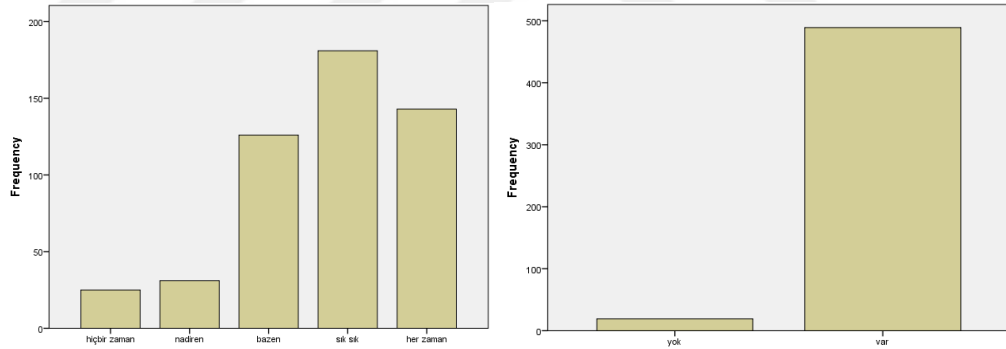
Şekil 4. 9. Ankete katılan ebeveynlerin masaüstü veya taşınabilir bilgisayar (dizüstü/notebook vs.) erişimi ve kullanım sıklığı dağılımı

Şekil 4.9'da evinde masaüstü veya taşınabilir bilgisayar (dizüstü/notebook vs.) erişimi bulunan %43,7 (n=222), erişimi bulunmayan %56,3 (n=286) olduğu görülmüştür. Masaüstü veya taşınabilir bilgisayar (dizüstü/notebook vs.) kullanım sıklığına verilen yanıtlar incelendiğinde, hiçbir zaman %53,7 (n=273), nadiren %14,2 (n=72), bazen %18,3 (n=93), sık sık %10,0 (n=51), her zaman %3,3 (n=17) şeklinde oranlar bulunmuştur. Bu demek oluyor ki ebeveynlerin evlerinde masaüstü veya taşınabilir bilgisayar (dizüstü/notebook vs.) bulundurma oranı ve kullanım durumu çok düşüktür. Bunun sonucunda telefonların ve tabletlerin daha fazla gündeme gelmesi her işlemin bu cihazlarla halledilmesinin bilgisayarları ev ortamında geri planda bıraktığı gibi bir yorum yapılabilir.

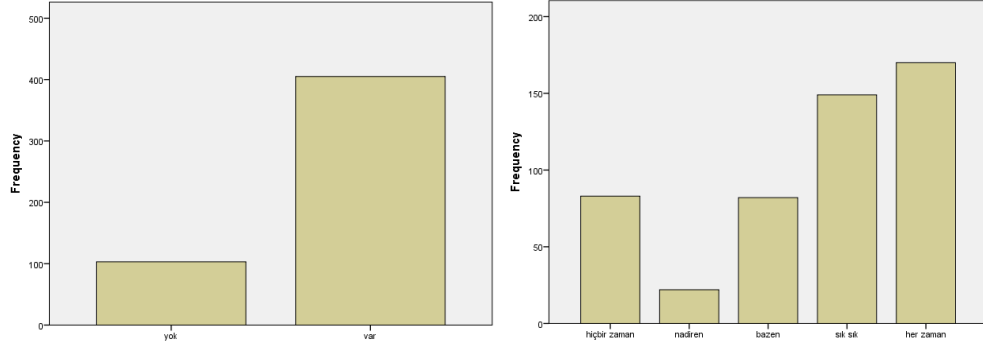
Şekil 4. 10. Ankete katılan ebeveynlerin tablet bilgisayara erişim ve kullanım sıklığı dağılımı

Şekil 4.10'da evinde tablet bilgisayar erişimi bulunan %43,1 (n=219), erişimi bulunmayan %56,9 (n=289) olduğu görülmüştür. Tablet bilgisayar kullanım sıklığına verilen yanıtlar incelendiğinde, hiçbir zaman %56,1 (n=285), nadiren %7,7 (n=39), bazen %20,1 (n=102), sık sık %10,6 (n=54), her zaman %4,9 (n=25) şeklinde oranlar bulunmuştur. Bu demek oluyor ki ebeveynlerin evlerinde tablet bilgisayar kullanmayı tercih etmiyorlar, evlerinde bulundurma oranı ve kullanım durumu çok düşük düzeydedir.

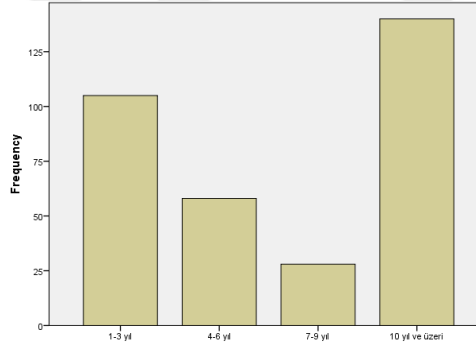
Şekil 4. 11. Ankete katılan ebeveynlerin akıllı telefona erişim ve kullanım sıklığı dağılımı

(Şekil 4.11) incelendiğinde evinde akıllı telefon erişimi bulunan %96,3 (n=489), erişimi bulunmayan %3,7 (n=19) olduğu görülmüştür. Akıllı telefon kullanım sıklığına verilen yanıtlar incelendiğinde, hiçbir zaman %4,7 (n=24), nadiren %6,1 (n=31), bazen %24,8 (n=126), sık sık %35,6 (n=181), her zaman %28,1 (n=143) şeklinde oranlar bulunmuştur. Bu demek oluyor ki ebeveynlerin akıllı telefonu daha çok tercih ettikleri; erişimin fazla ve kullanım sıklığının ise yüksek düzeyde olduğu görülmüştür.

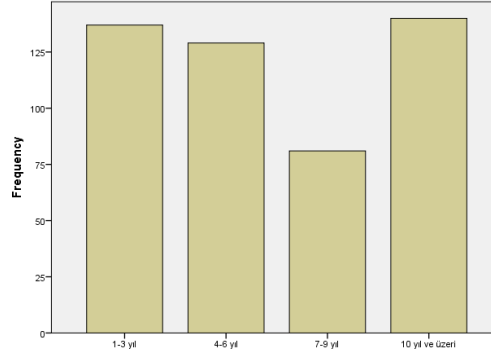
Şekil 4. 12. Anket katılan ebeveynlerin evde internet erişimi ve kullanım sıklığı dağılımı

(Şekil 4.12) incelendiğinde evinde internet erişimi bulunan %79,5 (n=404), erişimi bulunmayan %20,3 (n=103) olduğu görülmüştür. İnternet erişimi kullanım sıklığına verilen yanıtlar incelendiğinde, hiçbir zaman %16,3 (n=83), nadiren %4,3 (n=22), bazen %16,1 (n=82), sık sık %29,3 (n=149), her zaman %33,3 (n=169) şeklinde oranlar bulunmuştur. Bu da evlerde internet erişimi sağlanmaya ağırlık verdikleri ancak erişime oranla kullanım sıklığındaki artışın yanında düşük oranlı kullanımda görülmektedir. Bilişim teknolojileri kullanım durumu ise 3 madde ile incelenmiştir:

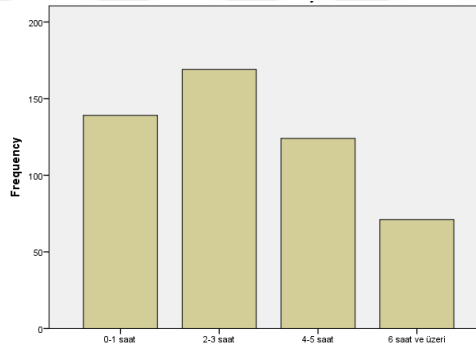
Şekil 4. 13. Madde 1: Kaç yıldır bilgisayar kullanıyorsunuz?

Şekil 4.13'de ebeveynin var olan bilgisayar kullanım durumunu belirlemek amaçlanmaktadır. Ebeveynlere kaç yıldır bilgisayar kullanıyorsunuz? şeklinde bir soru yöneltilmiştir. 1-3 yıl %20,7 (n=105), 4-6 yıl %11,4 (n=58), 7-9 yıl %5,5 (n=28), 10 yıl ve üzeri %27,6 (n=140) olduğu görülmektedir. Bu da ebeveynlerin bilgisayar kullanım geçmişinin eskiye dayandığını, internet kullanımına yabancı olmadıklarını gösterir.

Şekil 4. 14. Madde 2: Kaç yıldır internet kullanıyorsunuz?

Şekil 4.14’de ebeveynin var olan internet kullanım durumunu belirlemek amaçlanmaktadır. Ebeveynlere kaç yıldır internet kullanıyorsunuz? Şeklinde bir diğer soru yöneltilmiştir. 1-3 yıl %27,0 (n=137), 4-6 yıl %25,4 (n=129), 7-9 yıl %15,9 (n=81), 10 yıl ve üzeri %27,6 (n=140) olduğu görülmektedir. Bu da ebeveynlerin internet geçmişinin eskiye dayanmadığını, aynı zamanda da internet kullanımına yabancı olmadıklarını gösterir.

Şekil 4. 15. Madde 3: Günde ortalama kaç saat bilişim teknolojilerini (bilgisayar, akıllı telefon ve internet) kullanırsınız?

Şekil 4.15’de ebeveynin gün içerisinde bilişim teknolojileri kullanım durumunu belirlemek amaçlanmaktadır. Günde ortalama kaç saat bilişim teknolojilerini (bilgisayar, akıllı telefon ve internet) kullanırsınız? şeklinde bir soru yöneltilmiştir. 0-1 saat %27,4 (n=139), 2-3 saat %33,3 (n=169), 4-5 saat %24,4 (n=124), 6 saat ve üzeri %14,0 (n=71) olduğu görülmektedir. Bu da ebeveynlerin gün içerisinde bilişim teknolojileri kullanımına çok fazla vakit ayırmadıklarını, maksimum 2-3 saat kullanım sağladıklarını gösterir.

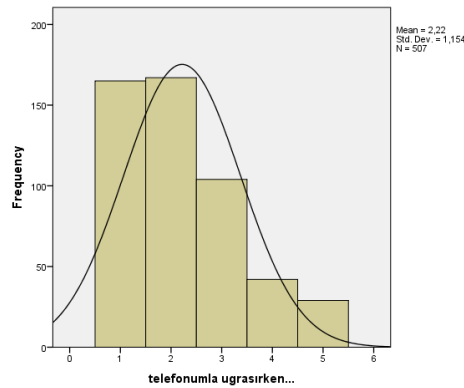
4.2. Araştırma Sorusu 1: COVID-19 salgın döneminin sonuna doğru gelindiğinde velilerin mevcut dijital ebeveynlik farkındalık düzeyi nedir?

4.2.1. Olumsuz model olma

Olumsuz model olma alt boyutuna ait maddeler 1., 5., 9. ve 13. Maddelerdir. 1. Madde “Telefonumla uğraşırken, çocuğumun söylediklerini dinlemediğim olur” dir. Bu maddeye verilen yanıtların ortalama değeri 2,22’dir. 5. Madde “Telefon/tablet kullanımında çocuğumda eleştirdiğim davranışları ben de yaparım” dır. Bu maddeye verilen yanıtların ortalaması 2,49’dur. 9. Madde “Çocuğum, telefonumla çok fazla vakit harcadığıma tanık olur” dur. Bu maddeye verilen yanıtların ortalaması 3,91’dir. 13. Madde “Çocuğumla iletişime geçmek yerine telefonumla ilgilenirim” dir. Bu maddeye verilen yanıtların ortalaması 3,45’dir. Bu ölçek maddelerinin betimsel analizi de (Çizelge 4.3) verilmiştir.

Çizelge 4. 4. Olumsuz model olma boyutunun maddelerinin betimsel istatistiği

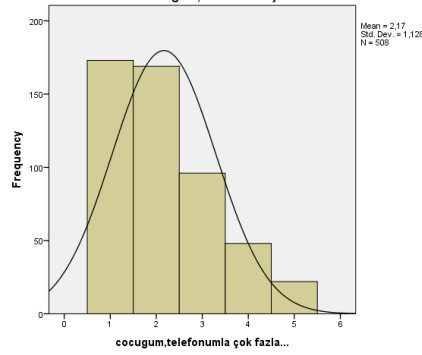
Madde	Ortalama	Mod	Ortanca	Ss	En düşük	En Yüksek
1.	2,22	2	2	1,154	1	5
5.	2,49	3	2	1,065	1	5
9.	3,91	5	4	1,224	1	5
13.	3,45	5	4	1,321	1	5

Şekil 4. 16. 1. maddenin frekans dağılımı

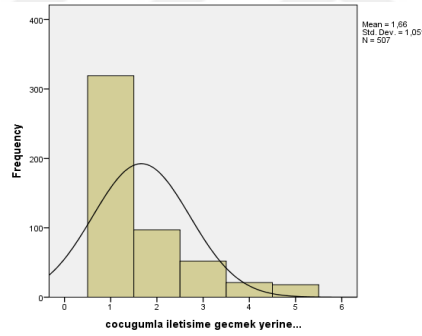
1. maddenin grafiği (Şekil 4.16) incelendiğinde verilen yanıtların mod değerinin 2 yani en çok “nadiren” yanıtının tercih edildiği görülmektedir. Ortalama yanıt 2,22,

ortanca değerin 2,00, standart sapma değerinin ise 1,12 olduğu görülmektedir.

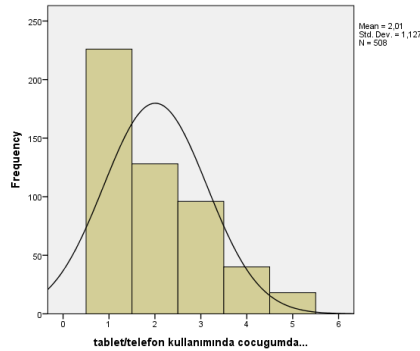
Şekil 4. 17. 5. maddenin frekans dağılımı

5. maddenin grafiği (Şekil 4. 18) incelendiğinde verilen yanıtların mod değerin 3 yani en çok “bazen” yanıtının tercih edildiği görülmektedir. Verilen bulgulara bakıldığında ise ortalama yanıtın 2,49, ortanca değerin 2,00, standart sapma değerin 0,65 olduğu görülmektedir.

Şekil 4. 19. 9. Maddenin frekans dağılımı

9. maddenin grafiği (Şekil 4. 20) incelendiğinde verilen yanıtların mod değerin 5 yani en çok “nadiren” yanıtının tercih edildiği görülmektedir. Verilen bulgulara bakıldığında ise ortalama yanıtın 3,91, ortanca değerin 4,00, standart sapma değerin 1,22 olduğu görülmektedir.

Şekil 4. 21. 13. maddenin frekans dağılımı

13. maddenin grafiği (Şekil 4. 22) incelendiğinde verilen yanıtların mod değerinin 1 yani en çok “hiçbir zaman” yanıtının tercih edildiği görülmektedir. Verilen bulgulara bakıldığında ise ortalama yanıtın 2,45, ortanca değerin 4,00, standart sapma değerinin ise 1,32 olduğu görülmektedir.

Çizelge 4. 5. Olumsuz model olma alt boyutu toplam puanının betimsel istatistikleri

	OMO
Ortalama	8.05
Ortanca Değer	7.00
Mod	4.00
Standart Sapma	3.70
En küçük değer	4.00
En büyük değer	20.00

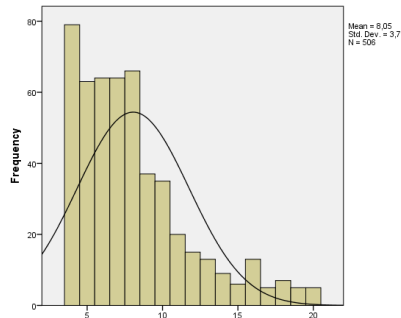
Araştırmaya katılan 508 ebeveynin ankete verdiği yanıtlar incelendiğinde her bir alt boyut için farklı bulgulara ulaşılmıştır. İlk olarak Olumsuz Model Olma alt boyutuna bakıldığında bu alt boyuta verilen minimum yanıtın 4,00 maksimum yanıtın ise 20,00 olduğu görülmüştür. Yanıtların çoğunluğunun 4,00’a yığılmalı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu yanıtların ortalamasının 8,05, ortanca değerinin 7,00, standart sapma değerinin ise 3,70 olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Çizelge 4.4). Yani bu demek oluyor ki ebeveynlerin çoğunluğunun puanının düşmesi ebeveynlerin Olumsuz Model Olma düzeyinin düşük olduğu anlamına gelmektedir. Bu sonuçta aşağıdaki çizelgede verilmiştir (Çizelge 4.5).

Çizelge 4. 6. Olumsuz model olma alt boyutu puanının frekans dağılımı

	N	%
4	79	15,6
5	63	14,4
6	64	12,6
7	64	12,6
8	66	13,0
9	37	7,3
10	35	6,9
11	20	3,9
12	15	3,0

Çizelge 4. 7. (Devamı) Olumsuz model olma alt boyutu puanının frekans dağılımı

13	13	2,6
14	9	1,8
15	6	1,2
16	13	2,6
17	5	1,0
18	7	1,4
19	5	1,0
20	5	1,0

Şekil 4. 23. Olumsuz model olma alt boyutu toplam puanının dağılımı

Şekil 4.20'ye bakıldığında Dijital Ebeveynlik ölçeğinin ilk alt boyutu olan ve 4 maddeyi içeren “olumsuz model olma” incelenmiştir. En düşük değer 4, en yüksek değer 20, verilerin standart sapması ise 3,7 ile 4'e yakın bir şekildedir. Ortalama değer ise 8,0 'dır. Grafiğe bakıldığında “4” ün en yüksek puana ve “17,19,20” nin yani 20'ye yakın olan 3 değerinin en düşük puana sahip olması diğer puanların ise 4'ya yakın olması ebeveynlerin çocuklarına olumsuz model olma düzeyinin düşük olduğunu gösterir. Bu da ebeveynlerin çocuklarına olumlu bir rol- model davranışlar sergilediğini ifade etmektedir.

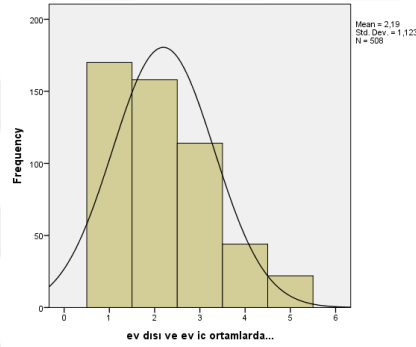
4.2.2. Dijital İhmal

Dijital İhmal alt boyutuna ait maddeler 2., 6., 10. ve 14. maddelerdir. 2. Madde “Çocuğum, çok ısrar ediyorsa, dayanamayıp telefon/tablet kullanmasına izin veririm” dir. Bu maddeye verilen yanıtların ortalama değeri 2,01'dir. 6. Madde “Çocuğumun huysuz olduğu zamanlarda, telefon/tablet ile sakinleştiririm” dir. Bu maddeye verilen yanıtların ortalaması 2,18'dur. 10. Madde “Ev dışı ve ev içi ortamda (misafir, alış-veriş, arkadaş ortamı vb.) çocuğumun telefon/tableti yoğun kullanmasına göz yumarım” dır. Bu maddeye verilen yanıtların ortalaması 3,73'dir. 14. Madde “İşlerimle meşgulken,

“çocuğumun telefon/tablet ile vakit geçirmesine göz yumarım” dır. Bu maddeye verilen yanıtların ortalaması 3,27’dir. Bu ölçek maddelerinin betimsel analizi de aşağıda verilmiştir.

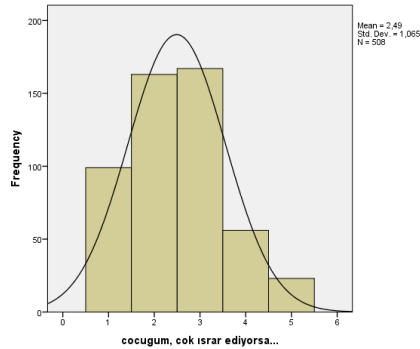
Çizelge 4. 8. Dijital İhmal boyutunun maddelerinin betimsel istatistiği

Madde	Ortalama	Mod	Ortanca	Ss	En düşük	En Yüksek
2.	2,01	3	2	1,127	1	5
6.	2,18	1	2	1,142	1	5
10.	3,73	1	4	1,34	1	5
14.	3,27	2	3	1,539	1	5

Şekil 4. 24. 2. maddenin frekans dağılımı

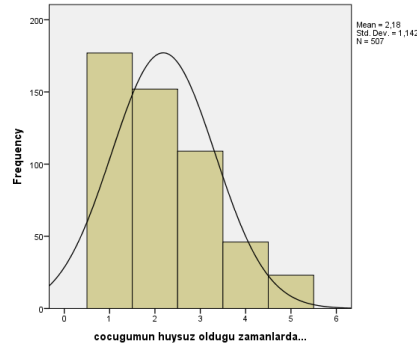
2. Maddenin grafiği (Şekil 4. 25) incelendiğinde verilen yanıtların mod değerinin 3 yani en çok “bazen” yanıtının tercih edildiği görülmektedir. Verilen bulgulara bakıldığında ise ortalama yanıtın 2,01, ortanca değerin 2,00, standart sapma değerinin ise 1,12 olduğu görülmektedir.

Şekil 4. 26. 6. maddenin frekans dağılımı

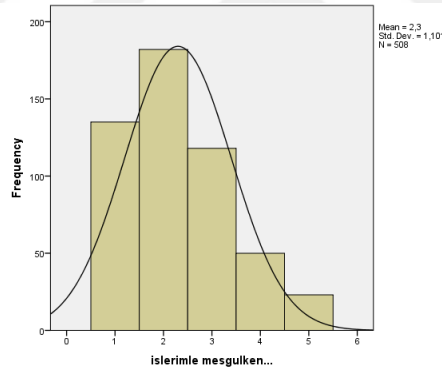
6. maddenin grafiği (Şekil 4.22) incelendiğinde verilen yanıtların mod değerinin 1 yani en çok “hiçbir zaman” yanıtının tercih edildiği görülmektedir. Verilen bulgulara bakıldığında ise ortalama yanıtın 2,18, ortanca değerin 2,00, standart sapma değerinin ise

1,14 olduğu görülmektedir.

Şekil 4. 27. 10. maddenin frekans dağılımı

10. maddenin grafiği (Şekil 4. 23) incelendiğinde verilen yanıtların mod değerinin 1 yani en çok “hiçbir zaman” yanıtının tercih edildiği görülmektedir. Verilen bulgulara bakıldığında ise ortalama yanıtın 2,73, ortanca değerin 4,00, standart sapma değerinin ise 1,34 olduğu görülmektedir.

Şekil 4. 28. 14. maddenin frekans dağılımı

14. maddenin grafiği (Şekil 4. 24) incelendiğinde verilen yanıtların mod değerinin 2 yani en çok “nadiren” yanıtının tercih edildiği görülmektedir. Verilen bulgulara bakıldığında ise ortalama yanıtın 3,27, ortanca değerin 3,00, standart sapma değerinin ise 1,530 olduğu görülmektedir.

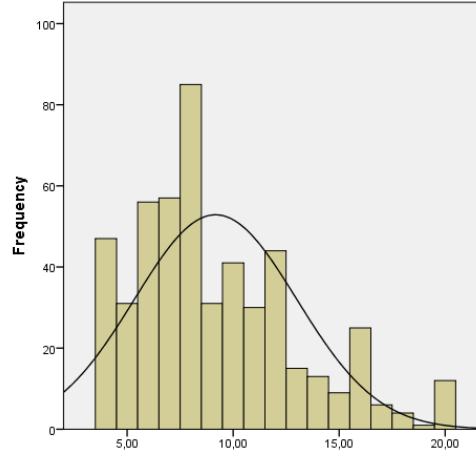
Çizelge 4. 9. Dijital İhmal alt boyutunun betimsel istatistik analizi

	Dİ
Ortalama	9.16
Ortanca Değer	8.00
Mod	8.00
Standart Sapma	3.82
En küçük değer	4.00
En büyük değer	20.00

İkinci olarak Dijital İhmal alt boyutuna bakıldığında bu alt boyuta verilen minimum yanıtın 4,00 maksimum yanıtın ise 20,00 olduğu görülmüştür. Yanıtların çoğunluğunun 8,00'a yığılmalı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu yanıtların ortalama değerinin 9,16, ortanca değerinin 8,00, standart sapma değerinin ise 3,82 olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Çizelge 4.7). Yani bu demek oluyor ki ebeveynlerin çoğunluğunun puanının yükselmesi ebeveynlerin Dijital İhmal düzeyinin yüksek olduğu anlamına gelmektedir. Bu sonuçta aşağıdaki çizelgede verilmiştir (Çizelge 4.8).

Çizelge 4. 10. Dijital ihmal alt boyutu toplam puanının frekans dağılımı

	N	%
4	47	9,3
5	31	6,1
6	56	11,0
7	57	11,2
8	85	16,7
9	31	6,1
10	41	8,1
11	30	5,9
12	44	8,7
13	15	3,0
14	13	2,6
15	9	1,8
16	25	4,9
17	6	1,2
18	4	0,8
19	1	0,2
20	12	2,4

Şekil 4. 29. Dijital ihmal alt boyutu toplam puanının frekans dağılımı

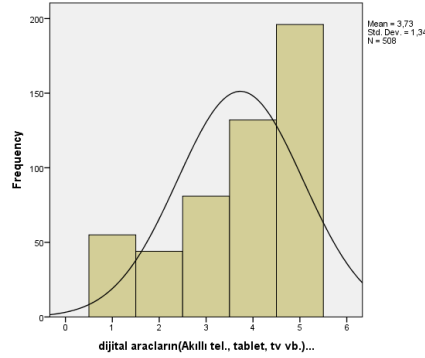
Şekil 4.25' e bakıldığında Dijital Ebeveynlik ölçeğinin ikinci alt maddesi olan ve 4 maddeyi içeren “dijital ihmal” incelenmiştir. Grafiğe bakıldığında en yüksek puanın 5, en düşük puanın 19 olduğunu görmekteyiz. Puanların ‘4’ e yakın olması ise ebeveynlerin, Dijital İhmal düzeyinin düşük olduğu anlamına gelmektedir. Ayrıca standart sapmanın 3,8 ve ortalama değerin 9,1 olduğu sonucuna da ulaşılmıştır.

4.2.3. Verimli Kullanım

Verimli Kullanım alt boyutuna ait maddeler 3., 7., 11. ve 15. maddelerdir. 3. Madde “İnternetin faydalarını, zararlarını ve dikkat edilmesi gereken durumları çocuğuma anlatırım” dır. Bu maddeye verilen yanıtların ortalama değeri 2,17’dir. 7. Madde “Dijital araçların (Akıllı Tel., Tablet, TV vb.), çocuğuma etkilerini (olumlu veya olumsuz) incelerim” dir. Bu maddeye verilen yanıtların ortalaması 2,19’dur. 11. Madde “Faydalı olduğunu düşündüğüm yazı, video veya fotoğrafları kendi cihazımdan çocuklarıma gösteririm” dir. Bu maddeye verilen yanıtların ortalaması 3,56’dır. 15. Madde “Teknolojik yeniliklerin çocuklarım açısından faydalarını ve risklerini analiz ederim” dır. Bu maddeye verilen yanıtların ortalaması 3,87’dir. Bu ölçek maddelerinin betimsel analizi de aşağıda (Çizelge 4. 11) verilmiştir.

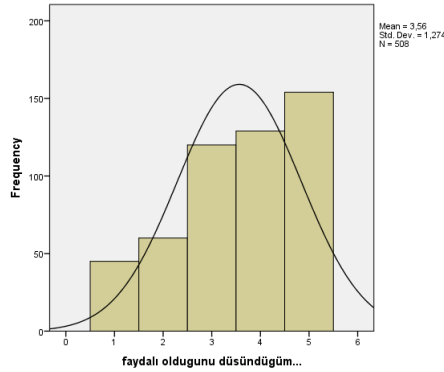
Çizelge 4. 12. Verimli Kullanım boyutunun maddelerinin betimsel istatistiği

Madde	Ortalama	Mod	Ortanca	Ss	En düşük	En Yüksek
3.	2,17	5	2	1,128	1	5
7.	2,19	5	2	1,123	1	5
11.	3,56	5	4	1,274	1	5
15.	3,87	5	4	1,362	1	5

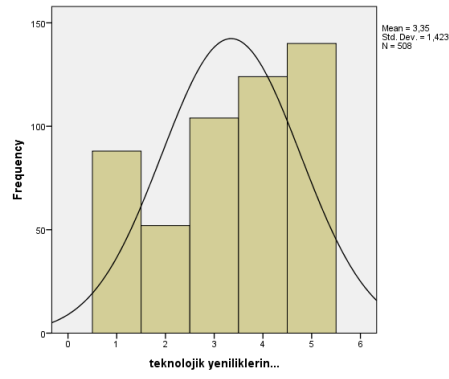
Şekil 4. 30. 3. maddenin frekans dağılımı

3. maddenin grafiği (Şekil 4. 31) incelendiğinde verilen yanıtların mod değerinin 5 yani en çok “her zaman” yanıtının tercih edildiği görülmektedir. Verilen bulgulara bakıldığında ise ortalama yanıtın 1,66, ortalama değerin 1,00, standart sapma değerinin ise 1,12 olduğu görülmektedir.

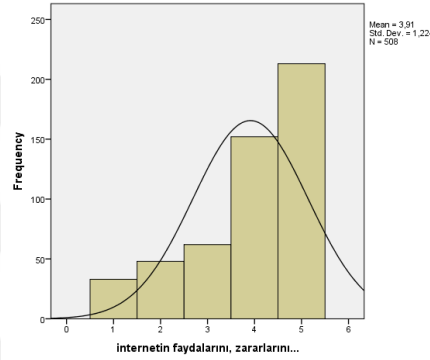
Şekil 4. 32. 7. maddenin frekans dağılımı

7. maddenin grafiği (Şekil 4. 33) incelendiğinde verilen yanıtların mod değerinin 5 yani en çok “her zaman” yanıtının tercih edildiği görülmektedir. Verilen bulgulara bakıldığında ise ortalama yanıtın 2,19, ortanca değerinin 2,00, standart sapma değerinin ise 1,12 olduğu görülmektedir.

Şekil 4. 34. 15. maddenin frekans dağılımı

11. maddenin grafiği (Şekil 4. 35) incelendiğinde verilen yanıtların mod değerinin 5 yani en çok “her zaman” yanıtının tercih edildiği görülmektedir. Verilen bulgulara bakıldığında ise ortalama yanıtın 3,56, ortanca değerinin 4,00, standart sapma değerinin ise 1,27 olduğu görülmektedir.

Şekil 4. 36. 15. Maddenin frekans dağılımı

15. maddenin grafiği (Şekil 4. 37) incelendiğinde verilen yanıtların mod değerinin 5 yani en çok “her zaman” yanıtının tercih edildiği görülmektedir. Verilen bulgulara bakıldığında ise ortalama yanıtın 3,87, ortanca değerinin 4,00, standart sapma değerinin ise 1,36 olduğu görülmektedir.

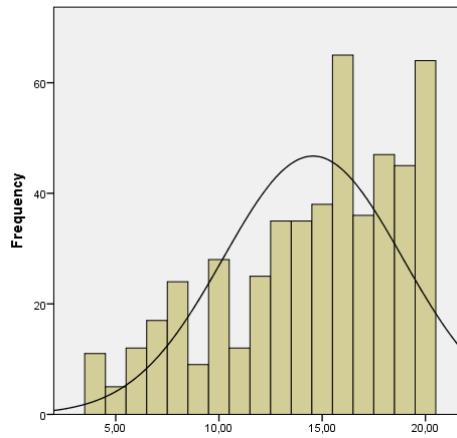
Çizelge 4. 13. Verimli Kullanım alt boyutu toplam puanının betimsel istatistik analizi

	VK
Ortalama	14.55
Ortanca Değer	16.00
Mod	16.00
Standart Sapma	4.33
En küçük değer	4.00
En büyük değer	20.00

Üçüncü olarak Verimli Kullanım alt boyutuna bakıldığında bu alt boyuta verilen minimum yanıtın 4,00 maksimum yanıtın ise 20,00 olduğu görülmüştür. Yanıtların çoğunluğunun 16,00'a yığılmalı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu yanıtların ortalama değerinin 14,55, ortanca değerinin 16,00, standart sapma değerinin ise 4,33 olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Çizelge 4.10). Yani bu da ebeveynlerin çoğunluğunun puanlarında yükselme olması ebeveynlerin dijital araçları Verimli Kullanım düzeyinin yüksek olduğu anlamına gelmektedir. Bu sonuçta aşağıdaki çizelgede verilmiştir (Çizelge 4.11).

Çizelge 4. 14. Verimli Kullanım alt boyut toplam puanının frekans dağılımı

	N	%
4	11	2,2
5	5	1,0
6	12	2,4
7	17	3,3
8	24	4,7
9	9	1,8
10	28	5,5
11	12	2,4
12	25	4,9
13	35	6,9
14	35	6,9
15	38	7,5
16	65	12,8
17	36	7,1
18	47	9,3
19	45	8,9
20	64	12,6

Şekil 4. 38. Verimli Kullanım alt boyutunun toplam puan dağılımı

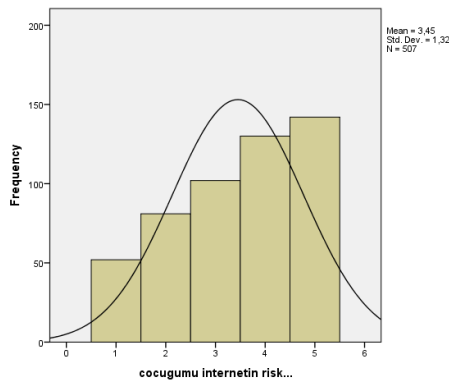
Şekil 4.30’a bakıldığında Dijital Ebeveynlik ölçeğinin üçüncü alt boyutu olan ve 4 maddeyi içeren “verimli kullanım” incelenmiştir. Grafiğe bakıldığında en yüksek puanın “16”, en düşük puanın ise “5” ait olduğu görülmektedir.

4.2.4. Risklerden korunma

Verimli Kullanım alt boyutuna ait maddeler 4., 8., 12. ve 16. maddelerdir. 4. Madde “Çocuğumu internetin risklerinden koruyabiliyorum” dir. Bu maddeye verilen yanıtların ortalama değeri 1,66’dır. 8. Madde “Çocuğum internette gezinirken ona zarar verebilecek bir içerikle karşılaşırsa yasal yollara başvururum” dur. Bu maddeye verilen yanıtların ortalaması 2,3’dür. 12. Madde “Çocuğum internette video izlerken, rahatsız edici videolarla (cinsel, şiddet içerikli) karşılaşırsa haberim olur” dur. Bu maddeye verilen yanıtların ortalaması 3,35’dir. 16. Madde “Çocuğumu internetin risklerinden koruyacak, güvenlik paketi veya anti virüs programlarını kullanırım” dır. Bu maddeye verilen yanıtların ortalaması 3,04 ‘dir. Bu ölçek maddelerinin betimsel analizi de aşağıda verilmiştir.

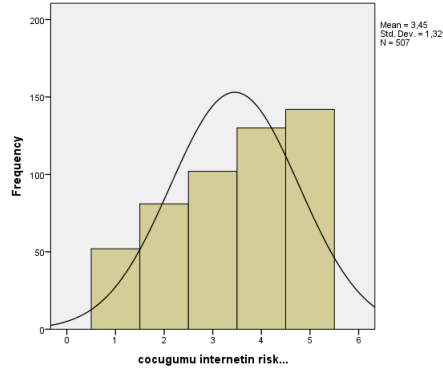
Çizelge 4. 15. Risklerden korunma boyutunun maddelerinin betimsel istatistiği

Madde	Ortalama	Mod	Ortanca	Ss	En düşük	En Yüksek
4.	1,66	1	1	1,051	1	5
8.	2,3	2	2	1,101	1	5
12.	3,35	5	4	1,423	1	5
16.	3,04	5	3	1,635	1	5

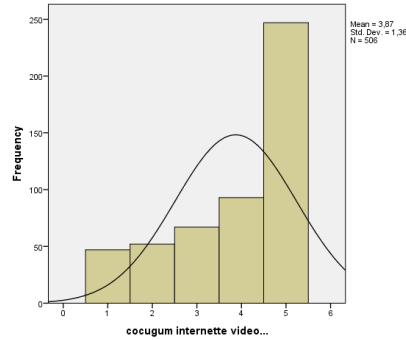
Şekil 4. 39. 4. maddenin frekans dağılımı

4.maddenin grafiği (Şekil 4. 40) incelendiğinde verilen yanıtların mod değerinin 5 yani en çok “her zaman” yanıtının tercih edildiği görölmektedir. Verilen bulgulara bakıldığında ise ortalama yanıtın 2,17, ortanca değerinin 2,00, standart sapma değerinin ise 1,05 olduğu görölmektedir.

Şekil 4. 41. 8. Maddenin frekans dağılımı

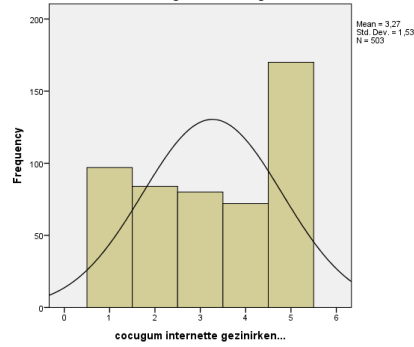
8. maddenin grafiği (Şekil 4. 42) incelendiğinde verilen yanıtların mod değerinin 5 yani en çok “her zaman” yanıtının tercih edildiği görölmektedir. Verilen bulgulara bakıldığında ise ortalama yanıtın 2,30, ortanca değerinin 2,00, standart sapma değerinin ise 1,10 olduğu görölmektedir.

Şekil 4. 43. 12. maddenin frekans dağılımı

12. maddenin grafiği (Şekil 4. 44) incelendiğinde verilen yanıtların mod değerinin 5 yani en çok “her zaman” yanıtının tercih edildiği görölmektedir. Verilen bulgulara bakıldığında ise ortalama yanıtın 2,35, ortanca değerinin 4,00, standart sapma değerinin

ise 1,42 olduğu görülmektedir.

Şekil 4. 45. 6. maddenin frekans dağılımı

16. maddenin grafiği (Şekil 4. 46) incelendiğinde verilen yanıtların mod değerinin 5 yani en çok “her zaman” yanıtının tercih edildiği görülmektedir. Verilen bulgulara bakıldığında ise ortalama yanıtın 3,04, ortanca değerinin 3,00, standart sapma değerinin ise 1,63 olduğu görülmektedir.

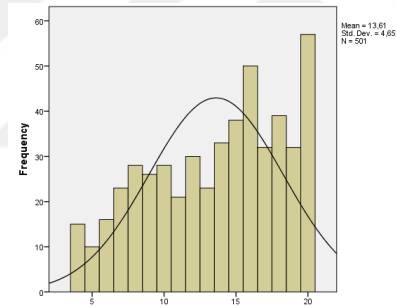
Çizelge 4. 16. Risklerden Korunma alt boyutunun betimsel istatistik analizi

	RK
Ortalama	13.63
Ortanca Değer	14.00
Mod	20.00
Standart Sapma	4.64
En küçük değer	4.00
En büyük değer	20.00

Dördüncü olarak Risklerden Korunma alt boyutu toplam puanına bakıldığında bu alt boyuta verilen minimum yanıtın 4,00 maksimum yanıtın ise 20,00 olduğu görülmüştür. Yanıtların çoğunluğunun 20,00’a yığılmalı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu yanıtların ortalama değerinin 13,63, ortanca değerinin 14,00, standart sapma değerinin ise 4,64 olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Çizelge 4.13). Yani bu demek oluyor ki ebeveynlerin çoğunluğunun puanının yükselmesi ebeveynlerin çocuklarını risklerden koruma düzeyinin yüksek olduğu anlamına gelmektedir. Bu sonuçta aşağıdaki çizelgede verilmiştir (Çizelge 4.14).

Çizelge 4. 17. Risklerden korunma alt boyutu puanının frekans dağılımı

	N	%
4	11	2,2
5	5	1,0
6	12	2,4
7	17	3,3
8	24	4,7
9	9	1,8
10	28	5,5
11	12	2,4
12	25	4,9
13	35	6,9
14	35	6,9
15	38	7,5
16	65	12,8
17	36	7,1
18	47	9,3
19	45	8,9
20	64	12,6

Şekil 4. 47. Risklerden Korunma alt boyutunun sonuç dağılımı

Şekil 4.35'e bakıldığında Dijital Ebeveynlik ölçeğinin dördüncü alt maddesi olan ve 4 maddeyi içeren "risklerden korunma incelenmiştir. Grafiğe bakıldığında en yüksek puanın "20"ye, en düşük puanın ise "5"e ait olduğu görülmektedir. Puanların çoğunlukla "20" ye yakın olması ebeveynlerin çocuklarını Risklerden Koruma düzeyinin yüksek olduğu anlamına gelmektedir.

4.3. Araştırma Sorusu 2: Belirli bir alt boyutta farkındalığı yüksek olan ebeveynin diğer alt boyutlarda da farkındalığı yüksek midir?

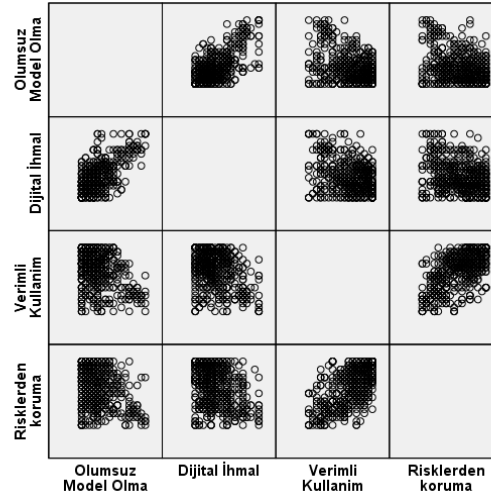
Alt boyutlar arasındaki karşılıklı ilişkiyi incelemek, alt boyutların birbirinden bağımsız mı? yoksa beraber mi? Hareket ettiğini görmek amacıyla korelasyon analizi

yapılmıştır. Spearman Sıralama Korelasyon Katsayıları hesaplanarak ölçek alt boyutları toplam puanları arasındaki ilişkiler incelendi (Çizelge 4.15). Verimli kullanım ve risklerden korunma boyutlarının yüksek düzeyde pozitif bağlantılı olduğu görüldü, $r(502)=,599$, $p<,001$. Benzer şekilde olumsuz model olma ve dijital ihmal boyutları arasında da yüksek düzeyde ve pozitif bir ilişki tespit edildi, $r(506)=,539$, $p<,001$. Bu alt boyut puan çiftleri birlikte yükselme ya da düşme eğilimindedirler.

Verimli Kullanım alt boyutu ile Olumsuz Model Olma ve Dijital İhmal alt boyutları arasında 0,01 düzeyinde anlamlı negatif bir ilişki vardır. Benzer şekilde risklerden Korunma alt boyutunun Olumsuz Model Olma ve Dijital İhmal alt boyutları ile arasında 0,01 düzeyinde anlamlı negatif bir ilişki tespit edildi. Bu durumda olumsuz model olma ve dijital ihmalin verimli kullanım ve risklerden korunma puanları ile düşük düzeyde negatif bağlantılı olduğu sonucuna varılmıştır. Dijital ebeveynlik farkındalığı boyutları arasındaki bu bağlantılar Şekil 4.36'da dağılım grafiğinde gösterilmektedir. Velilerin dijital ihmal ve olumsuz model olma puanları düştükçe o boyutlarda farkındalık düzeyinin arttığı unutulmamalıdır. Bu nedenle dijital ihmal ve olumsuz model olma boyutlarının diğer iki boyutla ilişkilerin ters olması aslında dijital ebeveynlik farkındalık alt boyutları arasında anlamlı ve düşük düzeyde pozitif bağlantı eğilimi olduğunu göstermektedir.

Çizelge 4. 18. Spearman's rho korelasyon analizi sonuçları

		Olumsuz Model Olma	Dijital İhmal	Verimli Kullanım	Risklerden Korunma
Olumsuz Model Olma	Korelasyon Katsayısı	1,000			
	Sig.	.			
	N	508			
Dijital İhmal	Korelasyon Katsayısı	,539**	1,000		
	Sig.	,000	.		
	N	508	508		
Verimli Kullanım	Korelasyon Katsayısı	-,233**	-,263**	1,000	
	Sig.	,000	,000	.	
	N	508	508	508	
Risklerden Koruma	Korelasyon Katsayısı	-,261**	-,285**	,599**	1,000
	Sig.	,000	,000	,000	.
	N	504	504	504	504

Şekil 4. 48. Alt Boyutlar Arası Bağlantıları Gösteren Dağılım Grafiği

4.4. Araştırma Sorusu 3: Velilerin mevcut dijital ebeveynlik farkındalık düzeyleri ebeveynin cinsiyetine, eğitim durumuna, gelir durumuna, mesleğine ve evdeki kitap sayısına göre farklılaşmakta mıdır?

1. Velilerin cinsiyetine ile Dijital Ebeveynlik alt boyutları arasında ilişki var mıdır?

Velilerin cinsiyetine göre dijital ebeveynlik alt boyut toplam puanlarının değişip değişmediğini incelemek için Mann Whitney U testi yapılmıştır. Puanlar üzerinde yapılan Shapiro Wilk sonuçları anlamlı çıktığı için non-parametrik test tercih edilmiştir. Kadın veliler lehine olumsuz model olma ve dijital ihmal alt boyut puanlarının ortalamasında fark olduğu, verimli kullanım ve risklerden korunma boyutlarında ise kadın ve erkek veliler arasında fark olmadığı anlaşılmıştır. (Çizelge 4.16)

Çizelge 4. 19. Velilerin cinsiyeti ve Dijital ebeveynlik alt boyutları arasındaki ilişkiye göre Mann-Whitney U Testi Karşılaştırması

		N	$\bar{X}$	Ss	Mann Whitney U	Wilcoxon W	Z	Sig.	Sıra toplamı
Olumsuz Model Olma	Kadın	353							86013,50
	Erkek	155	8,05	3,71	23532,500	86013,000	-2,527	0,12	43272,50
Dijital İhmal	Kadın	353	9,16	3,83	23658,000	86139,500	-2,441	0,15	86139,00
	Erkek	155							43147,00

Çizelge 4.12. (Devamı) Velilerin cinsiyeti ve Dijital ebeveynlik alt boyutları arasındaki ilişkiye göre Mann-Whitney U Testi Karşılaştırması

Verimli	Kadın	353	14,55	4,34	25146,500	37236,500	-1,457	,145	92049,50
Kullanım	Erkek	155							37236,50
Risklerden	Kadın	353	13,63	4,65	26162,500	37943,500	-,460	,646	89316,50
Korunma	Erkek	155							37943,50

2. Çocuğun cinsiyeti ile Dijital Ebeveynlik alt boyutları arasında ilişki var mıdır?

Çocuğun cinsiyetine göre alt boyutlar arasında fark var mı? Sorusuna Mann-Whitney U testi ile yanıt aranmıştır. Çocuğun cinsiyeti ile ebeveyninin dijital ebeveynlik alt boyut puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Bu da erkek çocuklarının ve kız çocuklarının birbirine yakın dijital ebeveynlik farkındalığına sahip velilere sahip olduğunu işaret etmektedir. (Çizelge 4.17)

Çizelge 4. 20. Çocuğun cinsiyeti ve Dijital ebeveynlik alt boyutları arasındaki ilişkiye göre Mann-Whitney U Testi Karşılaştırması

		N	$\bar{X}$	Ss	Mann Whitney U	Wilcoxon W	Z	Sig.	Sıra toplamı
Olumsuz Model Olma	Kız	251	8,06	3,71	30453,500	63606,500	-1,095	,273	65679,50
	Erkek	257							63606,50
Dijital İhmal	Kız	353	9,16	3,83	29710,000	61336,000	-1,546	,122	61336,00
	Erkek	155							67950,00
Verimli Kullanım	Kız	353	14,55	4,34	31305,000	62931,000	-,576	,565	62931,00
	Erkek	155							66355,00
Risklerden Korunma	Kız	353	13,63	4,65	31696,500	62821,500	-,031	,975	62821,50
	Erkek	155							64438,50

3. Çocuğun okula devam ettiği yaş grubu ile Dijital Ebeveynlik alt boyutları arasında ilişki var mıdır?

Çizelge 4. 21. Yaş Gruplarına göre Alt Boyut Puanları

		N	Ortalama	Standart sapma	En düşük	En yüksek
Olumsuz Model Olma	4 yaş grubu	64	7.6875	3.59398	4.00	20.00
	5 yaş grubu	239	8.2176	3.83739	4.00	20.00
	Diğer	205	7.9854	3.59258	4.00	20.00

Çizelge 4. 22. (Devamı) Yaş Gruplarına göre Alt Boyut Puanları

Dijital İhmal	Toplam	508	8.0571	3.70706	4.00	20.00
	4 yaş grubu	64	8.6927	3.84914	4.00	20.00
	5 yaş grubu	239	9.2385	3.86940	4.00	20.00
	Diğer	205	9.2244	3.77406	4.00	20.00
Verimli Kullanım	Toplam	508	9.1640	3.82527	4.00	20.00
	4 yaş grubu	64	14.6250	4.31866	4.00	20.00
	5 yaş grubu	239	14.5858	4.20084	4.00	20.00
	Diğer	205	14.4927	4.51427	4.00	20.00
Risklerden koruma	Toplam	508	14.5531	4.33634	4.00	20.00
	4 yaş grubu	64	14.2813	4.65464	4.00	20.00
	5 yaş grubu	239	13.4505	4.68576	4.00	20.00
	Diğer	201	13.6401	4.60077	4.00	20.00
	Toplam	504	13.6316	4.64630	4.00	20.00

Çizelge 4. 23. Çocuğun okula devam ettiği yaş grubu ile Dijital ebeveynlik arasındaki ilişkiyi gösteren Tek Faktörlü ANOVA Sonuçları

	Yaş grupları	N	$\bar{X}$	Ss	Sıra ortalaması	Sd	p	Anlamlı fark
Olumsuz Model Olma	4 yaş	64	7.6875	3.59398	239,13			
	5 yaş	239	8.2176	3.83739	259,81	2	,561	
	Diğer	205	7.9854	3.59258	253,11			
	Toplam	508	8.0571	3.70706				
Dijital İhmal	4 yaş	64	8.6927	3.84914	232,98			
	5 yaş	239	9.2385	3.86940	257,77	2	,574	
	Diğer	205	9.2244	3.77406	257,41			
	Toplam	508	9.1640	3.82527				
Verimli Kullanım	4 yaş	64	14.6250	4.31866	256,38			
	5 yaş	239	14.5858	4.20084	253,90	2	,965	
	Diğer	205	14.4927	4.51427	254,61			
	Toplam	508	14.5531	4.33634				
Risklerden Korunma	4 yaş	64	14.2831	4.65464	273,95			
	5 yaş	239	13.4505	4.68576	246,90	2	,447	
	Diğer	201	13.6401	4.60077	252,34			
	Toplam	504	13.6316	4.64630				

Çocuğun devam ettiği sınıfa göre velilerini Dijital Ebeveynlik alt boyutlarda fark var olup olmadığı tek yönlü ANOVA ile bakıldı. Normallik varsayımı sağlandı. Hiçbir DE boyutunda velilerin çocuğunun devam ettiği anasınıfı düzeyine göre puanlarının farklılaşmadığı görüldü (Çizelge 4.18 ve 4.19).

4. Mahalleye göre Dijital Ebeveynlik alt boyutları arasında fark var mıdır?

Çizelge 4. 24. Mahalleye göre Dijital Ebeveynlik alt boyutları arasındaki ilişkiyi gösteren Kruskal Wallis H Testi sonuçları

		N	$\bar{X}$	Ss	Sıra ortalaması	Sd	Ki-Kare (χ^2)	p	Anlamlı fark
Olumsuz Model Olma	İmam Ağa Mah.	183			274,17				Malazgirt Mahallesi-İmam Ağa Mahallesi
	Malazgirt Mah.	214	8,05	3,70	238,04	2	6,056	,048	
	Yeni Mah.	111			253,81				
	Toplam	508							
Dijital İhmal	İmam Ağa Mah.	183			287,50				Malazgirt Mahallesi-İmam Ağa Mahallesi
	Malazgirt Mah.	214	9,16	3,82	230,99	2	15,321	,000	
	Yeni Mah.	111			245,43				
	Toplam	508							
Verimli Kullanım	İmam Ağa Mah.	183			216,08				Malazgirt Mahallesi-İmam Ağa Mahallesi
	Malazgirt Mah.	214	14,55	4,33	284,86	2	21,972	,000	
	Yeni Mah.	111			259,31				
	Toplam	508							
Risklerden Korunma	İmam Ağa Mah.	183			216,99				İmam Ağa Mahallesi-Yenimahalle
	Malazgirt Mah.	214	13,63	4,64	278,32	2	17,844	,000	
	Yeni Mah.	110			260,39				
	Toplam	504							

Mahallelere göre velilerin Dijital Ebeveyn Farkındalık alt boyutları arasında anlamlı fark olup olmadığı incelendi. Tüm alt boyutlarda mahalleye göre fark bulundu. İmam Ağa mahallesinin velileri Malazgirt mahallesindekilere göre daha fazla olumsuz model olmaktadır. Dijital ihmal boyutunda da İmam Ağa Mahallesi velilerinin Malazgirt ve Yenimahalle'dekilere göre dijital ihmal puanları daha yüksektir, yani bu boyutta daha düşük farkındalık düzeyleri vardır. Buna paralel olarak Verimli kullanımda ve Risklerden korumada İmam Ağa Mahallesi'deki ebeveynlerin puanları diğer iki mahalledekilere göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde düşüktür. Tüm alt boyutlarda Malazgirt Mahallesi ve Yenimahalle velilerinin dijital ebeveynlik farkındalıkları benzerdir (Çizelge 4.20).

5. Velinin çocuk sayısı ile Dijital Ebeveynlik alt boyutları arasında ilişki var mıdır?

Çizelge 4. 25. Velilerin çocuk sayısı ile Dijital Ebeveynlik alt boyutları arasındaki ilişkiyi gösteren Kruskal Wallis H Testi sonuçları

		N	$\bar{X}$	Ss	Sıra ortalaması	Sd	Ki-Kare (χ^2)	p	Anlamlı fark
Olumsuz Model Olma	2 ve altı	287			254,16				
	3	138			247,41				
	4 ve üstü	83	8,05	3,70	267,46	2	,983	,612	
	Toplam	508							
Dijital İhmal	2 ve altı	287			243,97				
	3	138			254,03				
	4 ve üstü	83	9,16	3,82	291,71	2	6,884	,032	2 ve altı-4 ve üstü
	Toplam	508							
Verimli Kullanım	2 ve altı	287			269,96				
	3	138			257,59				
	4 ve üstü	83	14,55	4,33	195,90	2	16,598	,000	4 ve üstü-3 ve altı
	Toplam	508							
Risklerden Korunma	2 ve altı	284			257,89				
	3	137			260,37				
	4 ve üstü	83	13,63	4,64	221,07	2	4,680	,096	
	Toplam	504							

Velilerin çocuk sayısı ile Dijital Ebeveynlik boyutlarından dijital ihmal ve verimli kullanım arasında ilişki bulunurken olumsuz model olma ve risklerden koruma boyutlarında ilişki bulunmamıştır. Bir veya 2 çocuğu olan velilerin dijital ihmal farkındalığı 4 veya daha fazla çocuğu olan velilerden anlamlı derecede yüksektir. Dört veya daha fazla çocuğu olanların verimli kullanım farkındalığı daha az sayıda çocuk sahibi olanlardan anlamlı derecede düşüktür (Çizelge 4.21).

6. Aylık ortalama gelir ile Dijital Ebeveynlik arasında ilişki var mıdır?

Gelir durumu ile Dijital Ebeveynlik boyutları arasındaki ilişkiler incelendiğinde olumsuz model olma dışında diğer tüm boyutlarda gelir gruplarında bazı anlamlı farklar olduğu görülmüştür. Dijital İhmal, verimli kullanım boyutlarında 10.001 TL ve üzeri geliri olan velilerin puanları diğer alt gelir gruplarındaki velilerden anlamlı derecede yüksektir. Risklerden korumada ise 10.001 TL ve üzeri geliri olan velilerin puanları

5.000-10.000 TL arası geliri olanlardan anlamlı derecede yüksektir (Çizelge 4.18).

Çizelge 4. 26. Gelir durumu ile Dijital Ebeveynlik alt boyutları arasındaki ilişkiyi gösteren Kruskal Wallis H Testi sonuçları

		N	$\bar{X}$	Ss	Sıra ortalaması	Sd	Ki-Kare (x ²)	p	Anlamlı fark
Olumsuz Model Olma	5.000 TL ve altında olanlar	196			258,56				
	5.001-10.000 TL aralığında olanlar	201	8,05	3,70	258,55	2	2,229	,328	
	10.001 TL ve üstü olanlar	109			235,10				
	Toplam	506							
Dijital İhmal	5.000 TL ve altında olanlar	196			258,49				10.001 TL ve üstü olanlar-5.000 TL ve altında olanlar
	5.001-10.000 TL aralığında olanlar	201	9,16	3,82	269,58	2	10,377	,006	
	10.001 TL ve üstü olanlar	109			214,87				10.001 TL ve üstü olanlar-5.001-10.000 TL aralığında olanlar
	Toplam	506							
Verimli Kullanım	5.000 TL ve altında olanlar	196	14,55	4,33	243,70	2	8,080	,018	5.000 TL ve altında olanlar-10.001 TL ve üstü olanlar
	5.001-10.000 TL aralığında olanlar	201			244,00				
	10.001 TL ve üstü olanlar	109			288,63				5.001-10.000 TL aralığında olanlar-10.001 TL ve üstü olanlar
	Toplam	506							
Risklerden Korunma	5.000 TL ve altında olanlar	192	13,63	4,64	244,56	2	7,230	,027	5.001-10.000 TL aralığında olanlar-10.001 TL ve üstü olanlar
	5.001-10.000 TL aralığında olanlar	201			240,35				
	10.001 TL ve üstü olanlar	109			284,28				
	Toplam	502							

7. Evdeki kitap sayısı ile Dijital Ebeveynlik boyutları arasında fark var mıdır?

Çizelge 4. 27. Evde Bulunan Kitap Sayısının Alt Boyutlara Göre Dağılımı

		N	Ortalama	Standart sapma	En düşük	En yüksek
Olumsuz Model Olma	0-50 arası	357	8.1401	3.69520	4.00	20.00
	51-100 arası	72	8.6944	4.43938	4.00	19.00
	101-150 arası	28	7.1071	3.09527	4.00	18.00
	151-200 arası	19	7.2632	2.40005	4.00	12.00
	201 ve üstü	32	7.0000	2.78243	4.00	17.00
	Toplam	508	8.0571	3.70706	4.00	20.00
Dijital İhmal	0-50 arası	357	9.3147	3.77309	4.00	20.00
	51-100 arası	72	9.5139	3.90735	4.00	18.00
	101-150 arası	28	8.1786	3.99123	4.00	20.00
	151-200 arası	19	7.8947	2.97946	4.00	13.00
	201 ve üstü	32	8.3125	4.32127	4.00	20.00
	Toplam	508	9.1640	3.82527	4.00	20.00
Verimli Kullanım	0-50 arası	357	14.2157	4.38601	4.00	20.00
	51-100 arası	72	15.0139	4.67987	4.00	20.00
	101-150 arası	28	15.3929	3.41391	7.00	20.00
	151-200 arası	19	15.7895	3.70554	7.00	20.00
	201 ve üstü	32	15.8125	3.64946	4.00	20.00
	Toplam	508	14.5531	4.33634	4.00	20.00
Risklerden koruma	0-50 arası	355	13.5005	4.56338	4.00	20.00
	51-100 arası	71	13.8685	5.24616	4.00	20.00
	101-150 arası	28	12.7857	4.26317	6.00	19.00
	151-200 arası	18	14.6111	4.53923	5.00	20.00
	201 ve üstü	32	14.7500	4.51521	6.00	20.00
	Toplam	504	13.6316	4.64630	4.00	20.00

Bağımsız gruplar Kruskal-Wallis Test sonuçlarına göre evde bulunan kitap sayısı ile Dijital Ebeveynlik boyutları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır (Çizelge 4.23 ve 4.24)

Çizelge 4. 28. Evdeki kitap sayısı ile Dijital Ebeveynlik alt boyutları arasındaki ilişkiyi gösteren Kruskal Wallis H Testi sonuçları

		N	$\bar{X}$	Ss	Sıra ortalaması	Sd	Ki-Kare (x ²)	p	Anlamlı fark
Olumsuz Model Olma	0-50 arası	357			258,92				
	51-100 arası	72			267,16				
	101-150 arası	28	8,05	3,70	217,70	2	4,865	,301	
	151-200 arası	19			239,03				
	201 ve üstü	32			218,06				
	Toplam	508							
Dijital İhmal	0-50 arası	357			261,77				
	51-100 arası	72			267,74				
	101-150 arası	28	9,16	3,82	209,09	2	8,953	,062	
	151-200 arası	19			210,29				
	201 ve üstü	32			209,58				
	Toplam	508							
Verimli Kullanım	0-50 arası	357			242,48				
	51-100 arası	72			278,10				
	101-150 arası	28	14,55	4,33	274,98	2	8,573	,073	
	151-200 arası	19			295,53				
	201 ve üstü	32			293,20				
	Toplam	508							
Risklerden Korunma	0-50 arası	355	13,63	4,64	247,69	2	5,027	,285	
	51-100 arası	71			264,73				
	101-150 arası	28			221,00				
	151-200 arası	18			285,31				
	201 ve üstü	32			287,89				
	Toplam	504							

8. Anne eğitim durumu ile Dijital Ebeveynlik alt boyutları arasında ilişki var mıdır?

Çizelge 4. 29. Anne Eğitim Durumu ve Alt Boyutlar Arasındaki İlişki Grafiği

		N	Ortalama	Standart Sapma	En Düşük	En Yüksek
Olumsuz Model Olma	Okuma yazması yok	10	9.3000	4.71522	4.00	20.00
	İlkokul mezunu	78	8.0128	3.85953	4.00	20.00
	Ortaokul mezunu	74	7.5135	2.93884	4.00	20.00
	Lise mezunu	171	8.5965	3.99644	4.00	20.00
	Ön lisans	75	8.2933	4.03288	4.00	18.00
	Lisans mezunu	88	7.0795	2.81303	4.00	16.00
	Lisansüstü mezunu	11	9.0000	4.33590	4.00	19.00
	Diğer	1	5.0000	.	5.00	5.00
	Toplam	508	8.0571	3.70706	4.00	20.00
	Okuma yazması yok	10	11.1000	4.84080	4.00	20.00
Dijital İhmal	İlkokul mezunu	78	9.4615	4.19552	4.00	20.00
	Ortaokul mezunu	74	9.2838	3.77635	4.00	20.00
	Lise mezunu	171	9.5673	3.92876	4.00	20.00
	Ön lisans	75	9.4044	3.77613	4.00	17.00
	Lisans mezunu	88	7.6023	2.88293	4.00	17.00
	Lisansüstü mezunu	11	9.1818	3.40053	5.00	15.00
	Diğer	1	8.0000	.	8.00	8.00
	Toplam	508	9.1640	3.82527	4.00	20.00
	Okuma yazması yok	10	10.9000	5.95259	4.00	20.00
	İlkokul mezunu	78	13.3462	4.48903	4.00	20.00
Verimli Kullanım	Ortaokul mezunu	74	13.4459	4.81477	4.00	20.00
	Lise mezunu	171	14.6901	4.27618	4.00	20.00
	Ön lisans	75	14.6667	4.15358	6.00	20.00
	Lisans mezunu	88	16.3750	2.89793	5.00	20.00
	Lisansüstü mezunu	11	16.0000	4.21900	8.00	20.00
	Diğer	1	19.0000	.	19.00	19.00
	Toplam	508	14.5531	4.33634	4.00	20.00
	Okuma yazması yok	10	12.3000	5.51866	4.00	20.00
	İlkokul mezunu	76	13.3421	4.89776	4.00	20.00
	Ortaokul mezunu	74	13.0090	4.87062	4.00	20.00
Risklerden koruma	Lise mezunu	169	12.9684	4.58838	4.00	20.00
	Ön lisans	75	13.7067	4.95868	4.00	20.00
	Lisans mezunu	88	15.5227	3.34588	4.00	20.00
	Lisansüstü mezunu	11	15.0000	4.69042	6.00	20.00
	Diğer	1	20.0000	.	20.00	20.00
	Toplam	504	13.6316	4.64630	4.00	20.00

Anne eğitim durumu ile Dijital Ebeveynlik boyutları arasında olumsuz model olma dışındaki tüm boyutlarda ilişkiler tespit edilmiştir. Dijital ihmalde lisans mezunları, lise ve ön lisans mezunlarından anlamlı düzeyde yüksek puana sahiptir. Verimli kullanım boyutunda lisans mezunu annelerin okuma-yazması olmayan, ilkokul ve ortaokul mezunu velilerden daha yüksek puana sahip oldukları görülmüştür. Risklerden korumada ise lisans mezunu annelerin ortaokul ve lise mezunu annelerden daha yüksek puanı vardır (Çizelge 4.25).

Çizelge 4. 30. Anne eğitim durumu ile Dijital Ebeveynlik alt boyutları arasındaki ilişkiyi gösteren Kruskal Wallis H Testi sonuçları

		N	$\bar{X}$	Ss	Sıra ortalaması	Sd	Ki-Kare (x ²)	p	Anlamlı fark
Olumsuz Model Olma	Okuma yazması yok	10			296,90				
	İlkokul mezunu	78			249,64				
	Ortaokul mezunu	74			243,13				
	Lise mezunu	171			273,57				
	Ön lisans mezunu	75	8,05	3,70	258,14	7	10,659	,154	
	Lisans mezunu	88			220,71				
	Lisansüstü mezunu	11			289,05				
	Diğer	1			111,00				
	Toplam	508							
	Okuma yazması yok	10			325,00				Lisans mezunu-Ön lisans
Dijital İhmal	İlkokul mezunu	78			260,62				
	Ortaokul mezunu	74			262,82				
	Lise mezunu	171			269,12				Lisans mezunu-Lise mezunu
	Ön lisans mezunu	75	9,16	3,82	267,55	7	20,207	,005	
	Lisans mezunu	88			193,91				
	Lisansüstü mezunu	11			261,32				
	Diğer	1			235,00				
	Toplam	508							
	Okuma yazması yok	10	14,55	4,33	161,90	7	30,374	,000	Okuma yazması yok-Lisans mezunu-İlkokul mezunu-Lisans mezunu-Ortaokul mezunu-Lisans mezunu
	İlkokul mezunu	78			212,22				
Verimli Kullanım	Ortaokul mezunu	74			221,98				
	Lise mezunu	171			259,00				
	Ön lisans mezunu	75			256,03				
	Lisans mezunu	88			310,95				
	Lisansüstü mezunu	11			310,09				
	Diğer	1			422,00				
	Toplam	508							
	Okuma yazması yok	10	13,63	4,64	217,55	7	21,618	,003	Lise mezunu-Lisans mezunu
	İlkokul mezunu	76			245,42				
	Ortaokul mezunu	74			234,76				
Risklerden Korunma	Lise mezunu	169			230,78				
	Ön lisans mezunu	75			257,11				
	Lisans mezunu	88			307,47				Ortaokul mezunu-Lisans mezunu
	Lisansüstü mezunu	11			294,73				
	Diğer	1			476,00				
	Toplam	504							

9. Baba eğitim durumu ile Dijital Ebeveynlik alt boyutları arasında ilişki var mıdır?

Çizelge 4. 31. Baba Eğitim Durumuna Göre Alt Boyutların Dağılımı

		N	Ortalama	Standart sapma	En düşük	En yüksek
Olumsuz Model Olma	Okuma yazması yok	4	10.5000	6.40312	6.00	20.00
	İlkokul mezunu	44	7.5909	2.90403	4.00	18.00
	Ortaokul mezunu	72	7.5556	3.23663	4.00	20.00
	Lise mezunu	166	8.5542	3.88861	4.00	20.00
	Ön lisans	82	8.5122	4.50307	4.00	19.00
	Lisans mezunu	122	7.3852	3.04633	4.00	18.00
	Lisansüstü mezunu	17	8.7647	4.29432	4.00	19.00
	Diğer	1	5.0000	.	5.00	5.00
	Toplam	508	8.0571	3.70706	4.00	20.00
Dijital İhmal	Okuma yazması yok	4	11.0000	6.68331	4.00	20.00
	İlkokul mezunu	44	9.0227	4.18463	4.00	20.00
	Ortaokul mezunu	72	9.2778	3.63946	4.00	20.00
	Lise mezunu	166	9.6867	3.84370	4.00	20.00
	Ön lisans	82	9.9553	4.36967	4.00	20.00
	Lisans mezunu	122	7.9016	3.00801	4.00	17.00
	Lisansüstü mezunu	17	8.8235	3.55730	4.00	17.00
	Diğer	1	8.0000	.	8.00	8.00
	Toplam	508	9.1640	3.82527	4.00	20.00
Verimli Kullanım	Okuma yazması yok	4	12.2500	3.86221	8.00	16.00
	İlkokul mezunu	44	13.7955	4.51653	4.00	20.00
	Ortaokul mezunu	72	13.7917	4.55000	4.00	20.00
	Lise mezunu	166	14.5060	4.59743	4.00	20.00

Çizelge 4. 32. (Devamı) Baba Eğitim Durumuna Göre Alt Boyutların Dağılımı

Risklerden koruma	Ön lisans	82	13.9634	4.51184	4.00	20.00
	Lisans mezunu	122	15.6803	3.52152	5.00	20.00
	Lisansüstü mezunu	17	15.2353	3.57997	8.00	20.00
	Diğer	1	19.0000	.	19.00	19.00
	Toplam	508	14.5531	4.33634	4.00	20.00
	Okuma yazması yok	4	14.2500	6.50000	5.00	20.00
	İlkokul mezunu	43	14.0233	3.88212	5.00	20.00
	Ortaokul mezunu	71	13.0798	4.96319	4.00	20.00
	Lise mezunu	164	13.1138	4.87952	4.00	20.00
	Ön lisans	82	12.4634	4.83096	4.00	20.00
	Lisans mezunu	122	15.1066	3.72574	4.00	20.00
	Lisansüstü mezunu	17	14.4706	5.12491	4.00	20.00
	Diğer	1	20.0000	.	20.00	20.00
	Toplam	504	13.6316	4.64630	4.00	20.00

Baba eğitim durumu ile Dijital Ebeveynlik boyutları arasındaki ilişkiye bakıldığında dijital ihmal ve risklerden koruma boyutlarında ilişkiler tespit edilmiştir. Bu boyutlarda lisans mezunu babaların lise ve ön lisans mezunu babalardan anlamlı olarak daha iyi puanları vardır (Çizelge 4.27).

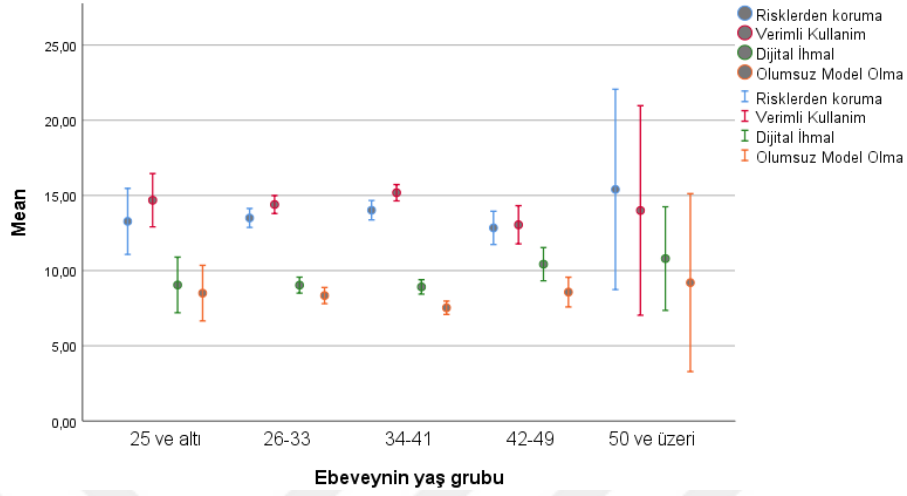
Çizelge 4. 33. Baba eğitim durumu ile Dijital Ebeveynlik alt boyutları arasındaki ilişkiyi gösteren Kruskal Wallis H Testi sonuçları

		N	$\bar{X}$	Ss	Sıra ortalaması	Sd	Ki-Kare (x^2)	p	Anlamlı fark
Olumsuz Model Olma	Okuma yazması yok	4			322,13				
	İlkokul mezunu	44			247,34				
	Ortaokul mezunu	72			239,13				
	Lise mezunu	166	8,05	3,70	274,58	7	9,012	,252	
	Ön lisans mezunu	82			257,27				
	Lisans mezunu	122			232,80				
	Lisansüstü mezunu	17			276,91				
	Diğer	1			111,00				

Çizelge 4. 34. (Devamı) Baba eğitim durumu ile Dijital Ebeveynlik alt boyutları arasındaki ilişkiyi gösteren Kruskal Wallis H Testi sonuçları

Dijital İhmal	Toplam	508											
	Okuma yazması yok	4			296,00								Lisans mezunu-
	İlkokul mezunu	44			241,35								Lise mezunu
	Ortaokul mezunu	72			265,17								
	Lise mezunu	166			275,92								Lisans mezunu-
	Ön lisans mezunu	82	9,16	3,82	279,14	7	19,976	,006				Ön lisans mezunu	
	Lisans mezunu	122			206,91								
	Lisansüstü mezunu	17			248,26								
	Diğer	1			235,00								
	Toplam	508											
Verimli Kullanım	Okuma yazması yok	4	14,55	4,33	166,63	7	14,300	,046					
	İlkokul mezunu	44			227,88								
	Ortaokul mezunu	72			229,47								
	Lise mezunu	166			256,33								
	Ön lisans mezunu	82			235,95								
	Lisans mezunu	122			288,00								
	Lisansüstü mezunu	17			271,47								
	Diğer	1			422,00								
	Toplam	508											
	Risklerden Korunma	Okuma yazması yok	4	13,63	4,64	282,38	7	21,478	,003				Ön lisans mezunu-
İlkokul mezunu		43			259,49							Lisans mezunu	
Ortaokul mezunu		71			237,57								
Lise mezunu		164			237,64							Lise mezunu-	
Ön lisans mezunu		82			216,91							Lisans mezunu	
Lisans mezunu		122			295,47								
Lisansüstü mezunu		17			283,59								
Diğer		1			476,00								
Toplam		504											

10. Velilerin yaşı ile Dijital Ebeveynlik alt boyutları arasında ilişki var mıdır?

Şekil 4. 49. Velilerin yaşı ile Dijital Ebeveynlik alt boyutları arasındaki ilişki

Veliler yaş gruplarına göre ayrıldığında Dijital Ebeveynlik alt boyutlarında benzer puanlar aldıkları görülmüştür. Grup puan dağılımları arasında anlamlı farklar gözlenmemiştir. Yani Velilerin yaşı ile Dijital Ebeveynlik alt boyutları arasında ilişki görülmemektedir. (Şekil 4.37)

11. BT erişimi ile Dijital Ebeveynlik alt boyutları arasında ilişki var mıdır?

a) BT Erişim - Masaüstü veya taşınabilir bilgisayar (Dizüstü/Notebook vs.)

Çizelge 4. 35. Masaüstü veya taşınabilir bilgisayar erişimi ile Dijital Ebeveynlik boyutları arasında ilişkiyi gösteren Mann Whitney U Testi sonuçları

		N	$\bar{X}$	Ss	Mann Whitney U	Wilcoxon W	Z	Sig.	Sıra toplamı
Olumsuz Model Olma	Var	222							54308,50
	Yok	286	8,05	3,70	29555,500	54308,500	-1,343	,179	74977,50
Dijital İhmal	Var	222							52764,50
	Yok	286	9,16	3,82	28011,500	52764,500	-2,287	,022	76521,50
Verimli Kullanım	Var	222							64843,00
	Yok	286	14,55	4,33	23402,000	64443,000	-5,104	,000	64443,00
Risklerden Korunma	Var	222							62670,50
	Yok	282	13,63	4,64	24686,500	64589,500	-4,086	,000	64589,50

Bilgisayar erişimi olan velilerin erişimi olmayanlara göre dijital ihmal, verimli

kullanım ve risklerden koruma boyutlarında farkındalık düzeyleri daha yüksektir. Olumsuz model olma alt boyutunda ise iki grup puanları benzerdir (Çizelge 4.29).

b) BT Erişim - Tablet bilgisayar

Tablet bilgisayara erişimi olan ve olmayan velilerin bütün Dijital Ebeveynlik alt boyutlarında puan dağılımlarının benzer olduğu görüşmüştür (Çizelge 4.30)

Çizelge 4. 36. Tablet bilgisayar erişimi ile Dijital Ebeveynlik boyutları arasında ilişkiyi gösteren Mann Whitney U Testi sonuçları

		N	$\bar{X}$	Ss	Mann Whitney U	Wilcoxon W	Z	Sig.	Sıra toplamı
Olumsuz	Var	289							56064,50
Model	Yok	219	8,05	3,70	31316,500	73221,500	-,202	,840	73221,50
Olma	Var	289							56695,50
Dijital	Yok	219	9,16	3,82	30685,500	72590,500	-,589	,556	72590,50
İhmal	Var	289							56931,00
Verimli	Yok	219	14,55	4,33	30450,000	72355,000	-,732	,464	72355,00
Kullanım	Var	219							55263,00
Risklerden	Yok	285	13,63	4,64	31173,000	55263,000	-,021	,983	71997,00
Korunma									

c) BT Erişim - Akıllı telefon

Çizelge 4. 37. Akıllı telefon erişimi ile Dijital Ebeveynlik boyutları arasında ilişkiyi gösteren Mann Whitney U Testi sonuçları

		N	$\bar{X}$	Ss	Mann Whitney U	Wilcoxon W	Z	Sig.	Sıra toplamı
Olumsuz	Var	489							124744,50
Model	Yok	19	8,05	3,70	4351,500	4541,500	-,471	,637	4541,50
Olma	Var	489							125794,50
Dijital	Yok	19	9,16	3,82	3301,500	3491,500	-2,152	,031	3491,50
İhmal	Var	489							124933,50
Verimli	Yok	19	14,55	4,33	4162,500	4352,500	-,772	,440	4352,50
Kullanım	Var	485							121865,00
Risklerden	Yok	19	13,63	4,64	4010,000	121865,000	-,962	,336	5395,00
Korunma									

Akıllı telefona erişim ile Dijital Ebeveynlik alt boyutları arasındaki ilişkiye bakıldığında yalnızca dijital ihmal boyutunda puan dağılımları arasında fark vardır. Akıllı

telefon erişimi olan velilerin dijital ihmal farkındalık düzeyleri anlamlı olarak daha düşük düzeydedir (Çizelge 4.31).

d) BT Erişim - Evde internet (kablolu veya kablosuz)

Çizelge 4. 38. Evde internet erişimi ile Dijital Ebeveynlik boyutları arasında ilişkiyi gösteren Mann Whitney U Testi sonuçları

		N	$\bar{X}$	Ss	Mann Whitney U	Wilcoxon W	Z	Sig.	Sıra toplamı
Olumsuz	Var	405							102239,00
Model	Yok	103	8,05	3,70	20024,000	102239,000	-,631	,528	27047,00
Olma									
Dijital	Var	405							105135,50
İhmal	Yok	103	9,16	3,82	18794,500	24150,500	-1,559	,119	24150,50
Verimli	Var	405							103053,50
Kullanım	Yok	103	14,55	4,33	20838,500	103053,500	-,014	,989	26232,50
Risklerden	Var	405							102690,00
Korunma	Yok	99	13,63	4,64	19620,000	24570,000	-,330	,741	24570,00

Evinde internet erişimi olan ve olmayan velilerin bütün Dijital Ebeveynlik alt boyutlarında puan dağılımlarının benzer olduğu görüşmüştür (Çizelge 4.32).

12. BT Kullanım Sıklığı ile Dijital Ebeveynlik alt boyutları arasında ilişki var mıdır?

a) BT Kullanım Sıklığı-Masaüstü veya taşınabilir bilgisayar (Dizüstü/Notebook vs.)

Masaüstü veya taşınabilir bilgisayar kullanım sıklığı ile Dijital Ebeveynlik boyutları arasında verimli kullanım ve risklerden korunma boyutlarında ilişkiler tespit edilmiştir. Verimli Kullanımda Masaüstü veya taşınabilir bilgisayar kullanımına hiçbir zaman yanıtı verenler bazen, sık sık, nadiren yanıtı verenlere göre anlamlı düzeyde düşük puana sahiptir. Risklerden korunmada ise yine hiçbir zaman yanıtı verenlerin bazen ve sık sık yanıtı verenlere daha düşük puanı vardır (Çizelge 4.33).

Çizelge 4. 39. Masaüstü veya taşınabilir bilgisayar kullanım sıklığı ile Dijital Ebeveynlik arasındaki ilişkiyi gösteren Kruskal Wallis H Testi sonuçları

		N	$\bar{X}$	Ss	Sıra ortalaması	Sd	Ki-Kare (χ^2)	p	Anlamlı fark
Olumsuz Model Olma	Hiçbir zaman	274			262,48				
	Nadiren	72			233,57				
	Bazen	93	8,05	3,70	266,68	4	6,305	,177	
	Sık sık	51			217,78				
	Her zaman	17			243,15				
	Toplam	507							
	Hiçbir zaman	274			268,35				
Dijital İhmal	Nadiren	72			223,31				
	Bazen	93	9,16	3,82	249,74	4	11,967	,018	
	Sık sık	51			212,10				
	Her zaman	17			301,74				
	Toplam	507							
	Hiçbir zaman	274			219,96				Hiçbir zaman-bazen
	Nadiren	72			304,56				
Verimli Kullanım	Bazen	93			287,59				
	Sık sık	51			291,67				Hiçbir zaman-sık sık
	Her zaman	17	14,55	4,33	291,71	4	33,002	,000	
	Toplam	507							
	Hiçbir zaman	270			226,05				Hiçbir zaman-nadiren
	Nadiren	72			277,72				Hiçbir zaman-bazen
	Bazen	93	13,63	4,64	276,66	4	19,360	,001	
Risklerden Koruma	Sık sık	51			292,66				
	Her zaman	17			298,35				Hiçbir zaman-sık sık
	Toplam	503							
	Hiçbir zaman	270			226,05				

b) BT Kullanım Sıklığı-Tablet bilgisayar

Tablet bilgisayar kullanım sıklığına göre gruplandırıldığında velilerin bütün Dijital Ebeveynlik alt boyutlarında puan dağılımlarının benzer olduğu görüşmüştür (Çizelge 3. 34).

Çizelge 4. 40. Tablet bilgisayar kullanım sıklığı ile Dijital Ebeveynlik arasındaki ilişkiyi gösteren Kruskal Wallis H Testi sonuçları

		N	$\bar{X}$	Ss	Sıra ortalaması	Sd	Ki-Kare (x ²)	p
Olumsuz Model Olma	Hiçbir zaman	286			247,89			
	Nadiren	39			251,03			
	Bazen	102	8,05	3,70	270,98	4	6,087	,193
	Sık sık	54			275,18			
	Her zaman	25			203,42			
	Toplam	506						
Dijital İhmal	Hiçbir zaman	286			247,76			
	Nadiren	39			247,35			
	Bazen	102	9,16	3,82	261,65	4	1,709	,789
	Sık sık	54			261,64			
	Her zaman	25			277,92			
	Toplam	506						
Verimli Kullanım	Hiçbir zaman	286			250,05			
	Nadiren	39			260,33			
	Bazen	102	14,55	4,33	275,99	4	4,186	,381
	Sık sık	54			231,62			
	Her zaman	25			237,78			
	Toplam	506						
Risklerden Korunma	Hiçbir zaman	282			251,52			
	Nadiren	39			245,90			
	Bazen	102	13,63	4,64	267,64	4	3,444	,486
	Sık sık	54			223,00			
	Her zaman	25			255,70			
	Toplam	502						

c) BT Kullanım Sıklığı- Akıllı telefon

Akıllı telefon kullanım sıklığına göre gruplandırıldığında velilerin bütün Dijital Ebeveynlik alt boyutlarında puan dağılımlarının benzer olduğu görüşmüştür. (Çizelge 4.35)

Çizelge 4. 41. Akıllı telefon kullanım sıklığı ile Dijital Ebeveynlik arasındaki ilişkiyi gösteren Kruskal Wallis H Testi sonuçları

		N	$\bar{X}$	Ss	Sıra ortalaması	Sd	Ki-Kare (x ²)	p
Olumsuz Model Olma	Hiçbir zaman	25			242,80			
	Nadiren	31	8,05	3,70	241,26	4	7,721	,102
	Bazen	126			231,47			

Çizelge 4. 42. (Devamı) Akıllı telefon kullanım sıklığı ile Dijital Ebeveynlik arasındaki ilişkiyi gösteren Kruskal Wallis H Testi sonuçları

Dijital İhmal	Sık sık	181			275,97			
	Her zaman	143			248,99			
	Toplam	506						
	Hiçbir zaman	25			200,66			
	Nadiren	31			222,56			
	Bazen	126	9,16	3,82	237,08	4	9,400	,052
	Sık sık	181			271,07			
	Her zaman	143			261,68			
	Toplam	506						
	Hiçbir zaman	25			238,96			
Verimli Kullanım	Nadiren	31			246,16			
	Bazen	126	14,55	4,33	265,46	4	4,080	,395
	Sık sık	181			238,68			
	Her zaman	143			265,85			
	Toplam	506						
	Hiçbir zaman	25			291,84			
	Nadiren	31			269,33			
	Bazen	126	13,63	4,64	257,65	4	4,142	,387
	Sık sık	181			238,22			
	Her zaman	143			252,09			
Risklerden Korunma	Toplam	502						

d) BT Kullanım Sıklığı-Evde İnternet Kullanımı

Evde İnternet kullanım sıklığına göre gruplandırıldığında velilerin bütün Dijital Ebeveynlik alt boyutlarında puan dağılımlarının benzer olduğu görüşmüştür. (Çizelge 4.36)

Çizelge 4. 43.Evde internet kullanımı sıklığı ile Dijital Ebeveynlik arasındaki ilişkiyi gösteren Kruskal Wallis H Testi sonuçları

	N	$\bar{X}$	Ss	Sıra ortalaması	Sd	Ki-Kare (x ²)	p
Olumsuz Model Olma	Hiçbir zaman	83		257,64			
	Nadiren	22		233,89			
	Bazen	82	8,05	238,45	4	4,457	,348
	Sık sık	149	3,70	272,31			
	Her zaman	170		244,79			
	Toplam	506					

Çizelge 4. 44. (Devamı) Evde internet kullanımı sıklığı ile Dijital Ebeveynlik arasındaki ilişkiyi gösteren Kruskal Wallis H Testi sonuçları

Dijital İhmal	Hiçbir zaman	83			230,07			
	Nadiren	22			221,11			
	Bazen	82	9,16	3,82	228,95	4	8,811	,066
	Sık sık	149			268,29			
	Her zaman	170			268,01			
	Toplam	506						
Verimli Kullanım	Hiçbir zaman	83			247,42			
	Nadiren	22			248,48			
	Bazen	82	14,55	4,33	269,36	4	4,876	,300
	Sık sık	149			234,68			
	Her zaman	170			265,96			
	Toplam	506						
Risklerden Korunma	Hiçbir zaman	79			255,98			
	Nadiren	22			280,73			
	Bazen	126	13,63	4,64	263,17	4	2,300	,681
	Sık sık	181			241,30			
	Her zaman	143			248,94			
	Toplam	502						

e) Günde ortalama kaç saat BT kullandıkları ile Dijital Ebeveynlik alt boyutları arasında ilişki var mıdır?

Günde ortalama kaç saat Bilişim Teknolojileri kullandıkları ile Dijital Ebeveynlik boyutları arasında Risklerden Korunma dışında tüm alt boyutlarda anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir. Olumsuz model olma ve dijital ihmal alt boyutunda, bilişim teknolojilerini 0-1 saat kullananların 4-5 saat kullananlara göre daha düşük puana sahip oldukları; verimli kullanım alt boyutunda ise, bilişim teknolojilerini 0-1 saat kullananların 2-3 saat kullananlara göre daha düşük puana sahip oldukları görülmüştür (Çizelge 4.37).

Çizelge 4. 45. Günde ortalama kaç saat BT kullandıkları ile Dijital Ebeveynlik alt boyutları arasında ilişkiyi gösteren Kruskal Wallis H Testi sonuçları

		N	$\bar{X}$	Ss	Sıra ortalaması	Sd	Ki-Kare (x ²)	p	Anlamlı fark
Olumsuz Model Olma	0-1 saat	139			221,55				
	2-3 saat	169			246,74				
	4-5 saat	124	8,05	3,70	280,44	3	12,933	,005	0-1 saat-4-5 saat
	6 saat ve üzeri	71			274,46				
	Toplam	503							

Çizelge 4. 46. (Devamı) Günde ortalama kaç saat BT kullandıkları ile Dijital Ebeveynlik alt boyutları arasında ilişkiyi gösteren Kruskal Wallis H Testi sonuçları

Dijital İhmal	0-1 saat	139			218,30				
	2-3 saat	169			260,66				
	4-5 saat	124	9,16	3,82	281,77	3	13,565	,004	0-1 saat-4-5 saat
	6 saat ve üzeri	71			245,37				
	Toplam	503							
Verimli Kullanım	0-1 saat	139			232,14				
	2-3 saat	169			277,85				
	4-5 saat	124	14,55	4,33	241,99	3	8,685	,034	0-1 saat-2-3 saat
	6 saat ve üzeri	71			246,83				
	Toplam	503							
Risklerden Koruma	0-1 saat	138			259,69				
	2-3 saat	168			253,89				
	4-5 saat	124	13,63	4,64	243,50	3	1,285	,733	
	6 saat ve üzeri	71			240,37				
	Toplam	501							

f) Kaç yıldır internet kullandıkları ile Dijital Ebeveynlik alt boyutları arasında ilişki var mı?

Kaç yıldır internet kullandıkları ile Dijital Ebeveynlik boyutları arasında tüm alt boyutlarda ilişkiler tespit edilmiştir. Olumsuz model olma alt boyutunda, 7-9 yıl internet kullananların 4-6 yıl internet kullananlara göre daha yüksek puana sahip oldukları; Dijital ihmal alt boyutunda 10 yıl ve üzeri internet kullananların 4-6 yıl kullananlara göre daha yüksek puana sahip oldukları; Verimli kullanım alt boyutunda 10 yıl ve üzeri internet kullananların 4-6 yıl ve 1-3 yıl kullananlara göre daha yüksek puana sahip oldukları; Risklerden koruma alt boyutuna göre 4-6 yıl internet kullananların 7-9 yıl ve 10 yıl ve üzeri kullananlara göre puanının daha düşük olduğu görülmüştür (Çizelge 4.38).

Çizelge 4. 47. Kaç yıldır internet kullandıkları ile Dijital Ebeveynlik alt boyutları arasında ilişkiyi gösteren Kruskal Wallis H Testi sonuçları

		N	$\bar{X}$	Ss	Sıra ortalaması	Sd	Ki-Kare (x^2)	p	Anlamlı fark
Olumsuz Model Olma	1-3 yıl	137			239,04				7-9 yıl-4-6 yıl
	4-6 yıl	129			273,20				
	7-9 yıl	81	8,05	3,70	218,92	3	8,813	,032	
	10 yıl ve üzeri	140			236,45				
	Toplam	487							

Çizelge 4. 48. (Devamı) Kaç yıldır internet kullandıkları ile Dijital Ebeveynlik alt boyutları arasında ilişkiyi gösteren Kruskal Wallis H Testi sonuçları

Dijital İhmal	1-3 yıl	137			240,62				10 yıl ve üzeri-4-6 yıl
	4-6 yıl	129			279,73				
	7-9 yıl	81	9,16	3,82	235,67	3	13,165	,004	
	10 yıl ve üzeri	140			219,20				
	Toplam	487							
Verimli Kullanım	1-3 yıl	137			231,07				4-6 yıl-10 yıl ve üzeri-1-3 yıl-10 yıl ve üzeri
	4-6 yıl	129			206,66				
	7-9 yıl	81	14,55	4,33	245,88	3	25,391	,000	
	10 yıl ve üzeri	140			289,98				
	Toplam	487							
Risklerden Koruma	1-3 yıl	137			234,85				4-6 yıl-7-9 yıl
	4-6 yıl	129			203,71				
	7-9 yıl	80	13,63	4,64	265,31	3	20,483	,000	
	10 yıl ve üzeri	140			276,16				
	Toplam	486							

g) Kaç yıldır bilgisayar kullandıkları ile Dijital Ebeveynlik arasında ilişki var mıdır?

Kaç yıldır bilgisayar kullandıkları ile Dijital Ebeveynlik boyutları arasında Verimli Kullanım ve Risklerden Koruma alt boyutları arasında anlamlı bir fark çıkmıştır. Verimli kullanım alt boyutunda 1-3 yıl bilgisayar kullananlara göre 7-9 yıl ve 10 yıl ve üzeri bilgisayar kullananların puanı daha yüksektir. Risklerden koruma alt boyutunda 1-3 yıl bilgisayar kullananların puanı 7-9 yıl ve 10 yıl ve üzeri bilgisayar kullananlara göre daha düşüktür. 4-6 yıl bilgisayar kullananlara göre 7-9 yıl kullananların puanı daha yüksektir (Çizelge 4.39). Bilgisayar kullanma tecrübesi arttıkça verimli kullanım ve risklerden korunma boyutlarında farkındalığın arttığı söylenebilir.

Çizelge 4. 49. Kaç yıldır bilgisayar kullandıkları ile Dijital Ebeveynlik arasında ilişkiyi gösteren Kruskal Wallis H Testi sonuçları

		N	$\bar{X}$	Ss	Sıra ortalaması	Sd	Ki-Kare (x^2)	p	Anlamlı fark
Olumsuz Model Olma	1-3 yıl	105			161,39				
	4-6 yıl	58			180,19				
	7-9 yıl	28	8,05	3,70	167,34	3	1,658	,646	
	10 yıl ve üzeri	140			163,31				
	Toplam	331							

Çizelge 4. 50. (Devamı) Kaç yıldır bilgisayar kullandıkları ile Dijital Ebeveynlik arasında ilişkiyi gösteren Kruskal Wallis H Testi sonuçları

Dijital İhmal	1-3 yıl	105			166,13				
	4-6 yıl	58			189,53				
	7-9 yıl	28	9,16	3,82	168,84	3	5,259	,154	
	10 yıl ve üzeri	140			155,58				
	Toplam	331							
Verimli Kullanım	1-3 yıl	105			132,15				1-3 yıl-10 yıl ve üzeri
	4-6 yıl	58			157,20				
	7-9 yıl	28	14,55	4,33	202,13	3	25,142	,000	1-3 yıl-7-9 yıl
	10 yıl ve üzeri	140			187,81				
	Toplam	331							
Risklerden Korunma	1-3 yıl	105			136,69				1-3 yıl-10 yıl ve üzeri
	4-6 yıl	58			162,38				
	7-9 yıl	28			222,59				
	10 yıl ve üzeri	140			178,16				
	Toplam		13,63	4,64		3	22,141	,000	1-3 yıl-7-9 yıl
		331							4-6 yıl-7-9 yıl

4.5. Araştırma Sorusu 4: Dijital ebeveynlik hakkında bilinçlendirici üç adet eğitim videosunu izleyen velilerin dijital ebeveynlik farkındalık düzeyi alt boyut toplam puanlarının dağılımı, videoları izlemeyen velilerin alt boyut toplam puanlarının dağılımından farklı mıdır?

Deneysel Uygulamada Ön-test ve Son-test Puanlarının Karşılaştırılması

Çizelge 4.40’da görüldüğü gibi normallik testi deney ve kontrol grubunda toplam sekiz alt boyut puanın normal dağılmadığını gösterdiği için non-parametrik bir test yapıldı. Kontrol ve deney grubunda alt boyut toplam puan dağılımlarının aynı olup olmadığı Bağımsız Gruplar Mann Whitney U Testi ile test edildi.

Analizler sonucunda deney ve kontrol grubu ön-test alt boyut puan dağılımlarının farklı olmadığı görüldü (Çizelge 4.41). Bu da iki grubun dijital ebeveynlik alt boyut puanlarının dağılımının homojen olduğunu göstermektedir.

Çizelge 4. 51. Normallik Testi - Shapiro-Wilk Sonuçları

		Grup	İstatistik	df	p
ÖNTEST	Olumsuz	0	,862	20	,008
	Model	1	,945	24	,214
	Olma				
	Dijital	0	,941	20	,256
	İhmal	1	,942	24	,185
	Verimli	0	,958	20	,502
	Kullanım	1	,941	24	,171
	Risklerden	0	,898	20	,037
	Koruma	1	,895	24	,017
	Olumsuz	0	,744	20	,000
SONTEST	Model	1	,560	24	,000
	Olma				
	Dijital	0	,835	20	,003
	İhmal	1	,762	24	,000
	Verimli	0	,931	20	,158
	Kullanım	1	,907	24	,030
	Risklerden	0	,925	20	,126
	Koruma	1	,946	24	,224

0: Kontrol Grubu 1: Deney Grubu

Çizelge 4. 52. Ön-test alt boyut puanları için bağımsız gruplar Mann Whitney U Test sonuçları

H ₀	p	Sonuç
Ön test-Olumsuz Model Olma' nın dağılımı deney ve kontrol grubunda aynıdır.	209,000	H ₀ reddelilemedi.
Ön test-Dijital İhmal' in dağılımı deney ve kontrol grubunda aynıdır.	373,000	H ₀ reddelilemedi.
Ön test-Verimli Kullanım' ın dağılımı deney ve kontrol grubunda aynıdır.	318,000	H ₀ reddelilemedi.
Ön test-Risklerden Koruma' nın dağılımı deney ve kontrol grubunda aynıdır.	757,000	H ₀ reddelilemedi.

Asymptotic anlamlılıklar gösterilir. Anlamlılık düzeyi, 05 alınmıştır.

Uygulama sonrası son-test alt boyut puan dağılımlarının da farklı olmadığı görüldü (Çizelge 4.42). Deney grubunun hazırlanan üç eğitim videosunu izledikten sonra dijital

ebeveynlik farkındalık düzeylerinde kontrol grubuna göre anlamlı bir farklılık görülmedi.

Çizelge 4. 53. Son-test alt boyut puanları için bağımsız gruplar Mann Whitney U test sonuçları

H ₀	p	Sonuç
Son test-Olumsuz Model Olma' nın dağılımı deney ve kontrol grubunda aynıdır.	96,000	H ₀ reddelilemedi.
Son test-Dijital İhmal' in dağılımı deney ve kontrol grubunda aynıdır.	901,000	H ₀ reddelilemedi.
Son test-Verimli Kullanım' ın dağılımı deney ve kontrol grubunda aynıdır.	601,000	H ₀ reddelilemedi.
Son test-Risklerden Koruma' nın dağılımı deney ve kontrol grubunda aynıdır.	195,000	H ₀ reddelilemedi.

Asymptotic anlamlılıklar gösterilir. Anlamlılık düzeyi, 05 alınmıştır.

4.6. Araştırma Sorusu 5: Deney grubundaki velilerin videoları izledikten sonra Dijital Ebeveynlikle ilgili düşüncelerindeki değişimler ve aldıkları kararlar nelerdir?

Son-test ile birlikte deney grubuna bazı açık uçlu sorular sorulmuştur. Bu sorulardan ilki olan “*Bu eğitim videolarını izledikten sonra çocuğunuza dijital ebeveynlik yaparken nelere dikkat etmeye karar verdiniz? Lütfen açıklayınız*” sorusuna verilen yanıtlara bakıldığında 15 tane olumlu 1 tane olumsuz yanıt gelmiştir. Bu yorumları inceleyecek olursak; olumlu yorumların anahtar kelimeleri aşağıdaki gibidir:

“ İlk defa bu kadar bilgi edindim

Videoların bana faydası oldu

Zararlı videoları nasıl uzak tutmam konusunda...

...çok hoşuma gitti.

Tebrik ederim

Özellikle dijital ebeveynlik videosunu çok yararlı buldum

Örnek olmak için telefonla uğraşma süremi azalttım

YouTube Kids'i öğrendim

Yeni uygulamalar öğrendim ve bu uygulamaları kullanmayı... Çocuğuma

teknoloji konusunda yönlendirmeler yapmam gerektiğini...

Eğitimi aldıktan sonra çocuğumun internet bağımlısı olduğunu ve yanlış içerikler izlediğini keşfettim

Teşekkür ederim

...evde göremeyecekleri yerlere kaldırıyorum telefonu.”

Her bir videonun ebeveynlerde farklı etkiler bıraktığı ve bu ebeveynlerin her birinin farklı bir şekilde harekete geçtiği veya geçmediği görülmektedir. Örneğin ‘*İnternette ne kadar çok vakit geçirdiğimizi fark ettim, beni kendime getirdi*’ yorumuna bakıldığında ebeveyni uyarıcı, dijital ebeveyn farkındalığı konusunda ebeveyne yardımcı olan bir etki bıraktığı görülmektedir ve ebeveyn bu eğitimden sonra artık dijital teknolojileri kullanım konusunda daha sağlıklı bir düzenleme yapacaktır. ‘*Yeni uygulamalar öğrendim ve bu uygulamaları kullanmayı...*’ yorumuna bakıldığında ebeveynin eğitimde bahsedilen uygulamalardan haberdar olmadığı, bunları öğrenmenin de kendisine yarar sağladığı anlaşılmaktadır. ‘*...evde göremeyecekleri yerlere kaldırıyorum telefonu.*’ yorumundan anlaşıldığı üzere ebeveyn çocuğunun aşırı teknoloji kullanımını kendisine bağlamış ve çocuğunun görmediği bir yerde durduğu zaman daha az kullanacağı kanısına varmıştır.

Bazı ebeveynler bu eğitimlerden sonra bir takım kararlar alarak harekete geçtiğini belirtmişlerdir.

“YouTube Kids’i yükledim

YouTube’u sildim

...daha doğru olanı yapmaya karar verdim.

...çocuğumun üzerine daha çok eğilmem gerektiğini anladım

...çocuğumu daha çok koruyup daha yararlı yönlendireceğim

... bilgilendim

... bilinçlendim”

Yorumlarda genel olarak eğitimin beğenildiği ve ebeveynleri çocuklarına dijital ebeveynlik yapma konusunda bilinçlendirici ve harekete geçirici olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ancak bir yorumda veli ‘*İlgimi çekmedi videolar çok anlamadım ama yararlı videolar.*’ demiştir. Ebeveynin hazırbulunuşluk düzeyi uygun olmadığından videoların dili ona ağır gelmiş olabilir, içerik hakkında bilgisi yoksa eğer bu konulara yabancılık çekmiş ya da bu konuya ilgi duymuyor olabilir.

4.7. Araştırma Sorusu 6: Deney grubundaki velilerin Dijital Ebeveynlik videoları ile ilgili görüşleri nelerdir?

Açık uçlu ikinci soru olan “*Dijital ebeveynlik*” videosu ile ilgili görüş, eleştiri ve önerileriniz nelerdir?” sorusuna bakıldığında grubun neredeyse yarısından (12 tane) olumlu yanıt geldiği görülmüştür. Detaylı bir şekilde yorumların yer aldığı çizelge Ek 8’de verilmiştir. Bu yorumların anahtar kelimeleri ise şöyledir:

“Yararlı

Faydalı

katkısı

beğendim

yardımcı oldu

sorumluluklarımı...

Ne yapmam gerektiğini anladım

...yol gösteren

...bilmediğim çok şey olduğunu fark ettim.

Faydalı

Eksiksiz birçok konuya değinilmiş. Tebrik ederim.

Güzel

Faydalı

...ve faydalı buldum”

Bu yanıtlara bakıldığında çoğunluk aklındaki sorulara cevap bulduğunu belirtmektedir. ‘*günümüz çocukları çok dinlemiyorlar ve kendileri neye inanıyorlarsa onu yapmakta ısrarcı olabiliyorlar ama çok yararlı*’ yorumuna bakıldığında ebeveynin çocuğuna teknoloji kullanım saatleri ve içeriği konusunda düzenlemeler yapmakta zorlandığını ancak eğitimin yarar sağladığını söylemektedir. Anlaşıldığı üzere günümüz çocukları için ebeveyn ne kadar eğitim verilirse verilsin ebeveynin çocuğunun teknoloji kullanımına bunu uygulayabilmesi zorlaşmaktadır.

Üçüncü soru olan “*“YouTube Kids” videosu ile ilgili görüş, eleştiri ve önerileriniz nelerdir?*” Yorumlarına bakıldığında 14 tane olumlu, 1 olumsuz yorum ve 1 öneri olduğu görülmektedir. Ebeveynlerin YouTube’a aşina olduğu için YouTube Kids uygulamasının hem ismen hem de fiziksel anlamda benzerlik göstermesi ebeveynlerin yabancılik

çekmemesini ve YouTube Kids'in beğenilme oranının artmasını sağlamıştır. Bu videoda içeriğin sade bir şekilde verilmesi ve sürenin kısa olması ebeveynlerin dikkatini toplamaya yardım etmiştir. Bu yorumların anahtar kelimeleri şöyledir:

“Faydalı

Harika

İçeriği güzel

Yararlı buldum

Çocuğuma yararı olmamı sağlayan bir video oldu ve

İçerik daha iyi anlatılamazdı.

Çok beğendim süresi de kısa olmuş

Beğeniyorum ”

Eylemsel içerikli yorumlara göz atıldığında videoların tekrar edilebilir şekilde açılıp izlenmesi, duraklatıp tekrardan devam ettirilmesi, istenmeyen videoların engellenebilmesi ve çocukların seviyesine indirgenmiş olması beğenilmiştir.

“Uygulamayı kullanacağım

Daha çok Kullanmaya başlayacağım

Korunaklı

Kullanmaya devam edeceğim içeriği çok güzel

İyi

Kullanabilirim

Telefonuma indirdim ve artık ben de kullanıyorum.

bilmediğimi açıp tekrardan izleyerek öğreniyorum

Videoları ayarlayabilme yaş grubuna uygun olmasını beğeniyorum

saçma reklamlardan uzak”

Olumsuz yoruma bakıldığında bir veli “Bazı çocuk kanalları videoları hala zararlı görüyorum karşıma çıkanları engelliyorum ama çocukların izlediği gözümünden kaçanlar da oluyor. Bence pek de faydalı değil daha kısıtlayıcı olmalı.” demiştir. Ebeveynler her içeriğin çocuklar için riskler doğurabileceğini, sadece eğitim amaçlı ve çocukların gelişimlerini dikkate alan içerikler üretilecek şekilde uygulamanın düzenlenmesi gerektiğine vurgu yapmaktadır. Bununla ilgili bir veliden öneri niteliğinde şöyle bir yorum gelmiştir: “Özellikle YouTuber çocuk ve erişkin kanalları YouTube Kids’de yer almamalı sadece eğitici çizgi film, eğitici program ve masal gibi alanlar yeterli olurdu.”

Dördüncü açık uçlu soru olan *"Google Family Link" videosu ile ilgili görüş, eleştiri ve önerileriniz nelerdir?* için ise 10 tane olumlu 4 tane olumsuz yanıtın geldiği görülmüştür. Olumlu yorumların anahtar kelimeleri şu şekilde kodlanmıştır:

"Yararlı

Beğendim

...yararlı olduğunu düşünüyorum.

Bunu da ilk defa gördüğüm öğrendiğim için beğendim

Bu video da yine bana yol gösterici oldu

...içeriği hakkında bilgim oldu

Daha önce görmemiştim bilmiyordum Bu linki bilmiyordum faydalı olduğunu düşünüyorum

...nasıl kullanıldığını öğrendim

Faydalı olmuş"

Ebeveynlerin Google Family Link uygulamasına yabancılık çektiği, çoğunluğunun adını yeni öğrendiği anlaşılmıştır. Ancak videodan içeriğini izleyerek anladıklarını belirtmişlerdir. Yol gösterici olduğunu söyleyenler olduğu kadar olumsuz yorumlara bakıldığında kendilerine bu uygulamanın karmaşık geldiğinin de altını çizmen veliler vardır. Videonun karmaşık gelmesinin nedeninin uygulamanın çok fazla özelliği olmasından dolayı içeriğin detaylandırılmak zorunda kalınması ve bundan dolayı video süresinin uzaması olarak düşünülmektedir. Bu yorumlar şu şekildedir:

"Karışık

Biraz yoğun bir anlatım

...sıkıldığımı hissettim.

...videoyu uzatmış.

Süre uzun"

Beşinci açık uçlu soru olarak *"Bundan sonra dijital ebeveynlik, dijital okuryazarlık, dijital medya fırsatları ve riskleri konusunda eğitim almak ister misiniz?"* sorusu yöneltilmiştir. Verilen cevaplara bakıldığında 16 *"Evet"* 6 *"Hayır"* yanıtı vardır. Bu demek oluyor ki ebeveynlerin büyük çoğunluğu bu konuda eğitim alamaya istekli, bu konuda kendisini yönlendirecek bir uzmana veya eğitime ihtiyaç duymaktadır.

Son olarak *"Dijital ebeveynlik, dijital okuryazarlık, dijital medya fırsatları ve*

riskleri konusunda bundan sonraki eğitimlerin nasıl yapılmasını istersiniz?” sorusuna verilen cevaplara bakıldığında 6 kişinin Yüz yüze eğitim (Sınıfta veya bilgisayar laboratuvarında), 14 kişinin İnternette video kayıtları ile (Youtube vb.) ve 2 kişinin ise İnternette canlı ders biçiminde bu tür eğitimleri almak istediği görülmüştür. Velilerin çoğunun İnternette video kayıtları biçiminde eğitim istemeleri, bu yolla eğitimin ucuz, verimli, tekrar izlenebilir ve esnek kullanımı olmasından dolayı gelecek çalışmalarda da bu yöntemle eğitimler oluşturulması adına cesaret vericidir.

Genel olarak yorumları toparlayacak olursak verilen eğitim videolarının içerik ve kapsam bakımından ebeveynler tarafından beğenildiği, Dijital Ebeveynlik videosunun günlük yaşam davranışlarına, internet kullanımına, çocuklarına dijital ebeveynlik yapma konusunda uyguladıkları stratejiler bakımından daha yol gösterici olduğu sonucu çıkarılmaktadır. YouTube Kids videosunun kısa ve öz olması ebeveynler için daha anlaşılır ve yararlı olduğu, Google Family Link videosunun ise pek bilinmeyen bir uygulama hakkında olduğu, içeriğin yoğun olduğu gibi nedenlerle kullanıcı oranının az olacağı sonucuna ulaşılmıştır. Ebeveynlerin çoğunluğunun bir eğitim alma konusunda istekli olduğu ve bunun internet üzerinden video kayıtları ile gerçekleşmesini istedikleri görülmektedir.

5. SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu çalışmada Anaokulu Velilerinin Dijital Ebeveynlik Farkındalık Durumları incelenmiştir. Literatür taraması yapıldığında alanyazında çok fazla üzerinde durulmadığı görülmüş ve bu araştırma konusu olarak ele alınmıştır.

Sosyo-demografik özelliklere bakıldığında araştırmaya katılan ebeveynlerin çoğunun çocuğunun öğlenci olduğu görülmüştür. Kadın ebeveynlerin erkeklere oranla iki kat daha fazla olması kadınların çocukların okul işleriyle daha fazla ilgilendiğini göstermektedir. Çocuğa yakınlık durumuna bakıldığında da çoğunluğun çocuğun annesi yanıtını vermesi de bu yorumu desteklemektedir. Araştırmaya katılım sağlayan ebeveynlerin eğitim durumlarına bakıldığında annelerin çoğunlukla lise mezunu olması bunu lisans mezunu ebeveynlerin takip etmesi; babaların da aynı şekilde lise mezunu olması aynı şekilde en çok lisans mezunu olması sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmaya katılanların yaşı en çok “32” yaş grubunda olduğu, en az ise “20” ve “52” yaş gruplarında olduğu görülmektedir. Bu da ebeveynlerin genelde genç olduğunu göstermektedir. Ebeveynlerin çocuk sayılarına bakıldığında “2 ve altı” olanların daha yoğun olduğu görülmektedir. Genelde çocukların 5 yaş grubu olarak öğrenimine devam ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Bunu takiben diğer (6-7 yaş) seçeneği kendini göstermektedir. Evde bulunan kitap sayısına bakıldığında ebeveynlerin evlerinde çok fazla kitap bulundurmadığı hatta hiç kitap bulundurmeyen evlerin de varlığı dikkat çekmektedir. Son olarak aylık ortalama gelirin orta düzeyde ve daha fazla olduğu görülürken, düşük maaş alanların sayısının da fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmanın ikinci kısmında yer alan nitel verilerin analizi yapıldığında açık uçlu sorulara gelen yorumlara göre, ebeveynlerin Dijital Ebeveynlik konusunda yeterli bilgiye sahip olmadığı, hazırbulunuşluk düzeylerinin düşük olduğu, ilgi duymadıkları, internet kullanımına ait var olan bilgi birikimlerini ise bilinçli bir şekilde kullanamadıkları görülmüştür. Ebeveynlerin Dijital Ebeveynlik konusunda uygulamalı bir eğitime ihtiyacı olduğu ve bu eğitimlerin yüz yüze, sürece yayılacak şekilde öğretmen desteği ile yapılması gerektiği önerilebilir.

Bilişim teknolojilerine erişim ve kullanım sıklığına bakıldığında, ebeveynlerin çoğunluğunun evlerinde masaüstü veya taşınabilir bilgisayar (dizüstü vs.), tablet bilgisayar erişiminin bulunmadığı var olanların da kullanım oranlarının düşük olduğu

görülmektedir. Akıllı telefon ve internet erişiminin yüksek olduğu, kullanım sıklığının da fazla olduğu görülmüştür. Bu gösteriyor ki gelişen teknoloji ile bilgisayar ve tablet zamanla yerini akıllı telefonlara bırakmaktadır. Telefonlardan artık birçok işlem yapılabilen, yüz yüze veya bilgisayarda yapılan işler telefonla çözülebilmektedir.

Ebeveynlerin bilgisayar kullanma geçmişinin eskiye dayandığı, internet kullanma geçmişinin ise çok fazla olmadığı görülmektedir. Aynı zamanda günlük bilişim teknolojilerine ayırdıkları zamanın fazla olmadığı hatta orta düzeyde olduğu, en fazla 2-3 saat harcadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Genel olarak alt boyutlar birlikte değerlendirildiğinde, Ebeveynlerin Olumsuz Rol Model olma ve Dijital İhmal alt boyutlarında düşük puan aldıkları, yani bu boyutlarda farkındalıklarının yüksek olduğu; Verimli Kullanım ve Risklerden Koruma alt boyutlarından yüksek puan aldıkları daha çok bu yönde davranışlar sergiledikleri görülmüştür. Bu sonuçlar ebeveynlerin dijital ebeveynlik farkındalık düzeylerinin yüksek olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Alt boyutlar arası ilişki incelendiğinde ise Verimli Kullanım ve Risklerden Korunma alt boyutları, Olumsuz Model Olma ve Dijital İhmal alt boyutları kendi aralarında pozitif ve yüksek düzeyde ilişki içerisindedir. Ebeveynler dijital araçları verimli kullandıkça çocuklarını da internetin risklerinden koruyabilmektedir. Olumsuz model olma farkındalık düzeyleri arttıkça dijital ihmal farkındalık düzeyleri de artmaktadır. Ancak diğer alt boyut ikilileri arasındaki ilişki anlamlı ancak orta düzeye yakındır. Bu sonuç bize özellikle verimli kullanım ile risklerden koruma arasındaki ve olumsuz model olma ve dijital ihmal arasındaki ilişkilerin olumlu ve yüksek düzeyde olduğunu işaret etmektedir. Bu boyutlardan birinde verilecek eğitim diğerini de olumlu yönde tetikleyebilir.

Velilerin cinsiyeti ile Dijital Ebeveynlik alt boyutları arasındaki ilişki incelendiğinde Olumsuz Model Olma ve Dijital İhmal alt boyutlarında kadın ve erkek veliler arasında kadınlar lehinde anlamlı fark olduğu, yani erkeklere oranla daha fazla olumsuz model olduğu ve çocuklarını dijital araçlardan koruma konusunda daha çok ihmal ettiği görülürken; verimli kullanım ve risklerden korunma alt boyutlarında kadın ve erkek veliler arasında bir fark görülmemiştir.

Çocuğun cinsiyetine, devam ettiği sınıf düzeyine, velilerin yaşına göre, evde bulunan kitap sayısına göre ebeveynlerin alt boyu puanları ile anlamlı bir ilişki tespit

edilememiştir.

Üç farklı mahallede ebeveynlerin Dijital Ebeveynlik boyutları arasında fark olup olmadığı incelendiğinde bu mahallelerde tüm alt boyutlar arasında fark görülmüştür. Tüm alt boyutlarda Malazgirt Mahallesi ve Yenimahalle velilerinin dijital ebeveynlik farkındalıkları benzer iken İmam Ağa Mahallesindekilerin puanları düşüktür.

Bir veya 2 çocuğu olan velilerin dijital ihmal farkındalığı 4 veya daha fazla çocuğu olan velilerden anlamlı derecede yüksektir. Dört veya daha fazla çocuğu olanların verimli kullanım farkındalığı daha az sayıda çocuk sahibi olanlardan anlamlı derecede düşüktür.

Gelir durumu ile Dijital Ebeveynlik boyutları arasındaki ilişkiler incelendiğinde olumsuz model olma dışında diğer tüm boyutlarda gelir gruplarında bazı anlamlı farklar olduğu görüşmüştür.

Anne ve baba eğitim durumuna bakıldığında anne eğitim durumunun lisans, lise mezunu ve ön lisans mezunu olanların Dijital İhmal farkındalık düzeylerinin yüksek olduğu, Verimli Kullanım ve Risklerden Korunma alt boyutunda ise lisans mezunu annelerinin dijital araçları verimli kullandıkları ve çocuklarını risklerden koruma düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Baba eğitim durumunun Dijital Ebeveynlik alt boyutları ile ilişkisine bakıldığında ise lisans mezunu babaların çocuklarını risklerden koruma düzeyinin yüksek olmasının yanında dijital ihmallerinin de en düşük düzeyde olduğu görülmektedir.

Bilgisayar erişimi olan velilerin erişimi olmayanlara göre Dijital İhmal, Verimli Kullanım ve Risklerden Koruma boyutlarında farkındalık düzeyleri daha yüksektir. Tablet bilgisayara erişimi olan ve olmayan velilerin alt boyut puanlarında puan dağılımlarının benzer olduğu görülmüştür. Akıllı telefon erişimi olan velilerin dijital ihmal farkındalık düzeyleri anlamlı olarak daha düşük düzeydedir. Evinde internet erişimi olan ve olmayan velilerin bütün Dijital Ebeveynlik alt boyutlarında puan dağılımlarının benzer olduğu görüşmüştür.

Masaüstü ve taşınabilir bilgisayar kullanım sıklığına bazen ve sık sık yanıtını verenlerinin Verimli Kullanım ve Risklerden Koruma düzeylerinin yüksek olduğu yani Dijital Ebeveynlik Farkındalık düzeylerinin yüksek olduğu şeklinde yorumlanabilir. Akıllı telefon, tablet bilgisayar ve evde internet kullanım sıklığına bakıldığında ise dijital ebeveynlik puanlarının benzer şekilde dağılım gösterdiği görülmüştür.

Dijital ebeveynlik hakkında bilinçlendirici üç adet eğitim videosunu izleyen

velilerin, videoları izlemeyen velilere göre alt boyut toplam puanlarının dağılımı arasındaki farka bakıldığında analizler sonucunda deney ve kontrol grubu ön-test alt boyut puan dağılımlarının farklı olmadığı görülmüştür. Deney grubunun hazırlanan üç eğitim videosunu izledikten sonra Dijital Ebeveynlik farkındalık düzeylerinde kontrol grubuna göre anlamlı bir farklılık görülmemiştir.

Öte yandan, deney grubundaki velilerin eğitim videolarını izledikten sonra düşüncelerinde değişim gözlenmiştir. Bu değişim olumlu yöndedir. Genel olarak eğitim videolarını beğendikleri ve harekete geçirici kararlar aldıkları görülmüştür. Videolar hakkındaki görüşler incelendiğinde video içeriğini faydalı bulduklarını birçoğunun aklındaki sorulara videolarla cevaplar bulduğu, internet kullanımı konusunda çocuklarına nasıl davranması gerektiğini öğrendikleri görülmüştür.

Ebeveynlere şu önerilerde bulunulabilir:

- ✓ Evinizde bilişim teknolojisi kullanımı için belli ortamlar belirleyiniz. Televizyon nasıl sadece sabit olduğu yerde izleniyorsa uyuduğumuz odaya veya yemek yediğimiz ortama telefon, tablet, bilgisayar gibi cihazların girmesini de engelleyiniz.
- ✓ Çocuğunuza sakinleşsin, yemeğini yesin, işimi yapayım, arkadaşlarıyla oyun oynasın, uysun diye telefonunuzu asla vermeyiniz. Bu çocuğunuzun telefona bağlılığın artmasına sebep olur.
- ✓ Çocuğunuzun karşılaşacağı bilinmez durumlar için teknolojik terimleri çocuğunuzdan önce siz öğreniniz. Gerektiğinde çocuğunuza bunu siz açıklayabilin, onlara ayak uydurabilin ve karşılaşacağı tehlikelerden koruyabilin.
- ✓ Çocuğunuzun kullanacağı uygulamaları indirip önce siz kullanın. Çocuğunuzdan önce nasıl kullanılacağına, uygulamanın herhangi bir zararı olup olmadığına, uygulama içi geçmişe nasıl bakıldığına dikkat ediniz. Bu şekilde çocuğunuzu onun üzerinde baskı kurmadan koruyabilirsiniz.
- ✓ Çocuğunuza hesap oluşturunuz. Böylece gezindiği içeriklere göz atabilirsiniz. Aynı zamanda YouTube Kids ve Family Link gibi yararlı uygulamalar kullanmasını sağlayın bu sayede filtreleme özelliği ile güvenli bir ortam sunmuş olacaksınız.
- ✓ Çocuğunuz bilişim teknolojisi ile vakit geçirirken ekrana gelen bir bildirim, reklam veya eklenti gördüğü zaman kabul etmeden önce size sorması gerektiğini ona

göstererek anlatmalısınız.

- ✓ Çocuğunuzu telefonla yalnız bırakmayınız. İstedici uygulamaları onunla beraber kullanabilirsiniz, karşılaştığı herhangi bir sorunda yargılamadan, onu incitmeden, çocuğunuzu dinleyerek hareket edebilirsiniz. Bu sayede çocuğunuz sizi kendine daha yakın hissederek sizinle paylaşım sağlayabilecektir.
- ✓ Çocuğunuz teknoloji kullanım süresi ile ilgili sınırlar koyarken zorlayıcı olmayacak şekilde, ölçülü bir süre belirlemelisiniz. Çocuğunuzu bu süre kavramına alıştırmak için ise ödüllerle destekleyebilirsiniz.

KAYNAKLAR

- Akay, E., 2023. Dijital Ebeveynlik Tutumları ile Ergenlerde İnternet Bağımlılığı ve Duyguları Yönetme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, 1-99.
- Aksoy, A. B., ve Tatlı, S. 2019. Okul Öncesi Dönem Çocuğu Olan Babaların Çocuklarıyla Olan İlişkileri ile Babalık Rolü Algıları Arasındaki İlişkinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. **Journal of Institute of Social Sciences**, 10(1), 1-22.
- Aktepe, E., 2013. Ergenlerde Siber Zorbalık ve Siber Mağduriyet. **New Symposium**, 51(1).
- Anastasiadu, S. D. ve Dimitriadou A., 2011. What does Critical Thinking mean? A statistical data analysis of pre-service. **ernational Journal of Humanities and Social Science** , 1(7).
- Anonim, 2010. 06.12, 2022 tarihinde <http://www.anneysen.com> adresinden alındı
- Anonim, 2011. 05.02, 2022 tarihinde <https://www.unicef.org/turkey> adresinden alındı
- Avcı, Ü., ve Oruç, O. 2020. Investigation of the Students' Personal Cyber Security Behaviour and Information Security Awareness. **Journal of the Faculty of Education**, 21(1), 284-303.
- Avşar, S., 2014. 6-7 Yaş Grubu Erkek Öğrencilerin Sosyo Ekonomik Düzeylerine Göre Temel Motor Becerilerinin İncelenmesi. **Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi**.
- Bakanlığı, T. A., 2011. <https://www.aile.gov.tr> adresinden alındı
- Biçer, U., 2014. Sosyal Beceri Eğitiminin Ortaokul Öğrencilerindeki İnternet Bağımlılığı Düzeyine Etkisi. Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bilgiç, H. G., ve Seferoğlu, S. S., 2020. Z Kuşağının sosyal Ağlarda Karşı Karşıya Olduğu Tehlikeler ve Onları Bu Tehlikelerden Korumaya Yönelik Öneriler. **Gençlik ve Dijital Çağ**.
- Creswell, J. W., 2017. Deneysel Desen. **Eğitim Araştırmaları** (s. 377). içinde İstanbul: Edam Yayın.
- Çiçek, S., 2019. Ortaöğretim Öğrencilerinin Problemlı İnternet Kullanımlarının ve Siber Zorbalık Davranışlarının Denetim Odağı ve Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi.
- Durak Batıgün, A., ve Kılıç, N., 2011. İnternet Bağımlılığı ile Kişilik Özellikleri, Sosyal Destek,Psikolojik Belirtiler ve Bazı Sosyo-Demografi k. **Türk Psikoloji Dergisi**, 26(67), 1-10.
- Durmuş, E., ve Manap, A., 2021. Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeğinin Geliştirilmesi. **İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 21(2), 978-993.
- Eryılmaz, S., Sarıçayır, D., ve Yıldız, G., 2020. Öğrencilerin Bilişim Teknolojileri Öz Yeterlik Algısı İle İnternet Bağımlılığının İncelenmesi. **JRES- Eğitim ve Toplum araştırmaları Dergisi**, 7(2), 609-638.
- Haddon, L., 2006. The Contribution of Domestication Research to In-Home Computing and Media Consumption. **The Information Society**, 22(4), 195-203.
- İnan Kaya, G., Mutlu Bayraktar, D., ve Yılmaz, Ö., 2018. Digital Parenting: Perceptions on Digital Risks. **Kalem Uluslararası Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi**, 8(1), 131-157.
- Kabakçı Yurdakul, I., Dönmez, O., Yaman, F., ve Odabaşı, H. F., 2013. Dijital Ebeveynlik ve Değişen Roller1. **Gaziantep University Journal of Social Sciences**, 12(4), 883-896.

- Karaca, H., 2019. Ortaokul Öğrencilerinde Siber Zorbalık ve Mağduriyetle, İnternet Bağımlılığı, Aile İşlevleri ve Ebeveynlerin İnternet Kullanımı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, 1-125.
- Karahisar, T., 2014. İnternette Çocukları Bekleyen Riskler ve Medya Okuryazarlığı. **The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication - TOJDAC**, 4(4).
- Karasar, N., 2011. **Bilimsel Araştırma Yöntemleri**. içinde Ankara: Nobel Yayınları.
- Kılıçay, V., 2020. Aileleri Farklı Sosyoekonomik Düzeylerde Bulunan 54-72 Aylık Çocukların Yürütücü İşlev Becerilerine ve Cinsiyetlerine Göre Öğretmenleriyle Kurdukları İlişkinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi.
- Kırık, A. M., 2019. Siber Zorbalık Bağlamında Çocukları İnternet Ortamında Bekleyen Tehlikeler:"Mavi Balina ve Momo Oyunları". **Yeni Medyada Çocuk ve İletişim**, 13-28.
- KPMG., 2021. Klynveld Peat Marwick Goerdeler. 08 06, 2022 tarihinde <https://home.kpmg/tr/tr/home/gorusler/2020/04/covid19-surecinde-cocuklarimizin-siber-guvenligini-korumak.html>. adresinden alındı
- Kurtoğlu Erden, M., ve Uslupehlivan, E., 2021. Dijital Çağda Değişen Ebeveynlik Roller: Teknoloji Kullanımında Anne Babalar Rehber Mi Engel Mi Olmalı? **Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi**, 21(51), 447-474.
- Kurudal, O., 2020. Bilişim Çağında Siber Saldırıları Ve Yeniden Bloklaşma. **Dünya İnsan Bilimleri Dergisi**, 2, 132-158.
- Lazaros, A., ve Christos, C., 2019. Evaluating citizens' actual perceptions and expectations and assessing e-Service. **International Journal of Entrepreneurship and Innovative Competitiveness**, 1(1).
- Manap, A., 2020. Anne Babalarda Dijital Ebeveynlik Farkındalığının İncelenmesi. Doktora Tezi, 1-141.
- McCarroll, N., ve Curran, K., 2013. Social Networking in Education. **International Journal of Innovation in the Digital Economy** , 4(1), 15.
- Meltem Kurtoğlu Erden, E. U., 2021. Dijital Çağda Değişen Ebeveynlik Roller: Teknoloji Kullanımında Anne Babalar Rehber Mi Engel Mi Olmalı? **Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi**, 21(51).
- Okkay, İ., 2019. Dijital oyunların Çocuklar Üzerinde Yol Açtığı Etiksel Sorunlar. **Yeni Medyada Çocuk ve İletişim**, 115-141.
- Özer, M., ve Suna, H. E., 2020. Covid-19 Salgını ve Eğitim. **Küresel Salgının Anatomisi: İnsan ve Toplumun Geleceği**. Eds. Şeker, Muzaffer, Özer, Ali and Korkut, Cem. Ankara: Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA), 171-192.
- Özer, Ö., Şahin, M., Sarı, S. V., ve Er, S. H., 2010. Lise Öğrencilerinin Siber Zorba Davranışlarda Bulunma ve Maruz Kalma Durumlarına İlişkin Görüşleri. **Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi**(21), 257-270.
- Özge Zeybekoğlu Akbaş, C. D., 2020. eknolojinin Aileye Etkisi: Değişen Ailenin Dijital Ebeveyn ve Çocukları. **Turkish Studies Social Sciences**, 15(4), 2245-2265.
- Öztürk, Ö., Odabaşoğlu, G., Erasan, D., Genç, Y., ve Kalyoncu, Ö., 2007. İnternet Bağımlılığı: Kliniği ve tedavisi. **Bağımlılık Dergisi**, 8(1), 36-41.
- Papademetriou, C., Anastasiadou, S., Konteos, G., ve Papalexandris, S., 2022. COVID-19 Pandemic: The Impact of the Social Media Technology on Higher Education. **Education Sciences**, 12(4), 261.
- Quayyum, F., 2020. Cyber Security Education For Children Through Gamification: Research Plan And Perspectives. IDC 2020, 9-13.

- Rodoini, A., 2020. Cyber-Crime During The COVID-19 Pandemic. **Freedom from Fear**, 16, 6-10.
- Selwyn, N., 2004. The Information Aged: A Qualitative Study Of Older Adults' Use Of Information and Communications Technology. **Journal of Aging Studies**, 18(4), 369-384.
- Sezerer Albayrak, E., 2020. Sosyal Medya'da Çocuk Mahremiyeti: Ebeveynlerin Instagram'daki Çocuk Mahremiyetine Bakış Açıları. **İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 19(39), 1211-1226.
- Sigala, M. P., 2007. Integrating Web 2.0 in e-learning environments: a socio-technical approach. 3(6), 628-648.
- Singh, L. H., A, S. L., R.C., N. J., Arnau, E., Gregory, E., Carsten, M., ve Xavier, B., 2020. Cyber Security in the Age of COVID-19: A Timeline and Analysis of Cyber-Crime and Cyber-Attacks during the Pandemic. **Computers & Security**, 105(102248).
- Singh, S., 2020. Cyber Crime Against School Children: Challenges & Solutions. **International Journal of Home Science**, 6(3), 264-267.
- Smith, K, P., Mahdavi, J., Carvalho, Fisher, N., 2008. Cyberbullying: Its nature and impact in secondary school pupils. **Journal of child psychology and psychiatry**, 376-385.
- Soh, B., Masud, M., Al-Amri, J., Alqurashi, R. K., & AlZain, M. A., 2020. Cyber Attacks and Impacts: A Case Study in Saudi Arabia. **International Journal of Advanced Trends in Computer Science and Engineering**, 9(1).
- Şen, M., Demir, E., Teke, N., & Yılmaz, A., 2020. Erken Çocukluk Ebeveyn Medya Aracılık Ölçeği Geliştirme Çalışması. **Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 228-265.
- Tawafak, R. M., ALFarsi, G. M., Jabbar, J., Malik, S. I., Mathew, R., AlSidiri, A., . Romli, A., 2021. Impact of Technologies During COVID-19 Pandemic for Improving Behavior Intention to Use E-learning. **International Journal of Interactive Mobile Technologies**, 1(15).
- Timurturkan, M., 2019. Ebeveynlik ve Dijital Medya: Anneliğe İlişkin Yaratılan Yeni Temsiller ve Dayanışma Örüntüleri. **Akdeniz İnsani Bilimler Dergisi**, 9(1), 315-333.
- Tokel, S., Başer, D., ve İşler, V., 2013. Türkiye'deki Ebeveynlerin Çocuklarının İnternet ve Sosyal Paylaşım Siteleri Kullanımına Yönelik Bilgi Seviyeleri ve Algıları. 1(9), 225-236.
- TUİK.,2021, Türkiye İstatistik Kurumu, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Cocuklarda-Bilisim-Teknolojileri-Kullanim-Arastirmasi-2021-41132>, (41132).
- Üneri, Ö. Ş., ve Tanıdır, C., 2011. Evaluation of Internet Addiction in a Group of High School Students: A Cross-sectional Study. **Düşünen Adam The Journal of Psychiatry and Neurological Sciences**(24), 265-272.
- Yaman, F., Dönmez, O., Akbulut, Y., Kabakçı Yurdakul, I., Çoklar, A. N., ve Guyer, T., 2019. Ebeveynlerin Dijital Ebeveynlik Yeterliklerinin Çeşitli Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi. **Eğitim ve Bilim**, 44(199).
- Yay , M., 2019. Dijital Ebeveynlik. 2, 11-12.
- Yaylacı, B., 2019. Okul öncesi çocuklarda ebeveyn çocuk ilişkisinin internet kullanımı üzerine etkisi. Yüksek Lisans Tezi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Zeybekoğlu Akbaş, Ö., ve Dursun, C., 2020. Koronavirüs (covid-19) Pandemisi Sürecinde Özel Alanına Kamusal Alanı Sağlayan Çalışan Anneler. **Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi**, 7(5), 78-94.

ÖZGEÇMİŞ

Yazar ilkokul, ortaokul ve lise öğrenimini Gaziantep’te tamamladı. Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Bilgisayar Ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü’nden 2018 yılında mezun oldu. Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Enformatik Anabilim Dalından 2023 yılında yüksek lisans derecesiyle mezun oldu.

EKLER

EK 1: Katılım Kabul Formu (Bilgilendirilmiş Gönüllü Katılım Formu)

Araştırmanın Adı: ANAOKULU VELİLERİNİN DİJİTAL EBEVEYNLİK FARKINDALIK DURUMLARI: ADIYAMAN İLİ ÖRNEĞİ

BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ KATILIM FORMU

LÜTFEN DİKKATLİCE OKUYUNUZ!!!

Bu çalışmaya katılmak üzere davet edilmiş bulunmaktasınız. Bu çalışmada yer almayı kabul etmeden önce çalışmanın ne amaçla yapılmak istendiğini anlamanız ve kararınızı bu bilgilendirme sonrası özgürce vermeniz gerekmektedir. Size özel hazırlanmış bu bilgilendirmeyi lütfen dikkatlice okuyunuz, soruları yanıtlayınız.

ÇALIŞMANIN AMACI NEDİR?

Ebeveynlere dijitalleşme sürecinde farkındalık oluşturmak, onlara bu süreçte çocuklarının teknoloji kullanımını yönetmesi konusunda öneriler sunmak ve verilen eğitimin ne derece yararlı olduğuna dair görüş almak amaçlanmaktadır.

KATILMA KOŞULLARI NELERDİR?

Bu çalışmaya katılabilmemiz için 0-6 yaş grubu çocuğunuzun olması ve günlük hayatınızda bilişim teknoloji araçlarını kullanıyor olmanız gerekmektedir.

ÇALIŞMANIN SÜRESİ NEDİR?

Ebeveyn Farkındalık Ölçeği 16 sorudan oluşmaktadır ve tahminen 15 dakika, verilecek eğitimin ise 30 dakika olması belenmektedir.

ÇALIŞMAYA KATILMA İLE BEKLENEN OLASI YARAR NEDİR?

Bu çalışmada sizin için yarar eğitim sonrası bu dijital çağda çocuklarınızın internet kullanımını kontrol altına almak için uygulayacağınız stratejilerde değişim beklenmektedir. Araştırma sonunda yapılacak öneriler ile dijitalleşme konusunda farkındalık yaratılması düşünülmektedir.

ARAŞTIRMADA GİZLİLİK

Bu çalışmada verdiğiniz kişisel bilgiler ve verileriniz araştırmacılar haricinde kimseyle paylaşılmayacaktır.

Katılımcının (Kendi el yazısı ile)

Adı-Soyadı :

İmzası :

Yukarıda ismi yazılı katılımcıya / gönüllüye tarafımdan araştırmanın amacı, içeriği, yöntemi, fayda ve riskleri, gönüllüye ait haklar konusunda açıklamalar yapılmıştır. Ayrıca katılımcının / gönüllünün işbu formu ayrıntılı inceleyerek imzalaması sağlanmıştır.

Araştırmacının

Adı-Soyadı : Elif ATEŞ

İmzası :

İletişim Bilgileri: 05*****

Not: Bu form, iki nüsha halinde düzenlenir. Bu nüshalardan biri imza karşılığında gönüllü kişiye verilir, diğeri araştırmacı tarafından saklanır.

EK 2: Araştırmanın 1. kısmında kullanılan veri toplama aracı

DİJİTAL EBEVEYNLİK FARKINDALIK ÖLÇEĞİ

Sayın Veli,

Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Enformatik Anabilim Dalı bünyesinde Yüksek Lisans Programı'nda ve Dr. Öğr. Üyesi Hamide ŞAHİNKAYASI danışmanlığında yürütülmesi planlanan “ANAOKULU VELİLERİNİN DİJİTAL EBEVEYNLİK FARKINDALIK DURUMLARI: ADIYAMAN İLİ ÖRNEĞİ” başlıklı, bu araştırma kapsamında Adıyaman ilinde bulunan anaokullarında öğrenim gören öğrencilerin ebeveynleri yer almaktadır. Covid-19 pandemisinde velilerin okul öncesi çocuklarının teknoloji kullanımına karşı dijital ebeveynlik düzeylerini belirlemek için, bu ölçek oluşturulmuştur. Bu ölçek size vereceğimiz eğitim öncesi çocuklarınızın teknoloji kullanımını yönetme düzeyinizi belirlemek amaçlanmaktadır.

Araştırma T.C Milli Eğitim Bakanlığı'nın ve okul/kurum yönetiminin izni ile gerçekleştirilmektedir. Sizlerden alınacak geri bildirimler doğrultusunda salgın döneminde çocuklarınızın teknoloji kullanımını yönetmek açısından uyguladığınız stratejileri belirlemek, dijital farkındalığınızı tespit etmek ve size verilecek eğitim sonrası ise dijital ebeveynlik durumunuzdaki değişimi gözlemlemek mümkün olacaktır. Aynı zamanda size verilecek eğitimlerin daha etkin olmasına yönelik öneriler geliştirilmesi ve bu önerilerin ilgili kurumlara iletilmesi mümkün olabilecektir.

Anket formumuzda şahsınızla ilgili aktif kullandığınız e-posta adresiniz dışında (araştırmayı sağlıklı sonuçlandırmak amacıyla) hiçbir bilgi istenmemektedir ve cevaplar tamamen gizli tutulacak sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir. Veriler sadece araştırmada kullanılacak ve üçüncü kişilerle paylaşılmayacaktır. Anketimiz gönüllülük esasına göre uygulanmakta olup, dilediğiniz takdirde anket uygulamasından çekilebilirsiniz. Katılımı onaylamadan önce sormak istediğiniz herhangi bir konu varsa sormaktan çekinmeyiniz. Çalışmamıza değerli zamanınızı ayırarak sağladığınız katkı için teşekkür ederiz.

Araştırmacı: Elif ATEŞ

Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi
Enformatik Anabilim Dalı,
ANTAKYA/Hatay
İletişim Bilgileri:
elifsmb100@gmail.com
0546 918 3035

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Hamide ŞAHİNKAYASI

Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri
Eğitimi
hsahinkayasi@gmail.com
0551 656 6038

Tarih: ../../2022

Yukarıdaki bilgileri bulunan araştırmaya katılmayı kabul ediyorum.

e-posta adresi:.....

1. KİŞİSEL BİLGİLERİNİZ

1- Cinsiyetiniz	☐ Kadın	☐ Erkek
2- Yaşınız		
3- Çocuk sayınız		
4- Ana sınıfındaki çocuğunuzun cinsiyeti	☐ Kız	☐ Erkek
5- Çocuğunuzun devam ettiği sınıfı	☐ 4 yaş grubu	☐ 5 yaş grubu
	☐ Diğer:.....	
6- Çocuğa yakınlık durumunuz	☐ Annes	☐ Babas ☐ Diğē
7- Çocuğun anne eğitim durumu	☐ Okuma yazması yok ☐ Ön lisans ☐ İlkokul Mezunu ☐ Lisans Mezunu ☐ Ortaokul Mezunu ☐ Lisansüstü Mezunu ☐ Lise Mezunu ☐ Diğer ☐ Lisans Mezunu	
8- Çocuğun baba eğitim durumu	☐ Okuma yazması yok ☐ Ön lisans ☐ İlkokul Mezunu ☐ Lisans Mezunu ☐ Ortaokul Mezunu ☐ Lisansüstü Mezunu ☐ Lise Mezunu ☐ Diğer ☐ Lisans Mezunu	
9- Anne mesleği		
10- Baba mesleği		
11- Evde bulunan toplam kitap sayısı (her tür kitap)	 adet	
12- Aylık ortalama geliriniz (Ev halkının aylık toplam geliri)	 TL	

2. BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİNE ERİŞİM VE KULLANIM DURUMUNUZ

a. Bilişim Teknolojilerine Erişim ve Kullanım Sıklığı

Bilişim Teknolojileri	Erişim var mı?		Kullanım sıklığınız nasıl?				
	Var	Yok	1: Hiç bir zaman	2: Nadiren	3: Bazen	4: Sık sık	5: Her zaman
1. Masaüstü veya Taşınabilir Bilgisayar (Dizüstü/Notebook vs.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2. Tablet bilgisayar	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
3. Akıllı telefon	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
4. Evde İnternet erişimi	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
5. Diğer (Yazınız):.....							

b. Bilişim teknolojileri Kullanım Durumunuz

Maddeler				
1. Kaç yıldır bilgisayar kullanıyorsunuz?	☐ 1-3 yıl	☐ 4-6 yıl	☐ 7-9 yıl	☐ 10 yıl ve üzeri
2. Kaç yıldır internet kullanıyorsunuz?	☐ 1-3 yıl	☐ 4-6 yıl	☐ 7-9 yıl	☐ 10 yıl ve üzeri
3. Günde ortalama kaç saat bilişim teknolojilerini (bilgisayar, akıllı telefon ve internet) kullanırsınız?	☐ 0-1 saat	☐ 2-3 saat	☐ 4-5 saat	☐ 6 saat ve üzeri

1. DİJİTAL EBEVEYNLİK FARKINDALIK ÖLÇEĞİ

		Hiçbir zaman	Nadiren	Bazen	Sıklıkla	Her zaman
1.	Telefonumla uğraşırken, çocuğumun söylediklerini dinlemediğim olur					
2.	Telefon/tablet kullanımında çocuğumda eleştirdiğim davranışları ben de yaparım					
3.	Çocuğum, telefonumla çok fazla vakit harcadığıma tanık olur					
4.	Çocuğumla iletişime geçmek yerine telefonumla ilgilenirim					
5.	Çocuğum, çok ısrar ediyorsa, dayanamayıp telefon/tablet kullanmasına izin veririm					
6.	Çocuğumun huysuz olduğu zamanlarda, telefon/tablet ile sakinleştiririm					
7.	Ev dışı ve ev içi ortamda (misafir, alış-veriş, arkadaş ortamı vb) çocuğumun telefon/tableti yoğun kullanmasına göz yumarım					
8.	İşlerimle meşgulken, çocuğumun telefon/tablet ile vakit geçirmesine göz yumarım					
9.	İnternetin faydalarını, zararlarını ve dikkat edilmesi gereken durumları çocuğuma anlatırım					
10.	Dijital araçların (Akıllı Tel., Tablet, Tv vb.), çocuğuma etkilerini (olumlu veya olumsuz) incelerim					
11.	Faydalı olduğunu düşündüğüm yazı, video veya fotoğrafları kendi cihazımdan çocuklarıma gösteririm					
12.	Teknolojik yeniliklerin çocuklarım açısından faydalarını ve risklerini analiz ederim					
13.	Çocuğumu internetin risklerinden koruyabilirim					
14.	Çocuğum internette gezinirken ona zarar verebilecek bir içerikle karşılaşırsa yasal yollara başvururum					
15.	Çocuğum internette video izlerken rahatsız edici videolarla (cinsel, şiddet içerikli) karşılaşırsa haberim olur					
16.	Çocuğumu internetin risklerinden koruyacak, güvenlik paketi veya antivirüs programlarını kullanırım					

Ek 3: Araştırmanın 2. Kısımında Uygulanan Ön-Test**DİJİTAL EBEVEYNLİK FARKINDALIK ÖLÇEĞİ**

Bu ölçek deney ve kontrol grubu için geçerli ön testtir.

Sayın Veli,

Bu araştırma, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Enformatik Anabilim Dalı yüksek lisans programında yürütülen bir tez çalışmasıdır. Araştırmanın amacı

çocukları anaokula devam eden velilerin dijital ebeveynlik farkındalık düzeylerini belirlemektir. Kişisel verileriniz üçüncü kişilerle kesinlikle paylaşılmayacaktır. Lütfen her bir ifade için size en uygun seçeneği seçiniz.

Formu içtenlikle dolduracağınıza inanıyor, çalışmaya katılımınız için teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Elif ATEŞ

Yüksek Lisans Öğrencisi

Dr. Öğr. Üyesi Hamide ŞAHİNKAYASI

Danışman

A. KİŞİSEL BİLGİLERİNİZ

Verdiğiniz cevaplar sadece araştırma için kullanılacaktır. Kişisel verileriniz üçüncü kişilerle paylaşılmayacaktır.

Adınız Soyadınız:	
1- Cinsiyetiniz	☐ Kadın ☐ Erkek
2- Yaşınız	☐ 13-18 ☐ 39-43 ☐ 19-24 ☐ 44-49 ☐ 25-32 ☐ 50 ve üzeri ☐ 33-38
3- Çocuk sayınız	☐ 1 ☐ 5 ☐ 2 ☐ 6 ☐ 3 ☐ 7 ve daha fazlası ☐ 4
4- Nene Hatun Anaokulundaki çocuğunuzun cinsiyeti	☐ Kız ☐ Erkek

5- Nene Hatun Anaokulundaki çocuğunuzun devam ettiği sınıfı		☐ 4 yaş grubu	☐ 5 yaş grubu
		☐ Diğer:.....	
6- Velisi olarak öğrenciye yakınlık dereceniz		☐ Annesi	☐ Babası
		☐ Abisi	☐ Ablası
		☐ Diğer	
7- Anne eğitim düzeyi			
☐ Okuma yazması yok	☐ İlkokul Mezunu	☐ Ortaokul Mezunu	☐ Lise Mezunu
☐ Lisans Mezunu	☐ Ön lisans mezunu (Meslek Yüksekokulu vb.)	☐ Lisans Mezunu (Fakülte vb.)	☐ Yüksek lisans (tezli/tezsiz)
	☐ Doktora/Uzmanlık	☐ Diğer	
8- Baba eğitim düzeyi			
☐ Okuma yazması yok	☐ İlkokul Mezunu	☐ Ortaokul Mezunu	☐ Lise Mezunu
☐ Lisans Mezunu	☐ Ön lisans mezunu (Meslek Yüksekokulu vb.)	☐ Lisans Mezunu (Fakülte vb.)	☐ Yüksek lisans (tezli/tezsiz)
	☐ Doktora/Uzmanlık	☐ Diğer	
9- Anne mesleği			
☐ Ev hanımı	☐ İşçi	☐ Memur	☐ Esnaf/Zanaatkâr
☐ Teknisyen/Tekniker	☐ Serbest Meslek (Avukat, Doktor, Mimar vb.)	☐ Emekli	☐ Diğer
10- Baba mesleği			
☐ Çalışmıyor	☐ İşçi	☐ Memur	☐ Esnaf/Zanaatkâr
☐ Teknisyen/Tekniker	☐ Serbest Meslek (Avukat, Doktor, Mimar vb.)	☐ Emekli	☐ Diğer

11- Evde bulunan toplam kitap sayısı	☐ 0-49 ☐ 50-99 ☐ 100-149 ☐ 150-199 ☐ 200'den fazla
12- Aylık ortalama geliriniz	☐ 5.499 TL'den az ☐ 5.500-9.999 TL ☐ 10.000-14.999 TL ☐ 15.000 TL ve
13- Oturduğunuz ev	☐ Kira ☐ Kendi evimiz ☐ Lojman
14- Evinizin kışın ısınma şekli	☐ Klima ☐ Kömür sobası ☐ Kalorifer ☐ Doğalgaz kombi/kat kaloriferi ☐ Diğer
15- Aile tipiniz	☐ Çekirdek aile (Sadece eşiniz ve çocuklarınızla birlikte aynı evde yaşamak) ☐ Geniş aile (Aile büyükleri ve/veya diğer birinci derece yakınlarla birlikte aynı evde yaşamak)

16- Çocuğunuzun devam ettiğı spor veya sanat faaliyetleri var mı?
Varsa nelerdir?

- ☐ Bale
- ☐ Basketbol
- ☐ Dans
- ☐ Futbol
- ☐ Müzik
- ☐ Piyano
- ☐ Resim
- ☐ Ritim perküsyon
- ☐ Yaratıcı drama
- ☐ Yüzme
- ☐ Diğer

B. BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİNE ERİŞİM VE KULLANIM DURUMUNUZ

a. Bilişim Teknolojilerine Erişim Ve Kullanım Sıklığı

Bilişim Teknolojileri	Erişim var mı?		Kullanım sıklığınız nasıl?				
	Var	Yok	1: Hiç bir zaman	2: Nadiren	3: Bazen	4: Sık sık	5: Her zaman
6. Masaüstü veya Taşınabilir Bilgisayar (Dizüstü/Notebook vs.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
7. Tablet bilgisayar	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
8. Akıllı telefon	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
9. Evinizde internet (kablolu veya kablosuz)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
10. Diğer (Yazınız):.....							

b. Bilişim teknolojileri Kullanım Durumunuz

Maddeler				
2. Kaç yıldır bilgisayar kullanıyorsunuz?	☐ 1-3 yıl	☐ 4-6 yıl	☐ 7-9 yıl	☐ 10 yıl ve üzeri
3. Günde ortalama kaç saat bilişim teknolojilerini (bilgisayar, akıllı telefon ve internet) kullanırsınız?	☐ 0-1 saat	☐ 2-3 saat	☐ 4-5 saat	☐ 6 saat ve üzeri
4. Hangi sosyal medya platformlarını kullanıyorsunuz?	☐ Instagram ☐ Facebook ☐ Twitter ☐ WhatsApp ☐ YouTube ☐ Pinterest ☐ Snapchat ☐ Telegram ☐ Diğer			

C. DİJİTAL EBEVEYNLİK FARKINDALIK ÖLÇEĞİ

Bu bölümde bulunan 16 maddeyi Nene Hatun Anaokulundaki çocuğunuzu düşünerek cevaplayınız. Her madde de size en uygun olan seçeneği işaretleyiniz.

		Hiçbir zaman	Nadiren	Bazen	Sıklıkla	Her zaman
1.	Telefonumla uğraşırken, çocuğumun söylediklerini dinlemediğim olur					
2.	Çocuğum, çok ısrar ediyorsa, dayanamayıp telefon/tablet kullanmasına izin veririm					
3.	İnternetin faydalarını, zararlarını ve dikkat edilmesi gereken durumları çocuğuma anlatırım					
4.	Çocuğumu internetin risklerinden koruyabilirim					
5.	Telefon/tablet kullanımında çocuğumda eleştirdiğim davranışları ben de yaparım					
6.	Çocuğumun huysuz olduğu zamanlarda, telefon/tablet ile sakinleştiririm					
7.	Dijital araçların (Akıllı Tel., Tablet, Tv vb.), çocuğuma etkilerini (olumlu veya olumsuz) incelerim					
8.	Çocuğum internette gezinirken ona zarar verebilecek bir içerikle karşılaşsa yasal yollara başvururum					
9.	Çocuğum, telefonumla çok fazla vakit harcadığıma tanık olur					
10.	Ev dışı ve ev içi ortamda (misafir, alış-veriş, arkadaş ortamı vb) çocuğumun telefon/tableti yoğun kullanmasına göz yumarım					
11.	Faydalı olduğunu düşündüğüm yazı, video veya fotoğrafları kendi cihazımdan çocuklarıma gösteririm					
12.	Çocuğum internette video izlerken rahatsız edici videolarla (cinsel, şiddet içerikli) karşılaşsa haberim olur					
13.	Çocuğumla iletişime geçmek yerine telefonumla ilgilenirim					
14.	İşlerimle meşgulken, çocuğumun telefon/tablet ile vakit geçirmesine göz yumarım					
15.	Teknolojik yeniliklerin çocuklarım açısından faydalarını ve risklerini analiz ederim					
16.	Çocuğumu internetin risklerinden koruyacak, güvenlik paketi veya antivirüs programlarını kullanırım					

EK 4: Çalışmanın 2. Kısımında deney grubuna uygulanan son test

DİJİTAL EBEVEYNLİK FARKINDALIK ÖLÇEĞİ

Sayın Veli,

Bu araştırma, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Enformatik Anabilim Dalı yüksek lisans programında yürütülen bir tez çalışmasıdır. Araştırmanın amacı dijital ebeveynlik eğitimi için hazırlanan videoların çocukları anaokula devam eden velilerin dijital ebeveynlik farkındalık düzeylerine etkisini incelemektir. Kişisel verileriniz üçüncü kişilerle kesinlikle paylaşılmayacaktır. Lütfen her bir ifade için size en uygun seçeneği seçiniz. Formu içtenlikle dolduracağınıza inanıyor, çalışmaya katılımınız için teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Elif ATEŞ

Yüksek Lisans Öğrencisi

Dr. Öğr. Üyesi Hamide ŞAHİNKAYASI

Danışman

A. EĞİTİM VİDEOLARI

Aşağıda belirtilen 3 adet eğitim videosunu izlemediyseniz linke tıklayarak izleyiniz, izlediyseniz "Dijital Ebeveynlik Farkındalık" anketini doldurmaya başlayabilirsiniz.

1. “Dijital Ebeveynlik” videosunu izlediniz mi?

☐
☐

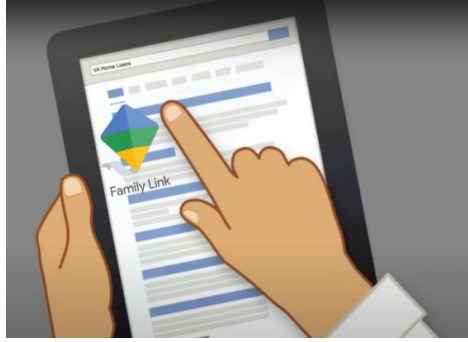
Evet
Hayır

2. “YouTube Kids” videosunu izlediniz mi?

☐
☐

Evet
Hayır

3. “Google Family Link” videosunu izlediniz mi?

☐

Evet

☐

Hayır

B. DİJİTAL EBEVEYNLİK FARKINDALIK ÖLÇEĞİ

Bu bölümde bulunan 16 maddeyi Nene Hatun Anaokulundaki çocuğunuzu düşünerek cevaplayınız. Her madde de size en uygun olan seçeneği işaretleyiniz.

		Hiçbir zaman	Nadiren	Bazen	Sıklıkla	Her zaman
1.	Telefonumla uğraşırken, çocuğumun söylediklerini dinlemediğim olur					
2.	Çocuğum, çok ısrar ediyorsa, dayanamayıp telefon/tablet kullanmasına izin veririm					
3.	İnternetin faydalarını, zararlarını ve dikkat edilmesi gereken durumları çocuğuma anlatırım					
4.	Çocuğumu internetin risklerinden koruyabilirim					
5.	Telefon/tablet kullanımında çocuğumda eleştirdiğim davranışları ben de yaparım					
6.	Çocuğumun huysuz olduğu zamanlarda, telefon/tablet ile sakinleştiririm					
7.	Dijital araçların (Akıllı Tel., Tablet, Tv vb.), çocuğuma etkilerini (olumlu veya olumsuz) incelerim					
8.	Çocuğum internette gezinirken ona zarar verebilecek bir içerikle karşılaşırsa yasal yollara başvururum					
9.	Çocuğum, telefonumla çok fazla vakit harcadığıma tanık olur					
10.	Ev dışı ve ev içi ortamda (misafir, alış-veriş, arkadaş ortamı vb) çocuğumun telefon/tableti yoğun kullanmasına göz yumarım					
11.	Faydalı olduğunu düşündüğüm yazı, video veya fotoğrafları kendi cihazımdan çocuklarıma gösteririm					
12.	Çocuğum internette video izlerken rahatsız edici videolarla (cinsel, şiddet içerikli) karşılaşırsa haberim olur					
13.	Çocuğumla iletişime geçmek yerine telefonumla ilgilenirim					
14.	İşlerimle meşgulken, çocuğumun telefon/tablet ile vakit geçirmesine göz yumarım					
15.	Teknolojik yeniliklerin çocuklarım açısından faydalarını ve risklerini analiz ederim					
16.	Çocuğumu internetin risklerinden koruyacak, güvenlik paketi veya antivirüs programlarını kullanırım					

C. GÖRÜŞ, DÜŞÜNCE ve ÖNERİLERİNİZ

Bu bölüme, izlediğiniz eğitim videoları ile ilgili görüş, eleştiri ve önerileriniz varsa lütfen yazınız.

1. Bu eğitim videolarını izledikten sonra çocuğunuza dijital ebeveynlik yaparken nelere dikkat etmeye karar verdiniz? Lütfen açıklayınız.
2. "Dijital ebeveynlik" videosu ile ilgili görüş, eleştiri ve önerileriniz nelerdir?
3. "YouTube Kids" videosu ile ilgili görüş, eleştiri ve önerileriniz nelerdir?
4. "Google Family Link" videosu ile ilgili görüş, eleştiri ve önerileriniz nelerdir?
5. Bundan sonra dijital ebeveynlik, dijital okuryazarlık, dijital medya fırsatları ve riskleri konusunda eğitim almak ister misiniz?

☐

Evet

☐

Hayır

6. Dijital ebeveynlik, dijital okuryazarlık, dijital medya fırsatları ve riskleri konusunda bundan sonraki eğitimlerin nasıl yapılmasını istersiniz?

☐

Yüz yüze eğitim (Sınıfta veya bilgisayar laboratuvarında)

☐

İnternette canlı ders biçiminde

☐

İnternette video kayıtları ile (Youtube vb.)

**EK 5: Çalışmanın ikini kısmında kontrol grubuna uygulanan son test
DİJİTAL EBEVEYNLİK FARKINDALIK ÖLÇEĞİ**

Sayın Veli,

Bu araştırma, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Enformatik Anabilim Dalı yüksek lisans programında yürütülen bir tez çalışmasıdır. Araştırmanın amacı çocukları anaokula devam eden velilerin dijital ebeveynlik farkındalık düzeylerini belirlemektir. Kişisel verileriniz üçüncü kişilerle kesinlikle paylaşılmayacaktır. Lütfen her bir ifade için size en uygun seçeneği seçiniz. Formu yine içtenlikle dolduracağınıza inanıyor, çalışmaya katılımınız için teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Elif ATEŞ

Yüksek Lisans Öğrencisi

Dr. Öğr. Üyesi Hamide ŞAHİNKAYASI

Danışman

Adınız Soyadınız:.....

DİJİTAL EBEVEYNLİK FARKINDALIK ÖLÇEĞİ

Bu bölümde bulunan 16 maddeyi Nene Hatun Anaokulundaki çocuğunuzu düşünerek cevaplayınız. Her madde de size en uygun olan seçeneği işaretleyiniz.

		Hiçbir zaman	Nadiren	Bazen	Sıklıkla	Her zaman
1.	Telefonumla uğraşırken, çocuğumun söylediklerini dinlemediğim olur					
2.	Çocuğum, çok ısrar ediyorsa, dayanamayıp telefon/tablet kullanmasına izin veririm					
3.	İnternetin faydalarını, zararlarını ve dikkat edilmesi gereken durumları çocuğuma anlatırım					
4.	Çocuğumu internetin risklerinden koruyabilirim					
5.	Telefon/tablet kullanımında çocuğumda eleştirdiğim davranışları ben de yaparım					
6.	Çocuğumun huysuz olduğu zamanlarda, telefon/tablet ile sakinleştiririm					
7.	Dijital araçların (Akıllı Tel., Tablet, Tv vb.), çocuğuma etkilerini (olumlu veya olumsuz) incelerim					
8.	Çocuğum internette gezinirken ona zarar verebilecek bir içerikle karşılaşırsa yasal yollara başvururum					
9.	Çocuğum, telefonumla çok fazla vakit harcadığıma tanık olur					
10.	Ev dışı ve ev içi ortamda (misafir, alış-veriş, arkadaş ortamı vb) çocuğumun telefon/tableti yoğun kullanmasına göz yumarım					
11.	Faydalı olduğunu düşündüğüm yazı, video veya fotoğrafları kendi cihazımdan çocuklarıma gösteririm					
12.	Çocuğum internette video izlerken rahatsız edici videolarla (cinsel, şiddet içerikli) karşılaşırsa haberim olur					
13.	Çocuğumla iletişime geçmek yerine telefonumla ilgilenirim					
14.	İşlerimle meşgulken, çocuğumun telefon/tablet ile vakit geçirmesine göz yumarım					
15.	Teknolojik yeniliklerin çocuklarım açısından faydalarını ve risklerini analiz ederim					
16.	Çocuğumu internetin risklerinden koruyacak, güvenlik paketi veya antivirüs programlarını kullanırım					

EK 6: Veri Toplama Aracı Kullanım İzinleri

Ölçek Uygulama İzinleri

Öğr. Gör. Dr. Abdullah MANAP ve Doç Dr. Emine DURMUŞ ‘un yayınladığı **“DİJİTAL EBEVEYNLİK FARKINDALIK ÖLÇEĞİNİN GELİŞTİRİLMESİ”** adlı araştırma makalesinde kullanılan **"Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği"**ni kullanmak için gerekli izinler alınmıştır:

Alıcı: abduallahmanap, emine.durmus

Merhaba,

Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Enformatik Anabilim dalı yüksek lisans öğrencisiyim.

Dr. Öğr. Üyesi Hamide Şahinkaya danışmanlığında, **"Covid-19 Pandemisi nedeniyle çocukların teknoloji kullanımındaki artış sonrası ebeveynlerin dijital ebeveynlik durumu"** konulu tez önerim çerçevesinde okul öncesi dönemdeki çocukların ebeveynlerine bir eğitim vermeyi ve bu eğitimin dijital ebeveynlik tutumlarına etkisini incelemeyi planlıyoruz.

"DİJİTAL EBEVEYNLİK FARKINDALIK ÖLÇEĞİNİN GELİŞTİRİLMESİ" isimli araştırma makalesinde kullandığınız **"Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği"**ni araştırmamda veri toplama aracı olarak kullanmak istiyorum. Ölçeği kullandığıma dair kaynak göstererek ve atıfta bulunmak kaydıyla tez çalışmamın eğitim kısmında kullanabilir miyim?

Saygılarımla,

Elif Ateş

Fwd: Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği

Gelen Kutusu x

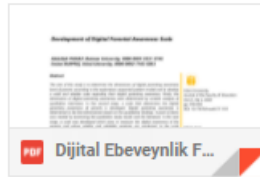

abduallah manap

Alıcı: ben

Elif hanım, ölçeği bilimsel araştırmalarınız için kullanabilirsiniz. Uygulama/Yönerge formu ve ilgili makale ektedir. İyi çalışmalar dilerim.

2 Ek

Alıcı: nilgunt, canmihci

Merhaba,

Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Enformatik Anabilim dalı yüksek lisans öğrencisiyim.

Dr. Öğr. Üyesi Hamide Şahinkaya danışmanlığında, **"Covid-19 Pandemisi nedeniyle çocukların teknoloji kullanımındaki artış sonrası ebeveynlerin dijital ebeveynlik durumu"** konulu tez önerim çerçevesinde okul öncesi dönemdeki çocukların ebeveynlerine bir eğitim vermeyi ve bu eğitimin dijital ebeveynlik tutumlarına etkisini incelemeyi planlıyoruz.

"An Examination of Digital Parenting Behavior in Parents with Preschool Children in the Context of Lifelong Learning" araştırma makalesinde kullandığınız **"Ölçeği"** araştırmamda veri toplama aracı olarak kullanmak istiyorum. Ölçeği kullandığıma dair kaynak göstererek ve atıfta bulunmak kaydıyla tez çalışmamın eğitim kısmında kullanabilir miyim?

Saygılarımla,

Elif Ateş

EK 7: Dijital Ebeveynlik Farkındalığı İçin Hazırlanan Üç Eğitim Videosunun Linkleri ve Senaryoları

a. “Dijital Ebeveynlik”

<https://www.youtube.com/watch?v=gXeZaPUs7Ik>

Dijital ebeveynlik içerik senaryosu:

Merhaba Değerli Ebeveynler,

Bilişim Teknolojilerinin hayatımızın her alanına dâhil olduğu bu dijital çağda;

Çocuklarınızın bilişim teknolojileri kullanımı nasıl?

Bu kullanımı bilinçli bir şekilde kontrol altında tutabiliyor musunuz?

Çocuğunuzun teknoloji kullanımına yaklaşımınız nasıl olmalı? Gelin biraz sohbet edelim.

Öncelikle bilişim teknolojisi, iyi bir şey mi kötü bir şey mi bunu konuşalım.

Teknoloji hayatımızı hem kolaylaştıran hem de zorlaştıran bir role sahiptir. Ne için ve nasıl kullanıldığı çok önemlidir. Eğer bilinçli ve üretim odaklı kullanılıyorsa yararlı olacaktır. Ancak sadece vakit geçirmek amacıyla tüketim odaklı ve bilinçsiz bir şekilde kullanılıyorsa zararlı olacaktır. O zaman bilişim teknolojilerini bilinçli ve doğru amaçlar için kullanmak çok önemlidir. Yani çocuklarınızın teknoloji kullanımını engellemek yerine hangi yönde bir kullanım olduğuna dikkat etmeliyiz.

Bir diğer önemli konu ise çocuğunuza yaklaşımınızın nasıl olması gerektiğidir. Onların bilişim teknolojisi kullanımını takip etmek için kısıtlayıcı ya da denetleyici bir tavır sergilemek yerine beraber vakit geçirerek nasıl kullandığını gözlemleyebiliriz. Çocuğumuzun dijital bireyler olarak yetiştiklerini göz ardı etmemeliyiz. Onların teknoloji kullanım sürelerini kendi yaşantımızla kıyaslamamalıyız. Bizim zamanımızda teknolojinin ileri seviyede olmadığını şu an ise dijital bir çağda yaşadığımızı kendimize hatırlatalım. Unutmayalım ki onlar hayatımızın her alanında teknolojinin kullanıldığı dijital bir çağın çocuklarıdır. Dikkatinizi çekmek istediğim asıl nokta, koyduğunuz

yasaklar çocuğu daha çok yasaklanan şeye, yani bilişim teknolojisine bağlayacaktır. Yani ocuğumuzun teknoloji kullanımını kısıtlamak yerine onlara rehber olup daha doğru kullanıma yöneltmeliyiz. Doğru kullanımdan kastımız ise teknolojinin üretim odaklı ve bilinçli kullanılmasıdır.

Peki, ocuğuma nasıl rehber olabilirim? Öncelikle anne baba olarak bilişim teknolojisine ilişkin kaygılarımızı bir kenara bırakıp bu teknolojileri kullanmanın sadece zararlı bir alışkanlık olduğu fikrini hayatımızdan çıkarmalıyız. Yani sadece zaman kaybı ve zararlı bir alışkanlık olarak görmek çok yanlıştır. Çocuklarımızın teknoloji kullanım sürelerine göz atarak öncelikle onlara çeşitli yaşamsal deneyimler sunmalı ve bu sayede hem dijital dünya hem de yaşamsal alanda bir denge oluşmalıyız. Yani ocuğumuzun zararlı bir şekilde dijital ortama kendini iten yalnızlık, sıkıntı, ilgisini çeken oyunların ona cazip gelmesi gibi sebepleri ortadan kaldırmak amacıyla yaşamsal alanda çocuğumuzla yeterince vakit geçirmeli, onun sevgi, ilgi, oyun gibi doyurulması gereken ihtiyaçlarını karşılamalı; teknoloji ile vakit geçireceği zaman ise ona eşlik etmeliyiz. Karşılaşacakları teknolojik terimleri onlara öğreterek bilinçli olmalarını sağlayabiliriz. Sonrasında ise onlara yanlışın ne olduğunu değil neden yanlış olduğunu açıklarsak daha bilinçli hareket etmelerini sağlayabiliriz.

Çocuğumuzun normal hayatında insanlarla ilişkisi normal mi? Çocuğunuz yaşı kaç olursa olsun okulda, sokakta, oyun oynarken veya marketten alışveriş yaparken bile yaşadığı bir durumla sarsılabilir. Mesela arkadaş ortamında geri plana atılmış ve sözünü dinletemeyen ya da aile ortamında kendini ifade edemeyen, hakkını savunmayan, çok fazla eleştirilen bir ocuk ise bu onun içine kapanmasına, kendi dünyasına çekilmesine neden olabilir. Bu içine kapanma durumu sanal dünyada üstünlük kurma amacıyla şiddete, sözlü hakarete veya bir başkası üzerinde baskı oluşturmasına neden olabilir. Çünkü ocuk kendini sanal dünyada yüceltme fikrinden hoşlanmıştır, bunu devam ettirmek ister ve normal hayatla veya ailesiyle ilişkisini zamanla azaltabilir. Bu sanal ortamdaki kendini yüceltme onun için kolay olur çünkü kendi kimliklerini saklayabilirler, karşı tarafın kendini savunması durumunda kolaylıkla ortamdaki uzaklaşabilirler ve daha az riske maruz kalırlar. Yani bunun için bir değer görme çabasına girmelerine gerek yoktur. Sonuç olarak çocuğumuzun kendini ifade etmesine izin vermeliyiz, onunla aynı fikirde olmasak bile onu bastırarak şekilde değil de onunla ufak ufak tartışmalarla doğruyu buldurmaya çalıştırabiliriz. ocuğumuza “benimle paylaşabilirsin” güvenini

vermeliyiz ki aile bağlarının kuvvetli olduğunu, bir sıkıntısı olduğunda bunu önce ailesiyle paylaşması gerektiğini bilsin. Eğer size anlatmıyorsa çocuğumuzla ilişkimizi tekrar gözden geçirmemiz gerekir.

Sanal ortamda yapılan zorbalığı, saldırıyı, şiddeti vs. duyguları sadece bir başkasının çocuğumuza yaptıkları şeklinde düşünmemeli, bir başkasının da çocuğumuz tarafından maruz kalacağı davranışların üzerinde de durmalıyız Buna biz zorbalık diyoruz, sanal ortamda yapılmasına ise siber zorbalık adını veriyoruz. Peki, nedir siber zorbalık? Dijital teknolojiler kullanılarak gerçekleştirilen sözlü veya yazılı saldırılardır. Her yaştan birey maruz kalabilir ancak kendi sınırlarını koruyamayan yaşça küçük çocuklar bu duruma daha çok maruz kalırlar. O zaman bizim çocuklarımıza kendi sınırlarını koymayı öğretmemiz, ona kişisel bilgilerini yabancı insanlarla paylaşmaması gerektiğini, güven konusunda anlatmamız gerekir. Eğer çocuğumuz yaşadığı siber zorbalığı anlatma girişiminde bulunursa onu sakince dinlemeli, asla suçlayıcı bir tavırla yaklaşmamalıyız, onu nasıl davranması gerektiği konusunda bilinçlendirmeliyiz. Sorunu çözme odaklı olmalıyız. Bir yandan da siber zorbalık konusunda ebeveynler olarak çocuklarımıza yardımcı olmak amacıyla bilinçlenmeliyiz. Bilinçlenme amaçlı videolar izleyebiliriz.

Çocuğa her zaman olumsuzluklardan ve teknolojinin tüketim odaklı kullanımından bahsetmek elbette ki çok yanlış bir düşüncedir. Teknoloji üretim odaklı da kullanılabilir. Farklı gelişim ihtiyaçlarına ve farklı ilgi alanlarına göre çocuklar teknolojiyi çeşitli alanlarda kullanabilir. Örneğin görsel zekâsı ağır basan bir çocuk daha çok grafik tasarımla ilgilenebilir, çizimler yapabilir, animasyonlar tasarlayabilir yani görselliğin ağır bastığı her alanda kendini geliştirerek ileride birçok başarıya imza atabilir. İşitsel zekâsı ağır basan bir çocuk sanal ortamda çalmaya başladığı bir müzik aletiyle güzel bir beste yapabilir. Yani her çocuğun teknolojiyi kullanma amacı farklılık gösterebilir. Önemli olan çocuğun seçme özgürlüğünün bulunduğu bu ortamlarda ailenin onlara destek olması ve çocuğunun hangi alanda ilerlemek istediğini keşfetmesine izin vermelidir. Gereken durumlarda çocuğunuzun yanında oturarak etkinliklere katılım sağlamalısınız. Bu, çocuğun anne babasıyla geçirdiği zamandan keyif almasına ve kendini güvende hissetmesine ortam sağlar. Çocuğunuzla beraber hangi bilişim teknolojisi ile ne kadar süre harcayacağını beraber planlamalı ve bu plana uymasını sağlamalısınız.

Cümlelerimizi toparlayacak olursak çocukların bilişim teknolojisi kullanımını düzenlemek ailenin teknoloji kullanımından geçer. Peki, bundan sonrası için ne yapmalıyım? Nasıl davranmalıyım? Diye soracaksınız. Size birkaç önerim olacak.

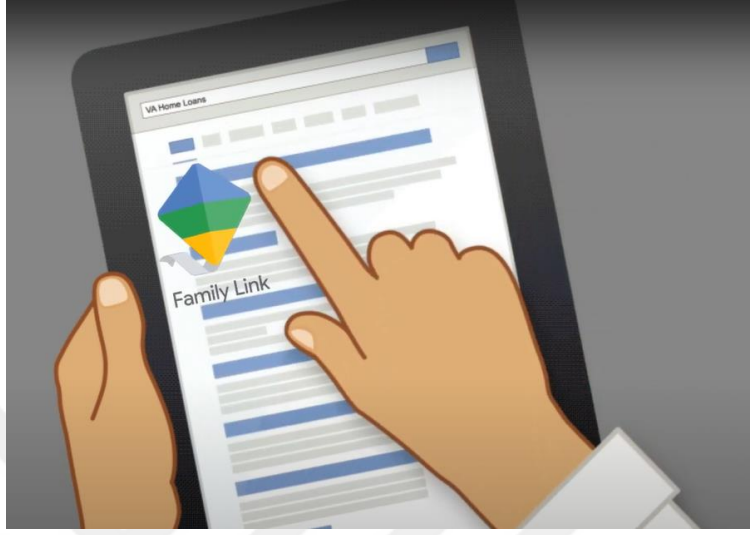
- ✓ Siz ebeveynlerin öncelikle evinizde bilişim teknolojisi kullanımı için belli ortamlar belirlemesi gerekir. Televizyon nasıl sadece sabit olduğu yerde izleniyorsa uyuduğumuz odaya veya yemek yediğimiz ortama telefon, tablet, bilgisayar gibi cihazların girmesini de engellemeliyiz.
- ✓ Çocuğunuzu telefonla dindirmeyin. Sakinleşsin, yemeğini yesin, işimi yapayın, uyusun diye asla vermeyin çocuğunuzun telefonla arasındaki bağılılığın artmasına sebep olmayın.
- ✓ Çocuğunuzun karşılaşacağı bilinmez durumlar için teknolojik terimleri çocuğumuzdan önce biz öğrenmeliyiz ki çocuğumuza ayak uyduralım onu karşılaşacağı tehlikelerden koruyalım. Onun kullanacağı uygulamaları indirip çocuğumuzdan önce nasıl kullanılacağına, uygulamanın herhangi bir zararı olup olmadığına, uygulama içi geçmişe nasıl bakıldığına dikkat etmeliyiz. Bu şekilde çocuğumuzu onun üzerinde baskı kurmadan koruyabiliriz.
- ✓ Çocuğunuza hesap oluşturun bu sayede gezindiği içeriklere göz atabilirsiniz. Aynı zamanda YouTube Kids ve Family Link gibi yararlı uygulamalar kullanmasını sağlayın bu sayede filtreleme özelliği ile güvenli bir ortam sunmuş olacaksınız.
- ✓ Çocuğunuzu telefonla yalnız bırakmayın. Onunla beraber istediği uygulamaları beraber kullanabilirsiniz, karşılaştığı herhangi bir sorunda yargılamadan, onu incitmeden, çocuğunuzu dinleyerek hareket edebilirsiniz. Bu sayede çocuğunuz sizi kendine daha yakın hissederek sizinle normal yaşantısı olsun sanal ortam olsun paylaşım sağlayabilir.
- ✓ Çocuğunuz teknoloji kullanım süresi ile ilgili sınırlar koyarken zorlayıcı olmayacak şekilde, ölçülü bir süre belirlemeliyiz. Çocuğumuzu bu süre kavramına alıştırmak için ise ödüllerle desteklemeliyiz.
- ✓ Çocuğunuzla etkinlik listesi hazırlayın, spor ve sanatla tanıştırın ki kaliteli zaman geçirmenin ne deme olduğunu erken yaşta kavrayabilsin.

Biz ebeveynler olarak üzerimize düşen görevlerimizi yerine getirirsek teknolojinin zararlı yanı da ortadan kalkacaktır.

Sağlıkla kalın.

b. “Google Family Link”

<https://www.youtube.com/watch?v=YKpsuwbDxvg>

Google Family Link içerik senaryosu:

****Merhaba Değerli ebeveynler** Google Family Link anne ve babalara çocuklarının cihazlarını farklı seviyelerde kontrol etmelerine imkân tanıyan bir uygulamadır. Bu uygulamayı Apple Stor ve Google Play den indirebilirsiniz.

- Öncelikle uygulama mağazamıza girerek arama kutucuğuna Google Family Link yazarak **ARA** butonuna tıklayalım
- Açılan sayfada karşımıza çıkan ilk sekmenin sağındaki İNDİR simgesine tıklayalım ve indirme işlemi başlatılsın
- İndirme işlemi tamamlandıktan sonra **AÇ** butonuna tıklayalım, açılan sayfada Google Family Link ara yüzündeki okları takip edelim
- Bu uygulama ile çocuklar ve gençler için dijital temel kurallar belirlenirken yardım alabilirsiniz, gündüz ve gece için ekran başında kalma sürelerini belirleyebilirsiniz, uygulamaları onaylayıp engelleyebilirsiniz, çocuğunuzun cihazını bir bakışta bulabilirsiniz

Başlamak için **BAŞLA** butonuna tıklayalım

- Başlamadan önce çocuğunuzun kullandığı cihazın sizin cihazınızın yakınında olmasına özen gösterelim ve **SONRAKİ** butonuna tıklayarak devam edelim
- Peki aile yöneticisi olmaya hazır mısınız?

Aile yöneticisi;

- aileyi yönetir,
- çocuklar için Google hesabı oluşturabilir,
- çocukları Family linkte denetleyebilir,
- çocukları Family Linkte denetleyecek bir ebeveyn daha ekleyebilir.

Farklı bir şahsen kullandığınız e-posta adresiniz haricinde başka e-posta adresi ile giriş yapmak istiyorsanız **BAŞKA HESABA GEÇ** butonuna tıklayabilirsiniz eğer kendi e-posta adresiniz ile giriş yapmaya hazırsanız **BEN HAZIRIM** butonuna tıklayarak devam edebilirsiniz

- Çocuğunuzun bir Google hesabı varsa **EVET** butonuna tıklayıp giriş yapalım ve devam edelim ancak bir Google hesabı yoksa **HAYIR** butonuna tıklayarak uygulamanın yönlendirmelerini adım adım takip edelim
- Bu aşamada uygulama ile beraber çocuğunuza bir hesap oluşturmalısınız, okları takip ederek hesap oluşturma adımına geçelim
- Şimdi çocuğumuzun adını ve soyadını tuşlayalım
- Sonra çocuğumuzun doğum tarihini gün, ay, yıl şeklinde girelim
- Ve son aşama olarak cinsiyetini de ayarladıktan sonra **İLERİ** butonuna tıklayalım
- Bir sonraki aşama olarak çocuğumuza e-posta adresi ve güçlü bir şifre oluşturalım, güçlü bir şifreden kastımız ise harf, rakam ve sembollerden oluşmasıdır
- 13 yaşından küçük çocukların Google hesaplarının bir ebeveyne bağlanması gerekir, bu yüzden ebeveyn e-posta adresinizi tuşlayarak **İLERİ** butonuna tıklayınız
- Google Family Link uygulamasının ebeveynlere yönelik araçlar içerdiğine dair bir bilgilendirme metni karşımıza gelmektedir, sayfayı kaydırarak Family Link uygulamasının ebeveynlere sağladığı avantajlara göz atabilirsiniz
- Family Link her şeyden önce çocukların mobil cihaz kullanımına karşı ebeveyn gözetimi sağlayan bir uygulamadır yani çocuğunuzun internet ortamında keşif yaparken yaşayacağı deneyimlere rehberlik etmenize yardımcı olacak şekilde tasarlanmıştır.
- Sizin ve çocuğunuzun bilgilerini koruyan gizlilik esaslı bir uygulamadır, uygulamayı kullanabilmek için onay vermeniz gereken iki madde bulunmaktadır, sayfayı kaydıralım,

- İlk maddemiz “Çocuğumun yasal temsilcisi olduğuma ve bu rızayı vermeye yetkili olduğuma yemin ederim” şeklindedir.

İkinci maddemiz ise “Çocuğum adına Google Hizmet Şartlarını, YouTube Hizmet Şartlarını ve Google Play Hizmet Şartlarını kabul ediyor, tüm şartların kendi hesabım ve çocuğum için oluşturduğum hesap için geçerli olacağını anlıyorum” şeklindedir.

İki tane onay kutucuğuna onay verip işaretledikten sonra çocuğunuza ait bir uygulama oluşturmak için Ebeveyn iznini kabul etmeniz ve bir sonraki ekranda oturum açarak bir ebeveyn olduğunuzu doğrulamanız gerekmektedir. Kabul ediyorsanız eğer **KABUL ET** butonuna tıklayalım ve devam edelim

- Ebeveyn izninizi kabul ettiğinizi ve çocuğunuz için Google hesabı oluşturmak istediğinizi onaylamak için şifrenizi tuşlayınız ve **İLERİ** butonuna tıklayınız
- Çocuğunuzun hesabını yönetmesine nasıl yardımcı olacaksınız? Gelin beraber görelim;

çocuğunuzun hesap bilgilerini ve bazı ayarları güncelleyebilirsiniz, adı ve doğum günü gibi.. Hesabını silebilirsiniz, sildikten sonra sınırlı bir süre için kurtarabilirsiniz çocuğunuzun ve etkinlik kontrollerini yönetebilirsiniz

İLERİ butonuna tıklayalım ve devam edelim

- Tebrikler çocuğunuzun hesabı oluşturuldu, **SONRAKİ** butonuna tıklayalım ve beraber Google Family Link ayarlarını inceleyelim
- Karşımıza çıkan çocuğumuzun profilinde sayfayı kaydırarak **AYARLARI SEÇİN** butonuna tıklayalım
- İlk uygulama ayarı olan Google Play’ deki denetimlere tıklayalım, her ayar kendi içerisinde alt sekmelere ayrılmaktadır. İlk sekme Uygulama Satın alma ve indirme onayıdır

Çocuğunuzun ücretli ve ücretsiz tüm içeriği indirirken sizden izin istemesini istiyorsanız bu sekmeye tik atalım

Yalnızca ücretli içerikler ve uygulama içi satın alma işlemleri için bu sekmeye tik atalım

Sadece uygulama içi satın almalar için bu sekmeye tik atalım

Hiçbir zaman, hiçbir içerik için izin almasını istemiyorsanız bu sekmeye tıklayalım

- Bir sonraki ayar içerik kısıtlamalarından olan uygulamalar ve oyunlar sekmesidir. Burada karşımıza PEGI sistemi çıkar, bu sistem bilgisayar oyunlarını ve mobil uygulamalarını içeriklerine göre hangi yaştaki kullanıcıya hitap ettiğini etkileyen bir derecelendirme sistemidir
PEGI 3: tüm yaş grupları için uygundur
PEGI 7: 7 yaş altı çocuklar için uygun değildir
PEGI 12: şiddet ve uygun olmayan diğer içerikleri içerir
Bunun gibi numaralandırmalar arttıkça içeriğin dozu da artmaktadır. Siz çocuğunuza hitap eden içeriği seçtikten sonra **TAMAM** butonuna tıklayalım
- Sıradaki ayar filmlerde derecelendirmedir. Burada dikkat etmemiz gereken uyarı işaretinin yanına A harfinin eklenmesidir. Yani A harfi çocuğun aile eşliğinde izleyebileceğinin belirtisidir. Çocuğunuzun yaş grubuna hitap eden içeriği seçtikten sonra bir sonraki ayara geçelim
- Kitaplar ayarı ile çocuğunuzun cinsel açıdan uygunsuz kitaplar görmesini kısıtlayabilirsiniz
- İkinci uygulama ayarı olan Google Chrome ayarına tıklayalım, Burada çocuğunuzun Google oturumu açtığında tüm siteleri veya yalnızca bazı siteleri gezmesine izin verebilirsiniz. Tüm siteleri görmesinin sizin ve çocuğunuz için bir sakıncası yoksa ilk sekmeyi seçelim, yalnızca sizin onay verdiğiniz siteleri görmesini istiyorsanız ikinci sekmeyi seçelim
- Üçüncü uygulama ayarı olan Google aramadaki filtreleme tıkklayalım, Google aramada müstehcen olan ve şiddet barındıran sonuçları filtrelemek için güvenli aramayı etkinleştirebilirsiniz
- Dördüncü uygulama ayarı olan YouTube’ daki ayarlar sekmesine tıkklayalım. Burada YouTube Kids ile Family Link arasında bağlantı sağlamak istiyorsanız çocuğunuzun yaş grubunu seçiniz, Örneğin çocuğunuz 5-8 yaş arası küçük çocuk grubunda ise bu çocuklar ilgi alanlarını keşfedip şarkılar, çizgi filmler ve el işleri dâhil pek çok farklı konuda arama yapabilirler şeklinde bilgilendirme metni karşımıza çıkmaktadır. Okuduktan sonra **SEÇ** butonuna tıkklayalım ve devam edelim
- Aramayı etkinleştirmek mi yoksa devre dışı bırakmak mı istiyorsunuz? Şeklinde bir soruyla karşılaşacaksınız. Eğer **ARAMAYI AÇ** butonuna tıklarsanız aramayı

etkinleştirmiş olursunuz ve çocuğunuz YouTube Kids uygulaması içerisinde binlerce içerik arasından ilgisini çeken yeni videoları arayabilir fakat aramayı kapat dediğiniz zaman çocuğunuzun aramalarını kısıtlamış olursunuz

- Şimdi YouTube Kids içerisinde ebeveyn denetimleri kullanım kılavuzu karşımıza çıkmaktadır, inceledikten sonra **İLERİ** butonuna tıklayalım
- Çocuğunuzun Google hesabı ile YouTube Kids' te oturum açtığında topladığımız bilgiler çocuğunuzun Google hesabında saklanabilir ve onlara daha iyi bir Google deneyimi sunabilmek için kullanılabilir şeklinde bir bilgilendirme metni karşımıza çıkmaktadır. Ok işaretinin gösterdiği **KURULUMU BİTİR** butonuna tıklayarak kurulumu bitirelim
- Artık çocuğunuzun Google Family Link hesabı ile YouTube Kids hesabı bağlantısını tamamlamış bulunmaktasınız. İçerik ayarlarında değişiklik yapmak isterseniz **DÜZENLE** butonuna tıklayalım, çocuğunuzun yaş grubunu düzenledikten sonra geri tuşuna tıklayarak ayarları otomatik bir şekilde kaydedebilirsiniz.

Arama sekmesine tıklayarak aramayı devre dışı bırakmaya karar vererseniz çocuğunuzun daha sınırlı sayıda video görmesine neden olursunuz,

YouTube Kids' te erişimi kaldırın sekmesine tıkladığınız zaman çocuğunuzun YouTube Kids kullanımını engelleyebilirsiniz,

Bir sonraki ayar olan YouTube' u ayarlayın sekmesine tıkladığınız zaman yetişkin YouTube' u aktifleştirmiş olacaksınız fakat karşınıza bir uyarı metni çıkmaktadır, bu uyarı metninde bazı videoların çocuklar için uygun olmayacağını ve YouTube Kids' in çocuğunuz için daha uygun olduğunu belirtmektedir. **SEÇ** butonuna tıklayarak tercihinizi kaydedebilirsiniz

- Sayfayı aşağı kaydırdığınız zaman izleme sekmesini duraklat sekmesini göreceksiniz, bu sekme ile çocuğunuzun izlediği videoları görme eylemini duraklatabilir veya aktifleştirebilirsiniz

Arama sekmesini duraklat sekmesine tıkladığınız zaman çocuğunuzun tuşladığı video geçmişini görmeyi duraklatmış olacaksınız

Geçmiş temizle sekmesine tıkladığınız zaman ise çocuğunuzun izleme ve arama geçmişini silmiş olursunuz

Videoların kilidini aç sekmesine tıkladığınız zaman engellediğiniz içeriklerin

kilidini açabilirsiniz bu sayede çocuğunuzun tekrardan izlemesini sağlamış olursunuz

- Beşinci uygulama ayarı olan Google asistana tıklayalım. Bu ayar ile çocuğunuz 3. Taraflarca geliştirilen ailelere yönelik uygulamalarla etkileşimde bulunabilir sekmesi karşımız çıkmaktadır, aktifleştirdiğiniz zaman çocuğunuzun Google asistanda sesli komutlarla yönlendirme yapmasına izin vermiş olursunuz
- Altıncı uygulama ayarı olan Android Uygulamaları sekmesine tıklayalım, burada çocuğunuzun hangi etkinliklerde ne kadar süre harcadığını günlere bölünmüş bir şekilde görebilirsiniz
- Yedinci uygulama ayarı olan Konum ile çocuğunuza ait Google Family Link tanımlanan tüm mobil cihazların konumlarının görünmesini sağlar ve ayarlar otomatik bir şekilde güncellenir
- Sekizinci uygulama ayarı olan Hesap Bilgisine tıklayalım. Çocuğunuzun bilgilerini tekrardan güncelleyebilir, hesabını silebilir ve şifre değişikliği yapabilirsiniz
- Dokuzuncu ve son uygulama ayarlamalarının bulunduğu Diğer sekmesine tıkladığımız zaman Google fotoğrafların içerisinde fotoğraf paylaşmasına izin verilebilir veya kısıtlayabilirsiniz

Oturum açma kontrollerini güncelleyebilirsiniz, böylece çocuğunuz kendi cihazında her oturum açma işleminde sizden izin isteyebilir veya dilerseniz böyle bir izin almak istemediğinizi belirtecek sekmeyi işaretleyebilirsiniz

Bir sonraki sekme üçüncü taraf uygulamalarına yönelik kontrollerde, çocuğunuz bir üçüncü taraf uygulamasında oturum açmak istediği zaman her seferinde izniniz alını mı şeklinde bir soru size yöneltilecektir. Eğer her defasında izniniz almasını istiyorsanız ya da asla izniniz almasını istemiyorsanız gerekli maddeyi işaretleyebilirsiniz

Gizlilik ayarları ile çocuğunuzun hangi uygulamaları ne kadar süre kullandığını görebilirsiniz, butonu aktif veya pasif duruma getirdiğiniz zaman ayarlar otomatik bir şekilde kaydolacaktır

- **Google Family Link uygulama ayarlarının sonuna geldik artık çocuğunuzun hesabı kullanıma hazır durumda, eğer çocuğunuzun profiline fotoğraf koymak istiyorsanız daire içerisindeki kamera simgesine tıklayalım ve **FOTOĞRAF SEÇ**

butonuna tıklayarak galerinizden seçtiğiniz fotoğrafı yerleştirelim

- Sağ en üst köşedeki üç noktaya tıkladığınız zaman çocuğunuzun hesap bilgilerini değiştirebilir, güncelleme yapabilirsiniz
- Sol en alt kısımdaki **AYARLARI YÖNET** butonu ile biraz önce bahsettiğim ayarlara tekrardan dönebilirsiniz
- Sol en üst köşedeki üç noktaya tıklayarak **AİLE GRUBUNU** seçelim, bu sekme ile kendi hesabınızı veya çocuğunuzun hesabını silebilirsiniz.
- Ve unutmayalım ki Family Link hesabı oluşturulduktan sonra çocuğunuz hangi cihazda oturum açarsa açsın o cihazda da aynı kısıtlamalar ve ayarlar geçerli olacaktır.

c. “Youtube Kids”

<https://www.youtube.com/watch?v=5mrmgDGJObU>

YouTube Kids içerik senaryosu:

** Merhaba değerli ebeveynler,

Çocuklarınız için özel olarak tasarlanan YouTube Kids uygulamasını biliyor muydunuz?

Gelin beraber keşfedelim.

(YouTube Kids tanıtım reklamı izletilir)

- YouTube Kids uygulamasını Apple Stor ve Google Play gibi dijital mağazalardan indirebilirsiniz. Eğer çocuğunuzun YouTube Kids uygulamasını sizin cihazınızda kullanmasını istiyorsanız gelin beraber nereden indirebileceğinizi ve nasıl kullanabileceğinizi adım adım görelim.
- Öncelikle cihazımızın uygulama mağazasına giriyoruz ve arama sekmesine YouTube Kids yazarak **ARA** butonuna tıklıyoruz.

- Karşımıza çıkan ilk sekmenin yanındaki **İNDİR** butonuna tıklıyoruz ve indirme işlemimiz başlatılmış oluyor.
- İndirme işlemi tamamlandıktan sonra **AÇ** butonuna tıklayalım ve uygulamamız başlatılsın.
- Uygulamayı kendi cihazınıza indirmek için **BEN EBEVEYNİM** butonuna tıklayarak okları takip ediniz.
- Bir sonraki adımda doğum yılınızı girerek girişinizi onaylayınız.
- Size gösterilen okları takip ederek **HESAP EKLE** butonuna tıklayınız ve giriş yapacağınız hesabı tuşlayınız.
- Hesabınızı ve şifrenizi tuşladıktan sonra hesabınızı tanımlamak amacıyla **OTURUM AÇ** diyerek girişinizi sonlandırabilirsiniz.
- Tebrikler hesabınız oluşturuldu.
- Şimdi sizinle beraber çocuğunuzun profilini oluşturalım.
- Öncelikle çocuğunuzun adını giriniz.
- Sonraki aşama olarak çocuğunuzun yaşını seçiniz.
- Bir sonraki aşama, doğum ayını seçiniz ve **TAMAM** butonuna tıklayınız.
- Şimdi ise YouTube Kids sizden çocuğunuz için girdiğiniz yaş aralığına göre belirlediği içeriklere tıklamanızı istiyor.
- Çocuğunuz için belirlenen içeriğin üzerine gelerek **SEÇ** butonuna tıklayınız.
- Tebrikler çocuğunuzun profili oluşturuldu. Şimdi ise YouTube Kids' i keşfetme zamanı..
- Kullanım rehberini inceledikten sonra **BİTTİ** butonuna tıklayarak uygulamayı kullanmaya başlayabilirsiniz.
- Uygulamanın size önerdiği videolar ana sayfanızda bulunmaktadır ilginizi çeken herhangi bir videonun üzerine tıklayarak izlemeye başlayabilirsiniz.
- Daha detaylı işlem yapabilmek için ekranın sağ alt köşesindeki kilit simgesine tıklayınız. Karşımıza çıkan matematiksel işlemi yaptıktan sonra istediğimiz ekrana yönlendirileceğiz.
- Zamanlayıcı butonuna tıklayarak çocuğumuzun ekran başında ne kadar süre kalabileceğini ayarlayıp **ZAMANLAYICIYI BAŞLAT** butonuna tıklayarak başlatabilirsiniz.

- Ayarlara tekrardan dönmek için okları takip ediniz ve matematiksel işlemi tekrardan yapınız.
- Ayarlar butonuna tıklayarak çocuğunuzun izlediği videolara kilit koyabilir, kaldırabilir ve daha birçok işlem yapabilirsiniz.
- Farklı alanlara göre kategorize edilmiş videolara kaydırarak ulaşabilir, üzerine tıklayarak ta izlemeye başlayabilirsiniz.
- Sağ en üst köşedeki **ARAMA** butonuna tıklayıp dilediğiniz videoları tuşlayarak izleyebilirsiniz.
- Tercih ettiğiniz videonun üzerine tıklayarak izlemeye başlayabilirsiniz.
- Aynı zamanda çocuğunuz için uygun görmediğiniz videoları engelleyebilirsiniz. Engellemek için videonun sağ üst köşesindeki üç noktaya tıklıyoruz ve engelle diyoruz. İsteddiğimiz bir videoyu veya kanalı tamamen engelleyebiliriz, seçimimizi yaptıktan sonra **ENGELLE** butonuna tıklıyoruz.
- Karşımıza çıkan matematiksel işlemi yaptıktan sonra videomuzun engelleme işlemi tamamlanmış olur.
- Kendi cihazınızda veya çocuğunuzun cihazında YouTube Kids uygulamasını kullanmak istiyorsanız eğer yetişkin YouTube uygulamasını gönül rahatlığıyla kaldırabilirsiniz.
- Eğer YouTube Kids uygulamasını çocuğunuzun kendi cihazında kullanmasını istiyorsanız çocuğunuz için herhangi bir giriş yapmanıza gerek yoktur. **BEN EBEVEYNİM** butonuna tıklayarak kendi mail adresiniz ve şifreniz ile girişi sağlayabilirsiniz.
- Çocuğunuz YouTube Kids uygulaması içerisinde ayarlarda da herhangi bir değişiklik yapmak istediği zaman sizin mail adresiniz ve şifrenize ihtiyaç duyacaktır ve bu sayede siz değerli ebeveynlerimiz çocuklarınızın YouTube serüvenlerini güvenli bir şekilde kontrol altına almış olacaksınız.

EK 8: Araştırmanın Veri Analizinde Kullanılan Kodlamalar

- 1:** İmam Ağa Mahallesi” nde bulunan “Yunus Emre Anaokulu”
- 2:** “İmam Ağa Mahallesi” nde bulunan “Nene Hatun Anaokulu”
- 3:** “İmam Ağa Mahallesi” nde bulunan “Bahar Anaokulu”
- 4:** “Malazgirt Mahallesi” nde bulunan “Malazgirt Anaokulu”
- 5:** “Malazgirt Mahallesi” nde bulunan “Korucular Anaokulu”
- 6:** “Malazgirt Mahallesi” nde bulunan “Sevgi Anaokulu”
- 7:** “Yeni Mahalle Mahallesi” nde bulunan “Şehit Engin Tilbaç Anaokulu”
- 8:** “Yeni Mahalle Mahallesi” nde bulunan “Şehit Ramazan Özen Anaokulu”
- 9:** “Yeni Mahalle Mahallesi” nde bulunan “Fatma Uslu Anaokulu”

O: Ön Test

S: Son Test

0: Deney Grubu

1: Kontrol Grubu

Ebeveynin cinsiyeti:

1: kadın

2: erkek

Çocuğunun cinsiyeti:

1: çocuğum kadın

2: çocuğum erkek

Ebeveyn yaşı

1: Yaşı 30 ve altı olanlar

2: Yaşı 31-40 arası olanlar

3: Yaşı 41 ve üstü olanlar

Çocuk sayısı

1: 2 ve altı

2: 2’den fazla 4’ten az

3: 4 ve üstü

Çocuğa yakınlık durumu:

1: çocuğun annesi

2: çocuğun babası

3: çocuk için diğer yakını

Anne eğitim durumu:

- a1:** okuma yazmam yok
- a2:** ilkokul mezunu
- a3:** ortaokul mezunu
- a4:** lise mezunu
- a5:** ön lisans
- a6:** lisans mezunu
- a7:** Lisansüstü mezunu
- a8:** diğer

Baba eğitim durumu:

- b1:** okuma yazmam yok
- b2:** ilkokul mezunu
- b3:** ortaokul mezunu
- b4:** lise mezunu
- b5:** ön lisans
- b5:** lisans mezunu
- b7:** Lisansüstü mezunu
- b8:** diğer

Aylık ortalama gelir:

- 1:** 5.000 TL ve altında olanlar
- 2:** 5.001-10.000 TL aralığında olanlar
- 3:** 10.001 TL ve üstü olanlar

Evdeki kitap sayısı

- 1:** 0-50 arası
- 2:** 51-100 arası
- 3:** 101-150 arası
- 4:** 151-200 arası
- 5:** 201 ve üstü

Ek 8: Deney grubundaki velilerin Dijital Ebeveynlik videoları ile ilgili görüşleri

Sorular	Olumlu Görüşler	Olumsuz Görüşler	Önerileri
Soru 1: Bu eğitim videolarını izledikten sonra çocuğunuza dijital ebeveynlik yaparken nelere dikkat etmeye karar verdiniz? Lütfen açıklayınız.	- Ben bu videoları izledikten sonra çocuğuma telefona YouTube Kids'i yükledim ve YouTube'yi sildim artık içim daha rahat - Çocuğum için daha doğru olanı yapmaya karar verdim. - Bu konuda çocuğumun üzerine daha çok eğilmem gerektiğini anladım - İlk bu kadar bilgi edindim. Özellikle bu tip uygulamalarla çocuğumu daha çok koruyup daha yararlı yönlendireceğim - Çocuğumu korumanın geliştirmenin yollarını düşünüyordum. Bu videoların bana faydası oldu teşekkür ederim. - İnternet kullanımım olduğu için kendi bilgilerim var. Ancak bu tip eğitici videoların katkısı oluyor - Özellikle zararlı videoları nasıl uzak tutmam konusunda yardımcı oldu - Çocuğumu geliştirici ve koruyucu videolar konusunda bilgilendim - Ne yapmam konusunda bilinçlendim. Uygulamaları nasıl kullanacağımı öğrendim		

	• Bu tip konularda hassas olduğum için videolar çok hoşuma gitti. Özellikle dijital ebeveynlik videosunu çok yararlı buldum • Çocuğuma örnek olmak için telefonla uğraşma süremi azalttım • İnternette ne kadar çok vakit geçirdiğimizi fark ettim, beni kendime getirdi. Bu videolarla YouTube Kids'i öğrendim • Çocuğuma yeterli düzeyde dijital ebeveynlik yaptığımı düşünüyorum, ancak bu eğitimle daha profesyonel yaklaşmam için bir adım atmış oldum. Yeni uygulamalar öğrendim ve bu uygulamaları kullanmayı... Çocuğuma teknoloji konusunda yönlendirmeler yapmam gerektiğini düşünüyorum ve yapacağım. • Bu eğitimi aldıktan sonra çocuğumun internet bağımlısı olduğunu ve yanlış içerikler izlediğini keşfettim • Evde göremeyecekleri yerlere kaldırıyorum telefonu. Çocukların gözünün önünde olmazsa daha az ekranda kalıyorlar		
Soru 2: "Dijital ebeveynlik" videosu ile	• Yararlı buldum • Video çok hoşuma gitti gerek kendim için gerek çocuğum için faydalı bir	İlgimi çekmedi videolar çok anlamadım ama yararlı videolar.	

ilgili görüş, eleştiri ve önerileriniz nelerdir?	video olmuş • Evet, çok güzel bir tanıtım olmuş fakat günümüz çocukları çok dinlemiyorlar ve kendileri neye inanıyorlarsa onu yapmakta ısrarcı olabiliyorlar ama çok yararlı oldu teşekkürler. • Bu videonun katkısı daha çok oldu. Beğendim • En çok kendimi geliştirmede yardımcı oldu • Ebeveyn olarak sorumluluklarımı anlamama yardımcı oldu. • Ne yapmam gerektiğini anladım • Bana yol gösteren bir video oldu, bilmediğim çok şey olduğunu fark ettim. • Çok faydalı bir içerik olmuş. Eksiksiz birçok konuya değinilmiş. Tebrik ederim. • Güzel • Faydalı bir video olmuş • İzledim ve faydalı buldum		
Soru 3: "YouTube Kids" videosu ile ilgili görüş, eleştiri ve önerileriniz nelerdir?	• Faydalı • Bence harika bir uygulama çocuklar için evet çok vermemek gerekiyor ama istediklerinde de Kids açılıp verilebilir diye düşünüyorum. • Uygulamayı kullanacağım	Bazı çocuk kanalları videoları hala zararlı görüyorum karşıma çıkanları engelliyorum ama çocukların izlediği gözümünden kaçanlar da oluyor. Bence pek de faydalı değil daha kısıtlayıcı olmalı.	Özellikle YouTuber çocuk ve erişkin kanalları YouTube Kids de yer almamalı sadece

	• Daha çok Kullanmaya başlayacağım çocuğumu daha çok koruyabilirim burada • Buranın daha korunaklı olduğunu anladım • Kullanmaya devam edeceğim içeriği çok güzel • Çocuklar için iyi bir yer • YouTube Kids'i anladım kullanabilirim • İçeriği güzel • Uygulamayı biliyorum ama içeriği anlatılması çok iyi olmuş yararlı buldum • Telefonuma indirdim ve artık ben de kullanıyorum. • Çocuğuma yararı olmamı sağlayan bir video oldu ve bilmediğimi açıp tekrardan izleyerek öğreniyorum • İçerik daha iyi anlatılamazdı. • Çok beğendim süresi de kısa olmuş • Videoları ayarlayabilme yaş grubuna uygun olmasını beğeniyorum saçma reklamlardan uzak		eğitici çizgi film, eğitici program ve masal gibi alanlar yeterli olurdu.
Soru 4: "Google Family Link" videosu ile ilgili görüş, eleştiri ve önerileriniz nelerdir?	• Yararlı • Beğendim • Oğlum daha Googleden arayışlara girmediği için yapmadım ama yararlı olduğunu düşünüyorum. • Bunu da ilk defa gördüğüm öğrendiğim için beğendim yararlı oldu benim için • Bu video da yine bana	• Biraz karışık geldi • Karışık anlamadım • Biraz yoğun bir anlatım var ancak bu da uygulamanın detaylı olmasından kaynaklanıyor.	

	yol gösterici oldu • Bunda da yine içeriği hakkında bilgim oldu • Daha önce görmemiştim bilmiyordum faydalı oldu • Bu linki bilmiyordum faydalı olduğunu düşünüyorum • Öğrendiğim şeyler oldu, nasıl kullanıldığını öğrendim • Faydalı olmuş	İzlerken bazı noktalarda sıkıldığımı hissettim. Kullanılmayacak bir ayara bile değinilmesi videoyu uzatmış. • Süre uzun	
--	---	--	--

Ek 9: Etik Kurul izin belgesi

Üzerinde doküman numarası bulunmayan dokümanlar kontrolüz dokümandır.

**HATAY MUSTAFA KEMAL UNIVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER BİLİMSEL
ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU
KARARLARI**

TOPLANTI TARİHİ	TOPLANTI SAYISI	KARAR NO	SAYFA NO
07.04.2022	05	02	1/6

Unversitemiz Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu 07.04.2022 tarihinde Başkan Prof. Dr. Seval YAVUZ başkanlığında toplanarak aşağıdaki kararları almıştır.

KARAR-2: Dr. Öğr. Uyesi Hamide ŞAHİNKAYASI koordinatörlüğünde Elif ATEŞ tarafından gerçekleştirilecek “COVID-19 Pandemisi Döneminde Çocukların Teknoloji Kullanımındaki Değişim ve Bu Değişimi Sonrası Ebeveynlerin Dijital Ebeveynlik Durumu” başlıklı tez için hazırlanan materyaller Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi kapsamında değerlendirilmiş olup Adıyaman İl Milli Eğitim Müdürlüğünden izin alınması suretiyle uygulanmasının uygun olduğuna oybirliği ile karar verildi.

İMZA Prof. Dr. Seval YAVUZ Başkan		
İMZA Prof. Dr. Mehmet OZBIRECİKLI ÜYE	İMZA Prof. Dr. Bülent ARI ÜYE	İMZA Prof. Dr. Gökhan OZDEMİR ÜYE
İMZA Prof. Dr. Melis MINISKER ÜYE	İMZA Prof. Dr. Murat TEK ÜYE	İMZA Prof. Dr. Bilginer ONAN ÜYE

Ek 10: Araştırma izin belgesi

T.C.
ADYAMAN VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-67610468-774.99-51015943
Konu : Araştırma Uygulama İzin İsteği

03.06.2022

VALİLİK MAKAMINA

- İ l g i : a) Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının 13.05.2022 tarih ve 167055 sayılı yazısı.
b) İl Millî Eğitim Müdürlüğü Araştırma ve Değerlendirme Komisyonunun 25.05.2022 tarihli kararı.

Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının ilgi (a) yazısında; Üniversitesinin Fen Bilimleri Enstitüsü Enformatik Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi Elif ATEŞ'in Dr. Öğretim Üyesi Hamide ŞAHİNKAYASI danışmanlığında İlimiz Merkezinde belirtilen Anaokullarındaki öğrencilerin velilerine yönelik " Covid-19 Pandemi Döneminde Çocuklara Yapılan Siber Saldırı ve Ailelerin Önlemleri" Konulu Araştırma- anket uygulamasının yapılması talep edilmektedir.

Bu bağlamda; Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Enformatik Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi Elif ATEŞ'in Dr. Öğretim Üyesi Hamide ŞAHİNKAYASI danışmanlığında İlimiz Merkezinde belirtilen Anaokullarındaki öğrencilerin velilerine yönelik " Covid-19 Pandemi Döneminde Çocuklara Yapılan Siber Saldırı ve Ailelerin Önlemleri" Konulu Araştırma- anket uygulamasını okul idarelerinin sorumluluğu ve gözetiminde eğitim öğretimi aksatmayacak şekilde ilgi (b) komisyon kararı doğrultusunda yapması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Abdullah BİLEN
Müdür a.
İl Millî Eğitim Şube Müdürü

OLUR

Ramazan AŞCI
Vali a.
İl Millî Eğitim Müdürü

Ek: 1 Adet Yazı, Ölçek ve Araştırma Değerlendirme Formu

Adres : İl M.E. Müdürlüğü/02100/ADYAMAN

Bu belge güvenli elektronik imza ile onaylanmıştır.

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.milliegi.gov.tr/mde-olay>

İlgi İçin: Bekir DÖYAN

Tel/Fax No : 0 (416) 216 10 21

E-Posta: krmatic02@meb.gov.tr

İnternet Adresi: www.adiyaman.meb.gov.tr

Ünvan : Şef

Kapı Adresi : meb@ilmi1.kap.tr

Faks: 4162164370

Bu belge güvenli elektronik imza ile onaylanmıştır. <https://www.kayma.gov.tr> adresinden: b1dc-d361-3dea-b044-b79a kodu ile teyit edilebilir.